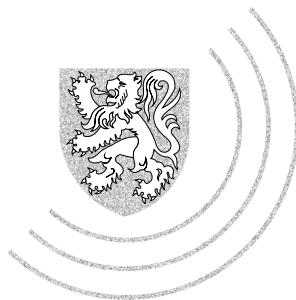

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **192** (2009-2010) – Nr. 5
ingediend op 5 februari 2010 (2009-2010)

Beleidsnota

Cultuur

2009-2014

Verslag

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de heren Lieven Dehandschutter en
Luckas Van Der Taelen

*Samenstelling van de commissie:**Voorzitter: de heer Philippe De Coene.**Vaste leden:*

de heren Carl Decaluwe, Paul Delva, Johan Verstreken, Veli Yüksel;
de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Wim Wienen;
de heren Jean-Jacques De Gucht, Herman Schueremans;
de heren Philippe De Coene, Chokri Mahassine;
de heer Lieven Dehandschutter, mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck;
de heer Jurgen Verstrepen;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:

de heer Ludwig Caluwé, de dames Martine Fournier, Vera Jans, Tinne Rombouts;
de heer Chris Janssens, de dames Katleen Martens, An Michiels;
de heren Peter Gysbrechts, Bart Tommelein;
de dames Caroline Gennez, Yamila Idrissi;
de heren Wilfried Vandaele, Kris Van Dijck;
mevrouw Ulla Werbrouck;
de heer Luckas Van Der Taelen.

Stukken in het dossier:

- 192** (2009-2010) – Nr. 1: Beleidsnota
– Nr. 2 t.e.m. 4: Met redenen omklede moties

INHOUD

I.	Toelichting van de beleidsnota door mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur.....	5
1.	Een duurzaam beleid voeren.....	5
2.	Participatie en diversiteit als motoren voor vernieuwing verankeren.....	7
3.	E-cultuur en digitalisering bevorderen.....	10
4.	Competentieverwerving en -waardering stimuleren	12
5.	Aandacht voor cultuurmanagement en een culturele economie	14
6.	Internationaal cultuurbeleid versterken	16
7.	Eco-cultuur initiëren.....	17
II.	Advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media	18
1.	Toelichting van het advies door de heer Luk Verschueren, algemeen voorzitter, en mevrouw Iris Van Riet, algemeen secretaris van de SARC	18
2.	Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	22
III.	Advies van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed op de beleidsnota Cultuur 2009-2014.....	22
1.	Toelichting van het advies door de heer Herman Baeten, mevrouw Eva Tahon en de heer Hugo Vanden Driessche, leden van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed.....	22
2.	Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	27
IV.	Advies van de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen	28
1.	Toelichting van het advies door mevrouw Frie De Greef, voorzitter van de Sectorraad SCW, de heer Geert Puype en mevrouw Kaat Peeters	28
2.	Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	31
V.	Algemene bespreking van de beleidsnota Cultuur 2009-2014	32
1.	Standpunt van de heer Bart Caron	32
2.	Standpunt van mevrouw Yamila Idrissi.....	34
3.	Standpunt van de heer Paul Delva.....	35
4.	Standpunt van de heer Lieven Dehandschutter	37
5.	Standpunt van de heer Herman Schueremans	38
6.	Standpunt van de heer Luckas Van Der Taelen	39
7.	Standpunt van de heer Philippe De Coene	40
8.	Antwoord van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur op de vragen van de commissieleden.....	40
8.1	Beperkt volume van de beleidsbrief	40
8.2	Cultuurforum 2020	40
8.3	Planlastvermindering	41
8.4	Alternatieve financiering en CultuurInvest.....	41
8.5	Arthouses.....	41

8.6.	De instellingen van de Vlaamse Gemeenschap	42
8.7.	Culturele samenwerkingsakkoorden	42
8.8.	Organisatie en werking van de verschillende steunpunten	43
8.9.	Het Kunstendecreet.....	44
8.10.	Het Participatiedecreet.....	44
8.11.	Het Topstukkendecreet	45
8.12.	Het Cultureel-erfgoeddecreet	45
8.13.	Verwerven en beheer en ontsluiting van schilders- en schrijvers-archieven.....	46
8.14.	Internationaal cultuurbeleid.....	47
8.15.	Ondersteuning van organisaties en van de individuele kunstenaar	49
8.16.	Lokale en bovenlokale culturele infrastructuur	50
8.17.	Meer aandacht voor cultuur in de media	51
8.18.	Verminderen van de CO ₂ -uitstoot in de culturele sector	51
8.19.	Verduidelijking van de termen culturele onzuiverheid en competentieverwerving en -waardering	51
8.20.	Vlaams Fonds voor de Letteren	51
9.	Repliek van de commissieleden en aanvullend antwoord van de minister	52
Bijlagen:		
–	Advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media op de beleidsnota's Cultuur, Jeugd, Sport en Media 2009-2014 – Algemene Raad.....	57
–	Advies van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed op de beleidsnota Cultuur 2009-2014.....	63
–	Advies Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk op de beleidsnota Cultuur 2009-2014.....	69
–	Briefadvies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media op de beleidsnota Cultuur 2009-2014 d.d. 13 januari 2010...	73

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media behandelde de beleidsnota Cultuur op 3 december 2009 en op 7 en 14 januari 2010.

Op 3 december 2010 werd de beleidsnota toegelicht door mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur.

In dezelfde vergadering volgde de toelichting van de verschillende adviezen die op de beleidsnota Cultuur werden uitgebracht. Het betreft het advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC), de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media, de Sectorraad Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk. Deze adviezen worden tevens opgenomen als bijlage bij dit verslag (zie bijlagen 1 tot en met 4).

Op 7 januari 2010 volgde de inhoudelijke bespreking van de beleidsnota Cultuur, met vragen van de commissieleden aan de bevoegde minister. Op 14 januari 2010 werd hierop door de minister een gecoördineerd antwoord verstrekt.

I. TOELICHTING VAN DE BELEIDSNOTA DOOR MEVROUW JOKE SCHAU-VLIEGE, VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR

Minister *Joke Schauvliege* stelt in haar beleidsnota in grote lijnen haar beleidsintentie voor de komende vijf jaren voor. Op vraag van het Vlaams Parlement zijn de beleidsnota's beknopter dan vroeger, ze zijn maximaal 40 bladzijden lang. De details moeten dus worden geconcretiseerd en dat zal gebeuren in overleg met de sector.

In Vlaanderen in Actie (ViA) komt cultuur niet aan bod. Dat was een keuze die tijdens de vorige legislatuur werd gemaakt. Doordat zij dit een gemiste kans vindt, zal de minister naar analogie met ViA een cultuurforum opstarten om een supplement bij ViA te maken, specifiek voor cultuur. De aftrap wordt gegeven op maandag 25 januari 2010 in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA). Diverse werkgroepen zullen zich daarna buigen over verschillende thema's. Begin juni 2010 worden de resultaten voorgesteld zodat er ook voor cultuur een langetermijnvisie wordt ontwikkeld en cultuur in ViA kan worden opgenomen.

De minister heeft haar beleidsnota opgebouwd aan de hand van een aantal thema's en ze formuleerde zeven belangrijke strategische doelstellingen (SD's): duurzaamheid, participatie en diversiteit, e-cultuur en digitalisering, competentieverwerving, cultuurmanagement en cultuureconomie, internationaal cultuurbeleid en eco-cultuur. Ze zal deze overlopen.

1. Een duurzaam beleid voeren

Om het vertrouwen van de burger en het middenveld te verdienen, moet de werking van de overheid gebaseerd zijn op rechtszekerheid, rechtsgelijkheid, rechtmatigheid en rechtvaardigheid.

De minister wil werken aan een stevige bodem, aan sterke en onderbouwde fundamenten waarop creatief verder kan worden gebouwd. Er is de voorbije periode heel veel gezaaid en de minister sluit niet uit dat daarin zal worden gesnoeid om waardevolle, duurzame dingen meer groeikansen te geven. Dit gebeurt in overleg met de sector en er wordt geen ad-hocbeleid gevoerd.

Precies om de fundamenten te verstevigen, wil de minister de volgende jaren zoeken naar een op elkaar afgestemde verzameling van gegevens. Nu zit de veelheid aan gegevens, bijvoorbeeld inzake het sociaal-cultureel werk, verspreid over organisaties, de administratie,

steunpunten en de onderzoekswereld. Een aangepast monitoringinstrument moet de ontsluiting ondersteunen.

Ook door lessen te trekken uit evaluaties, wordt er gewerkt aan een duurzaam beleid. Vele organisaties hebben visitaties achter de rug, bij andere vinden ze nu plaats. De minister hoort zowel van de administratie als van de bezochte organisaties dat de evaluatie een leerrijke ervaring is en ze zal samen met de administratie en de sector de resultaten en de evaluatieprocedure opvolgen.

Correct toepassen van beleidsinstrumenten lijkt al te vaak een evidentie, maar nog vaker blijkt dat dit niet zo is in de praktijk. Het is een uitdaging om in de volgende beleidsperiode deze instrumenten wel consequent en correct te gebruiken en ze ook verder te optimaliseren.

De minister denkt daarbij aan gegevensregistratie, gegevensanalyses, wetenschappelijk onderzoek en ontsluiting, maar ook aan het uitvoeren en evalueren van decreten, aan het zoeken naar effecten en aan bijsturingen waar nodig. De beleidscyclus moet dus ten volle worden benut: plannen, uitvoeren, evalueren en bijsturen. Streven naar kwaliteit is daarbij geen ijdel woord.

In de beleidsnota worden onder strategische doelstelling (SD) duurzaamheid heel wat operationele doelstellingen (OD) opgesomd. De minister ziet voor het bereiken van deze doelstellingen de steunpunten en bovenbouworganisaties als belangrijke partners. Ze weet dat OD 8 – het herdefiniëren van de rol en de opdrachten van de steunpunten en bovenbouworganisaties – heel wat commotie teweeg heeft gebracht, maar ze wijst erop dat wanneer ze in de beleidsnota Cultuur schrijft dat ze de rol en opdrachten van de steunpunten en de bovenbouworganisaties wil herdefiniëren, ze precies bedoelt dat ze wil bouwen aan een samenwerking in partnerschap. Daarom ook wil ze streven naar een eenduidige invulling van de kerntaken van de steunpunten en de bovenbouworganisaties, en wil ze de overlappingen, die er nu soms zijn, wegwerken.

Een duurzaam beleid is ook een doelmatig beleid, een beleid waar de middelen goed worden ingezet om met een kwalitatief degelijk aanbod zo veel mogelijk mensen te bereiken en dat in goede omstandigheden. De minister noemt enkele belangrijke randvoorwaarden: het wegwerken van de blinde vlekken in het kader van het decreet Lokaal Cultuurbeleid, een evenwichtiger verhouding tussen structurele en projectmatige middelen, een afstemming van productie aanbod en spreiding, extra aandacht voor de beginnende en individuele kunstenaar, het blijven ondersteunen van de eigen instellingen, het afbakenen van het begrip grote instellingen, werken aan een geïntegreerd letterenbeleid, het blijven ondersteunen van het Vlaams Audiovisueel Fonds en het audiovisueel beleid, en investeren in culturele infrastructuur.

Kunst en cultuur zijn niet vluchtig, aldus de minister, ze overstijgen generaties en volgende generaties hebben recht op het verleden. In haar beleidsnota gaat veel aandacht uit naar erfgoed. De minister wil inzetten op bewaring en ontsluiting van het erfgoed. Zij zal de digitalisering en nieuwe vormen van ontsluiting aanmoedigen.

Een duurzaam cultuurbeleid beperkt zich niet tot het Vlaamse bestuursniveau. De minister streeft daarom naar een doelgerichte samenwerking met andere bestuursniveaus. Zij stelt samen met de sector vast dat de subsidies vanuit Vlaanderen vaak ontoereikend zijn. Zij wil daarom mee zoeken naar alternatieve financieringsmogelijkheden.

Om het cultuurbeleid in Vlaanderen te implementeren, zijn enthousiaste werknemers nodig in de vele organisaties die hieraan meewerken. Deze legislatuur wordt over nieuwe Vlaamse intersectorale akkoorden onderhandeld (VIA 4). De minister hoopt dat van die

gelegenheid gebruik kan worden gemaakt om de toepassing, ook van de vorige akkoorden, transparanter te maken. Volgens prognoses zullen er de volgende jaren vele jobs bij komen in de cultuursector. Het is belangrijk dat de sector zich kan profileren als een goede werkgever en het grote verloop dat er nu in sommige subsectoren is, kan inperken. Een duurzaam personeelsbeleid vraagt zeker ook voldoende aandacht voor diversiteit in de raden van bestuur en in het personeelsbestand.

2. Participatie en diversiteit als motoren voor vernieuwing verankeren

De minister spreekt in haar beleidsnota over het verankeren van participatie en diversiteit, want noch participatie noch diversiteit zijn nieuwkomers in het cultuurbeleid. De uitdaging die nu voorligt, is hoe van beide thema's een geïntegreerd verhaal kan worden gemaakt zonder de eigenheid ervan te verloochenen. Voor de minister is het duidelijk dat dit op transversale of horizontale wijze binnen haar eigen beleid moet worden aangepakt. Bij de term participatie treedt vaak een Babylonische spraakverwarring op. Om dat te voorkomen, deelt de minister ook graag haar invulling van participatie met de commissie.

Participatie betekent niet alleen deelnemen maar ook deel hebben en ten slotte ook deel uitmaken. Dat betekent dat er samen met alle betrokkenen vorm kan worden gegeven aan het culturele veld. Aangezien cultuur iedereen in de samenleving raakt, zijn het er heel wat. De minister wil dan ook streven naar een speerpuntenbeleid voor cultuurparticipatie, een set van doelgerichte beleidsmaatregelen om deze complexe uitdaging aan te gaan. Daarbij wil zij niet alleen aandacht hebben voor cultuurvormen die iedereen aanspreken, maar ook voor bepaalde gezinsactiviteiten zoals het circusbezoek, operationele doelstelling 5 in haar beleidsnota. Zij wil dat mensen van kunst en cultuurvormen kunnen proeven die ze nog niet kennen en waar ze zelf de stap naartoe moeilijker zetten.

De minister wil kansen bieden om de smaak te pakken te krijgen voor minder voor de hand liggende kunstuitingen, zonder mensen hiertoe te dwingen. Een van de speerpunten is het definiëren en aanpakken van participatiedrempels die de culturele toegang belemmeren. Onderzoek wijst uit dat de belangrijkste drempels liggen bij de thuissituatie, het onderwijsniveau, het sociale netwerk, de tijdsdruk, de economische situatie en de bereikbaarheid.

De concrete aanpak hiervan impliceert ook een samenwerking met andere beleidsdomeinen. Er moet volgens de minister extra aandacht gaan naar een evenredige deelname van kansengroepen. Cultuurparticipatie impliceert immers dat ook kansengroepen recht hebben op representaties in openbare ruimte. Want hoewel ook andere groepen in de samenleving – bijvoorbeeld ouders met jonge kinderen – tijdelijk minder de kans hebben om te participeren, gaat het bij kansengroepen vaak om structurele afwezigheid. De verdieping van de culturele democratie en de versterking van de culturele toegang is dan ook onontbeerlijk.

Het Participatiedecreet dat sinds 2008 in werking is, beoogt precies een verhoging en verdieping van de participatie van zo veel mogelijk mensen aan het cultuuraanbod. Dit decreet zou volgens de minister aanvullend en ondersteunend moeten werken voor de sectoraal georganiseerde decreten.

Aangezien het de bedoeling is om het participatiebeleid te versterken en nog meer te verankeren zal minister Schauvliege in samenwerking met de betrokken ministers de rol en de effecten van de toepassing van het Participatiedecreet in kaart laten brengen en evalueren. Ook de resultaten ten aanzien van lokale netwerken worden in kaart gebracht. Dit staat in de beleidsnota onder OD3: Uitvoering geven en evalueren van het Participatiedecreet.

De minister van Cultuur heeft ook de verantwoordelijkheid om het nut en de noodzaak van diversiteit en interculturaliteit in het bijzonder aan te kaarten. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk staat echter onder druk. Het participatiegedrag van de Vlaming verandert ingrijpend. Vooral in een stedelijke context, maar ook daarbuiten, laten die veranderingen zich voelen. Maatschappelijke verschuivingen weerspiegelen zich duidelijk in het sociaal-culturele landschap. Het sociaal-culturele werk moet dan ook zijn voortrekkersrol als bruggenbouwer in de samenleving ten volle benutten. Een tweedeling in de samenleving moet koste wat het kost vermeden worden. Er moet een periode aanbreeken voorbij het ik, het wij en het zij. De diversiteit mag daadwerkelijk zichtbaar zijn, aldus de minister.

Hoewel zich stilaan een collectief bewustzijn ontwikkelt over de meerwaarde van diversiteit in het culturele veld, blijft er een structureel participatietekort van sommige bevolkingsgroepen. Dit gebrek aan evenredige deelname van kansengroepen – zoals etnisch-culturele minderheden, personen die in armoede leven, personen met een functiebeperking enzovoort – is aanwezig in zowel de interne als de externe werking van organisaties en binnen het brede scala van passieve tot actieve participatie. Deze urgentie wordt momenteel nog niet door iedereen in de sector in dezelfde mate aangevoeld. De minister gaat ervan uit dat dit niet uit onwil is, maar eerder uit onvermogen of onmacht om te antwoorden op de fundamentele vraagstukken die voorliggen. Wat betekent culturele diversiteit voor onze organisatie? Is het eigenlijk wel relevant voor onze discipline? Volstaan enkele losse activiteiten of moeten we veel actiever worden? Willen we dat wel en hoe pakken we dat aan? Moeten we voorrang geven aan medewerkers met een biculturele achtergrond? Kunnen en willen we de culturele achtergrond van ons publiek in kaart brengen?

Zo'n meerlagig en complex vraagstuk wordt meestal vermeden. Het werkt eerder verlamdend dan inspirerend en activerend. De minister beseft dan ook dat instellingen en de sector 'tout court' baat hebben bij een volwaardige ondersteuning. Het Kennisknooppunt Interculturaliseren kan wat dat betreft een faciliterende rol spelen.

De minister daagt alle actoren in het veld uit om het thema diversiteit in een ruime interpretatie, en interculturaliteit te omarmen als een belangrijke bron van vernieuwing. Als de sector zelf geen urgentie aanvoelt, zal de impact van het overheidsbeleid sowieso beperkt zijn. Daarom zal de minister de sectoren vragen om zelf concrete doelstellingen op het vlak van diversiteit te formuleren en op structurele wijze aan zelfevaluatie te doen om zo het lerend vermogen van de sector aan te scherpen. De sector wordt als het ware mede-eigenaar van en medeverantwoordelijk voor het gevoerde diversiteitsbeleid en expliciteert daarbij zijn positie en opdracht ten opzichte van diversiteit. Een diversiteitsbeleid moet immers ook vanuit een bottom-upbeweging tot stand komen.

Onderzoek heeft volgens de minister aangetoond dat verenigingen scoren op dit vlak. Actieve leden van een vereniging participeren meer aan cultuur en zijn meer betrokken bij het leven in hun buurt. Hoewel het sociaal-cultureel volwassenenwerk als belangrijke doelstelling het bevorderen van maatschappelijke participatie en sociale integratie heeft, zijn de thema's participatie en diversiteit niet uitsluitend hun monopolie. Ook binnen het cultureel erfgoed wordt steeds meer de nodige diversiteit ingebracht, vooral ook omdat dat op lokaal vlak wordt ingevuld. Dit kan een enorme verrijking betekenen voor ons immaterieel erfgoed, aldus de minister. De minister verwijst naar OD 18 in de beleidsnota.

Personeel, publiek en aanbod blijven de centrale lijnen om tot een integraal diversiteitsbeleid te komen. Er moet bijzondere aandacht gaan naar een personeelsbeleid, met inbegrip van vrijwilligers en raden van bestuur. Deze cruciale schakel moet het thema binnen de bedrijfsvoering van de sector verankeren. Het streven naar een zo divers mogelijke personeelsbezetting op alle echelons is een belangrijke voorwaarde voor het stimuleren van de participatie en het ontwikkelen van een divers aanbod.

Minister Schauvliege stelt dat daarnaast en tegelijk geïnvesteerd moet worden in een intercultureel aanbod. Marketing en communicatie worden breed ingezet om een ruim publiek te bereiken. Hierbij wil de minister vooral focussen op het procesmatige van dergelijke veranderingsprocessen en op de eigenheid van sectoren en organisaties. Bij de toekenning van subsidies wordt rekening gehouden met het inzetten op participatie en diversiteit. Zoals te lezen valt in OD 2, blijft interculturaliteit een beleidsprioriteit. Hiervoor wil de minister maximaal de bestaande instrumenten gebruiken.

Zoals in het regeerakkoord afgesproken, zal de minister werk maken van een verhoging van de minimale aanwezigheid van beide geslachten in Vlaamse advies- en bestuursorganen tot 40 percent en van een gefaseerde aanpak om te komen tot een minimale aanwezigheid van 5 percent van personen met een etnisch diverse afkomst. De minister benadrukt dat ze bij de vormgeving van haar beleid belang hecht aan de stem van kansengroepen zelf, aangezien zij inherent deel uitmaken van de cultuursector. Ze nodigt hen uit om het diversiteitsbeleid in de sector mee uit te tekenen en voor zichzelf ook concrete doelstellingen te formuleren. Een noodzakelijke voorwaarde voor het interculturaliseren en diversifiëren van de sector is een goede afstemming met elkaar. Voor personen in armoede is er al een verticaal permanent armoedeoverleg.

Participeren aan cultuur blijft volgens de minister in de eerste plaats een lokale aangelegenheid. Cultuur staat dicht bij de mensen en begint in de eigen stad, gemeente of straat. Vandaar het grote belang van lokale netwerken. De minister ziet via het decreet Lokaal Cultuurbeleid ook de mogelijkheid om hier en daar meer te focussen op prioritaire doelstellingen die inspelen op noden en tendensen die het lokale niveau overstijgen. Ze denkt bijvoorbeeld aan de uitbouw van de digitale bibliotheek, het stimuleren van gemeenschapsvorming, het realiseren van Brede Scholen, het honoreren van schaalvergroting en het uitwerken van transparante evaluatiemodellen. De minister verwijst naar OD 6.

Door te zorgen voor een afstemming tussen het Kunstendecreet en het decreet Lokaal Cultuurbeleid probeert minister Schauvliege meer presentatiekansen, een betere geografische spreiding en zo een verbreding van het publieksaanbod en publieksbereik te bewerkstelligen. Spreiding is onlosmakelijk verbonden met participatie. Het ene kan moeilijk los van het andere worden gezien. Specifiek voor de spreiding van de beeldende kunsten wil de minister bekijken welke kansen er zijn voor kunst in de publieke ruimte. Ook pleit ze voor een verdere invulling van het literaire middenveld met een betere afstemming en differentiatie van literaire manifestaties en een grotere creativiteit op het vlak van publieksgerichte ontsluiting. Dat is OD 23: werken aan een geïntegreerd letterenbeleid.

De minister wil op een geplande manier een evenementenbeleid ontwikkelen op Vlaams niveau, in samenwerking met de steden en diverse andere partners. Ze vindt dat het beleid meer moet stroomlijnen en de grote tentoonstellingen en stadsfestivals die nu her en der worden georganiseerd meer op elkaar moet afstemmen. Daarnaast kunnen dergelijke evenementen ook een economische impact genereren die het mogelijk maakt om gedane investeringen deels terug te winnen. De minister geeft aan dat het haar bedoeling is om te streven naar een duurzame voortzetting van de participatie die hierdoor wordt bereikt.

De Erfgoeddag en de Week van de Smaak zijn laagdrempelige evenementen die worden georganiseerd door FARO, het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. Ze zetten heel wat lokale verenigingen aan tot actie en brengen een groot publiek op de been. Deze beide evenementen kunnen volgens de minister verder worden ontwikkeld, maar ze wil wel onderzoeken of het niet mogelijk is om ze beter op elkaar en op andere initiatieven af te stemmen. Dat is OD 20.

Minister Schauvliege noemt communicatie het sleutelwoord binnen de driehoek cultuurparticipatie, interculturaliteit en diversiteit. Daarom moet in dialoog een verhoogde zelfreflectie worden bereikt in de openbare culturele sector. De eigen organisatie in vraag durven te stellen is de sleutel tot een structurele mentaliteitswijziging en het uitstippelen van een nieuwe koers. In tijden van globalisering is het koesteren van de eigen culturele identiteit een belangrijk gegeven, maar dat mag niet leiden tot een verkrampde exclusieve houding. De gesubsidieerde organisaties worden blijvend uitgenodigd om de overgang te maken van intentie naar actie en van denken over diversiteit naar concrete en structurele acties.

3. E-cultuur en digitalisering bevorderen

De digitale samenleving verandert zo ontzettend snel dat veel mensen afhaken en niet meer volledig mee kunnen. Men spreekt van de digitale kloof. Volgens de minister wordt die niet simpelweg opgelost door iedereen te voorzien van een computer. Er zijn ook bepaalde vaardigheden nodig. En dat gaat verder dan technische vaardigheden. Een deel van de jongere generatie, de zogenaamde ‘digital natives’, kan wel vlot overweg met ICT en nieuwe media, maar dan vooral in het kader van vrije tijd. Met het opzoeken van bijvoorbeeld relevante informatie hebben ze vaak problemen. Voor velen bestaat iets wat niet op Google te vinden is niet. Daarom juicht de minister toe dat Bibnet het als een van zijn prioriteiten heeft om de bibliotheek hoog in die Googleranking te krijgen.

Minister Schauvliege gelooft dat cultuur een rol kan spelen bij het helpen dichten van deze kloof. Ze denkt bijvoorbeeld aan de openbare bibliotheken, die erg laagdrempelig zijn en waar de Vlaamse overheid er al in 1996 heeft voor gezorgd dat internetcomputers ter beschikking staan van het publiek. Ze denkt ook aan de vormingsinstellingen en bewegingen die informatiecursussen aanbieden. Maar belangrijk is ook dat de bibliotheken en vormingswerkers zelf evolueren en verder gaan dan enkel toegang verlenen. De minister ziet voor hen zeker ook een taak weggelegd in het wegwijs maken van het publiek in het digitale aanbod. Sociaal-culturele verenigingen hebben ook een belangrijke rol te spelen in de bewustmaking over dit thema. De minister neemt dit mee in OD 2: impulsen geven aan het beleid.

Ook belangrijk in dit kader is dat er tijdens deze legislatuur werk wordt gemaakt van de digitale bibliotheek. Een boek moet maar één keer meer ingevoerd worden, wat veel ruimte zal vrijmaken voor bibliotheekmedewerkers om meer klantgericht te werken en de bezoekers te begeleiden bij hun zoektocht naar degelijke informatie.

Minister Schauvliege wijst erop dat naast een manier om de digitale kloof te helpen dichten, de cultuursector zelf ook onderhevig is aan veranderingen door deze digitalisering. De omwenteling die cultuur ondergaat, wordt e-cultuur genoemd. E-cultuur heeft een impact op zowat alle sectoren. Niet alleen brengt dit nieuwe kunstvormen met zich mee, maar ook nieuwe distributievormen en nieuwe media. Men kan een museum virtueel bezoeken, dag en nacht boeken bestellen, muziek downloaden enzovoort. Dit alles brengt nieuwe uitdagingen mee, waar het cultuurbeleid op zal moeten inspelen, aldus de minister.

De minister verwijst naar het e-book, waar veel van wordt verwacht. Liggen er eind dit jaar e-books onder de kerstboom? Ze vraagt zich af hoe ons kleine taalgebied daarop moet inspelen. De minister benadrukt dat er juiste keuzes moeten worden gemaakt. Momenteel ondersteunt ze al onderzoeksprojecten die hierop inspelen, mede ondersteund door het Instituut voor de Aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT).

Deze evoluties vinden ook buiten Vlaanderen plaats. Minister Schauvliege wil culturele instellingen aansporen om deel te nemen aan Europese projecten of in te stappen in

bestaande projectstructuren. Belangrijk daarbij is te zoeken naar synergieën. De middelen zijn schaars, dus is het extra belangrijk om die optimaal in te zetten en niet elk op zich het warm water uit te vinden.

Vlaanderen ambieert een koppositie in de informatiemaatschappij. De Vlaamse Regering onderzoekt daarom de mogelijkheid om een horizontaal beleid voor digitalisering uit te werken. De klemtoon ligt op de digitalisering van het rijke Vlaamse culturele en wetenschappelijke patrimonium, de verhoging van de toegang tot hoge bandbreedte, competentiebevordering, samenwerkingsverbanden en kennis. De minister vindt de huidige participatie van cultureelerfgoedorganisaties aan digitaliseringsinitiatieven, zoals Europeana, interessante aanzetten om met belangrijke tendensen als digitalisering om te gaan. Europeana.eu is een websiteproject dat nu al tot 4,6 miljoen digitale bestanden bevat met beeldmateriaal uit museumcollecties, tekstmateriaal, geluid en video in een samenwerkingsverband tussen Europese musea, archieven en bibliotheken.

De minister beseft dat in deze materie verschillende domeinen elkaar moeten versterken. Ze wil daarom samen met haar collega's van Wetenschapsbeleid, Media en Onroerend Erfgoed werkafspraken maken om het grote hiaat, meer specifiek de achterstand aan digitale content, weg te werken. Tegelijk realiseert deze aanpak een degelijk aanbod aan digitaal materiaal dat in de beleidsdomeinen toerisme, jeugd en onderwijs gevaloriseerd kan worden.

Deze inhaalbeweging, gecombineerd met afspraken over standaarden, duurzame opslag, samenwerking en contentaggregatie zal leiden tot een representatief aanbod in Europeana van het culturele materiaal dat zich in Vlaamse cultureelerfgoedorganisaties en wetenschappelijke instellingen bevindt. De minister wil op korte termijn een resultaatgerichte projectstructuur opzetten. Die moet met primaire contentaggregatoren een haalbare en duidelijke werkplanning maken om een eerste concrete invulling, als voorbeeld en stimulans naar anderen, te geven aan Europeana.

Digitaliseren brengt ook nieuwe uitdagingen met zich mee. Uit onderzoek blijkt dat culturele instellingen het intellectuele eigendomsrecht vaak aanhalen als extra hinderpaal bij het digitaliseren en ontsluiten van cultureel erfgoed. Die lijn kan worden doorgetrokken naar andere sectoren, bijvoorbeeld hedendaagse kunst op het internet. De huidige onzekerheden rond auteursrecht en digitaliseren kunnen deels worden verminderd door kennisdeling en gebruik van standaardlicenties. De minister signaleert de noodzaak van overleg hierover met de relevante betrokkenen.

Digitalisering biedt ook nieuwe vormen van cultureel erfgoed aan. De minister vraagt zich af hoe het zit met de duurzaamheid daarvan. In OD 16 heeft ze het over inzetten op bewaring en ontsluiting van het erfgoed. Dat brengt zeker nieuwe uitdagingen met zich mee. Daar gaat de minister dieper op in bij OD 19: digitalisering en nieuwe vormen van ontsluiting aanmoedigen.

Samenwerking tussen de openbare bibliotheken, de archief- en erfgoedorganisaties en de mediasector, waarbij gebruik gemaakt wordt van de verworven kennis in onderzoek van het Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie (IBBT), is hiervoor primordiaal. De minister erkent dat, om optimaal gebruik te kunnen maken van de mogelijkheden van het digitale en gedigitaliseerde erfgoed, culturele instellingen en bibliotheken nood hebben aan performante technologie en infrastructuur. Ze zal nagaan hoe en met welke partners dit gerealiseerd kan worden.

Binnen de nieuwe digitale ontwikkelingen mag de aandacht voor de participanten niet verloren gaan. Sommige instellingen werken nu al aan nieuwe vormen van productie en participatie, terwijl andere actoren dit thema nog niet structureel in hun werking hebben

geïntegreerd. Een organisatie als CultuurNet kan via een gericht aanbod op maat van de gebruiker een belangrijke rol spelen in het stimuleren van de participatie. De minister nodigt alle culturele actoren met aandrang uit om het thema e-cultuur en participatie te integreren.

Uit onderzoek van Recreatief Vlaanderen een paar jaar geleden, blijkt dat bijvoorbeeld het internet enerzijds mensen die al participeren, nog meer laat participeren, en anderzijds ook nieuwe doelgroepen bereikt. Waar jongeren en mannen bijvoorbeeld fysiek minder participeren, zijn zij virtueel veel actiever. De minister gelooft dus zeker in de nieuwe kansen die digitalisering biedt. En net daarom is het cruciaal de boot niet te missen.

4. Competentieverwerving en -waardering stimuleren

De minister stelt dat mensen vandaag nood hebben aan een heleboel competenties, niet het minst ‘culturele’ competentie, om de huidige uitdagingen aan te gaan. Het toekomstproject dat de Vlaamse Regering concreet uitvoert, wil de ontplooiingskansen van mensen bevorderen, hun leven lang en op verschillende domeinen. Dit betekent dat er geïnvesteerd wordt in de ontwikkeling van de talenten en vaardigheden van elk kind, elke jongere en elke volwassene, levenslang en levensbreed. Niet alleen vanuit economische motieven, maar ook en vooral omdat het de persoon in kwestie verrijkt, emancipeert en de sociale banden met anderen versterkt.

Zo kaderen bijvoorbeeld de amateurkunsten binnen het sociaal-cultureel werk in plaats van bij de kunsten. De minister benadrukt dat dat een bewuste keuze is, want hierdoor wordt de belangrijke maatschappelijke component van deze sector sterker meegenomen. Het gaat om het maatschappelijk belang van het verenigingsleven, maar ook om andere elementen zoals zinvolle vrijetijdsbesteding en maatschappelijke betrokkenheid. Dat mensen aan kunstbeoefening doen, heeft zowel sociaal als recreatief belang. Het draagt ook bij tot de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers. Bovendien toonde onderzoek enkele jaren geleden aan dat de sector een economisch belang heeft en dat de investeringen van de overheid in deze sector tot grote terugvloei-effecten leiden. De minister verwijst naar OD 4: effecten amateurkunstendecreet in kaart brengen.

Cultuurbeleid geeft dus vorm en inhoud, zowel aan de gemeenschap als aan het individu. Streven naar levenskwaliteit en welvaart in Vlaanderen in 2020 gaat dan ook hand in hand met een verhoging van de cultuurparticipatie.

Samen met de minister van Onderwijs en Jeugd, maar ook met andere betrokken collega's, wil minister Schauvliege ernaar streven dat het brede opleidings- en vormingsaanbod zo veel mogelijk inspeelt op de behoeften, met aandacht voor kwaliteit, diversiteit en toegankelijkheid. Opdat iedereen de kans zou krijgen om levenslang te leren, moeten drempels worden weggenomen. Dat betekent investeren in maatregelen die tot doel hebben om het algemene geletterdheidsniveau van volwassen Vlamingen te verhogen. Het huidige strategisch plan Geletterdheid Verhogen wordt geëvalueerd en, waar nodig, bijgestuurd. Daarbij wordt voorzien in innovatieve strategieën over de betrokken beleidsdomeinen heen.

Ook ouderen die niet meer opgenomen zijn in het arbeidsproces moeten blijvend kansen krijgen om leerervaringen op te doen. Die ervaringen zijn gericht op het verwerven van inzichten, vaardigheden en houdingen, en zijn verbonden met de uitdagingen in die levensfase. De toegang en het gebruik van informatietechnologie aanmoedigen en vergemakkelijken is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De toenemende impact van de digitalisering dreigt immers een nieuwe deelnamekloof te creëren, aldus de minister.

Er wordt een beheersovereenkomst met Bibnet afgesloten om de haar toegewezen opdrachten te evalueren: één ervan is het aanwakkeren van nieuwe bibliotheekpraktijken,

gericht op het overbruggen van de digitale kloof. Naast de bibliotheeksector levert ook het sociaal-culturele veld een belangrijke bijdrage voor digitale geletterdheid. Via levenslang en levensbreed leren moet elke burger de kans krijgen om gebruik te leren maken van de informatietechnologie. Sociaal-culturele organisaties spelen een belangrijke rol in het dichten van de digitale kloof. De minister herhaalt dat hierbij bijzondere aandacht moet gaan naar de kwetsbare doelgroepen.

De educatieve functie van het sociaal-cultureel werk speelt ook een rol in de creatie van een breed maatschappelijk draagvlak voor duurzame ontwikkeling. De minister overweegt om het duurzaamheidsconcept nog meer te laten doordringen in de sociaal-culturele sector, die met zijn educatieve en sensibiliserende kracht kan werken aan attitude- en praktijkverandering. De minister zal via een impulsbeleid prioriteit geven aan deze thema's.

Met het oog op de erkenning en inzetbaarheid van eerder of elders verworven competenties (EVC), in het bijzonder de competenties verworven via niet-formeel of informeel leren, werden de afgelopen jaren in het beleidsveld Cultuur enkele pistes verkend. Samen met de betrokken sectoren wil de minister bekijken hoe waardevolle initiatieven op een duurzame wijze geïmplementeerd en voortgezet kunnen worden. Daarbij moet speciale aandacht gaan naar kansengroepen, met de nadruk op inclusie, en de begeleiding en ondersteuning van individuen en organisaties. De minister wil hen optimaal oriënteren in hun levensloopbaan en maximale erkenningsmogelijkheden bieden voor verworven competenties.

Het recent goedgekeurde decreet betreffende de kwalificatiestructuur is ook voor Cultuur van belang. De minister zal ervoor ijveren dat er bij de invulling van dit decreet rekening wordt gehouden met de eigenheid van de verschillende culturele sectoren. Ze nodigt hen uit om hierover mee na te denken, onder meer door de bepaling van competentieprofielen en de uitwerking van ervaringsgerichte leertrajecten. Maandag 14 december 2009 organiseren het Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk (SoCiuS), de Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk (FOV) en het Forum voor Amateurkunsten samen met het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) en het Agentschap voor Sociaal-Cultureel Werk hierover een informatie- en reflectiemoment.

Opdat mensen zich vandaag en morgen in een steeds complexer wordende samenleving cultureel zouden kunnen ontplooiën en een kwaliteitsvol leven leiden, wil de minister in het bijzonder ijveren voor de voorwaarden die nodig zijn om 'culturele competenties' op te bouwen. Daarbij stelt ze zichzelf verschillende doelstellingen. Vandaag bestaan al heel wat maatregelen en actoren binnen de amateurkunsten, het sociaal-cultureel werk, kunsten- en erfgoedorganisaties die stuk voor stuk vanuit hun invalshoek culturele competenties helpen opbouwen via cultuureducatie in de vrije tijd.

Op basis van een landschapstekening en ander voorbereidend onderzoek wil de minister met deze sectoren en andere betrokken beleidsdomeinen het gesprek aangaan over wat nodig is om zo veel mogelijk mensen en doelgroepen te stimuleren tot een actieve en creatieve cultuurbeleving en -deelname. Dit moet uitmonden in een breed gedragen visie en een strategisch beleidskader. Dan kan worden nagegaan wat er in de huidige beleidsinstrumenten eventueel ontbreekt, wat bijgestuurd kan en moet worden en hoe het geheel voor de betrokken veldactoren transparanter kan worden gemaakt. Een uitbreiding of verdieping van lopende samenwerkingsverbanden en -initiatieven in cultuureducatie en culturele competentie hangt nauw samen met het optimaliseren van het bestaande beleidsinstrumentarium.

De minister wil bij het afsluiten van de nieuwe beheersovereenkomsten met elk cultureel steunpunt bekijken hoe ze inzake dit thema hun sector kunnen informeren en stimuleren. Ze wil ook verder werk maken van een ambtelijk coördinatieplatform cultuureducatie

(ACCE) binnen haar beleidsdomein. Streven naar afstemming en samenwerking beperkt zich uiteraard niet tot het beleidsdomein CJSM, maar heeft ook betrekking op belendende beleidsvelden zoals Onderwijs en Welzijn. Concreet zal de minister er mee voor zorgen dat met hen een overeenkomst wordt gesloten om gezamenlijke inspanningen te concretiseren. Daarbij wil ze specifiek aandacht hebben voor een brede leer- en leefomgeving waarin kinderen en jongeren gestimuleerd worden in hun culturele beleving. Daarbij wil ze ook de link maken met het deeltijds kunstonderwijs en met het Vlaams Jeugdbeleidsplan. Binnen en samen met haar eigen sectoren zal de minister ervoor ijveren dat netwerking, kennisdeling en -uitwisseling inzake cultuureducatie gestimuleerd en gefaciliteerd worden.

Naast de optimalisering of uitdieping van bestaande beleidsinstrumenten en samenwerkingsverbanden, kunnen nieuwe pistes worden uitgewerkt om culturele competentie te stimuleren. Zo blijken de eerste levensjaren een cruciale fase in de opbouw van culturele competentie, want meer nog dan in het onderwijs, wordt in het gezin de kiem gelegd voor artistieke en culturele ontplooiing. In dit verband verwijst de minister graag naar de gesmaakte initiatieven van de Stichting Lezen, gericht op de leesbevordering bij kleine kinderen. Het begeleiden van ouders met kleine kinderen, kinderverzorgsters of welzijnswerkers, maar ook intergenerationele initiatieven, waarbij grootouders en kleine kinderen samen worden aangesproken, kunnen oplossingen bieden. Daarnaast zijn ook culturele competentie op straat, op de werkvloer en ook via de nieuwe media van belang. De minister wil het gesprek opstarten met haar collega's van Jeugd, Welzijn, Werk, Toerisme en Media om te bekijken hoe ze individuen en groepen het best kunnen ondersteunen.

Tot slot wil de minister ijveren voor een bredere maatschappelijke gedragenheid omtrent de noodzaak aan culturele competentie en de effecten van cultuureducatie. De ontwikkeling van creativiteit, maar ook de kracht van de niet-formele of informele leercontext, zijn belangrijke maatschappelijke troeven en moeten sterker uitgespeeld worden. Ook hiervoor lijkt een gezamenlijke overkoepelende aanpak op Vlaams niveau de meeste kans op resultaat te bieden.

5. Aandacht voor cultuurmanagement en een culturele economie

De financiering van het culturele landschap in Vlaanderen gebeurt in hoofdzaak door de diverse overheden. Het cultuurbudget van de Vlaamse Gemeenschap kende het jongste decennium een sterke groei, gekoppeld aan een aanzienlijke ontwikkeling van het landschap. Hierdoor zijn de creatieve sectoren in Vlaanderen ook groeiende economische sectoren met een grote verscheidenheid van dynamische organisaties en ondernemers. We mogen gerust stellen dat de brede culturele sector een belangrijke invloed heeft op het creatieve klimaat van een regio, wat op zich aanzet tot meer creativiteit en vernieuwing binnen de hele economie. Uit diverse binnen- en buitenlandse studies blijkt dat de stimulering van cultuur en creativiteit via gepaste instrumenten, een brede economische meerwaarde en return kunnen hebben. Vandaar dat de vijfde strategische doelstelling gaat over het stimuleren van een cultuurindustrie enerzijds, en het aanwakken van een creatief en efficiënt ondernemerschap binnen de culturele sector anderzijds.

Het stimuleren van de cultuurindustrie noemt de minister een pril aandachtspunt binnen het cultuurbeleid dat ze verder wil ontwikkelen. CultuurInvest blijft daarbij een belangrijke en prioritaire partner. Als onderdeel van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV) bundelt het momenteel zijn eerste ervaringen in de ondersteuning van culturele ondernemers. Een eerste evaluatie tegen 2010 zal de aanleiding zijn om de verdere ontwikkeling van het investeringsfonds met nieuwe, alternatieve of aanvullende initiatieven uit te werken. CultuurInvest richt zich in de eerste plaats tot startende, veelal kleine, ondernemers binnen muziek, mode, design, 'gaming' enzovoort. In de toekomst zal misschien

worden bekeken hoe daaruit een aantal initiatieven kunnen doorgroeien zodat ze grotere spelers worden binnen het economische gebeuren.

De minister denkt daarbij aan initiatieven die zo sterk zijn dat ze internationaal kunnen doorbreken, want de markt in Vlaanderen blijft klein. Anderzijds wil ze ook voldoende aandacht voor de individuele kunstenaar en de ontwikkeling van een eigen loopbaan. Ze denkt aan auteurs, beeldend kunstenaars, maar ook aan zelfstandige acteurs of ontwerpers. Het is niet voldoende om deze kunstenaars te ondersteunen met werkbeurzen, ze moeten ook gestimuleerd worden in hun eigen ondernemerschap en daarom moet ervoor worden gezorgd dat ze, net als tewerkgestelde artiesten, ook aan carrièreplanning en pensioenopbouw kunnen doen. Het Kunstenloket zal daarbij een begeleidende rol spelen.

De minister is ervan overtuigd dat het stimuleren van het ondernemerschap binnen de culturele sector de creativiteit in deze sector zal aanwakkeren. Het is niet omdat dit een moeilijke budgettaire situatie is dat niet op een efficiënte manier gewerkt moet worden of dat niet naar alternatieve middelen op zoek moet worden gegaan, want dat zou ook in een budgettair gunstigere omgeving het geval moeten zijn. Een van de doorbraken geformuleerd binnen Vlaanderen in Actie, de Open Ondernemer, heeft als doel Vlaanderen een leidende rol te geven op het vlak van open innovatie. De minister is ervan overtuigd dat cultuur met haar continue drang naar vernieuwing, kennis en uitwisseling een wezenlijke bijdrage levert aan deze doelstelling. Een mooi voorbeeld daarvan is het inspelen op technologische evoluties en nieuwe media die onze creatieve producten maar ook ons cultureel erfgoed een mondiale betekenis kunnen geven. De minister verwijst specifiek naar het project van de Waalse Krook, dat met een bibliotheek van de 21e eeuw, een mediacentrum en een archiveringsinstituut een voorbeeldproject wordt voor vernieuwing en ondernemerschap in kennisopbouw en culturele ontsluiting.

Binnen deze legislatuur wil de minister ook alternatieve pistes voor financiering onderzoeken (OD 13), al beseft ze dat dit niet evident is omdat men snel uitkomt bij fiscale stimulansen, en die zijn bijna uitsluitend een federale bevoegdheid. Op basis van de huidige regelgeving worden organisaties die voor meerdere jaren gesubsidieerd worden, echter niet echt gestimuleerd om zelf actief op zoek te gaan naar eigen inkomsten. Daardoor is de afhankelijkheid van de subsidiërende overheid zeer groot en komen deze organisaties vaak in nauwe schoentjes als de ondersteuning wordt verminderd of wegvalt. Om deze organisaties weerbaarder te maken en om tegelijk het maatschappelijke draagvlak voor cultuur te vergroten, wil de minister de haalbaarheid onderzoeken van systemen van gemengde en alternatieve financiering. Onlangs ontwikkelde het steunpunt voor beeldende, audiovisuele en mediakunst (BAM) een strategische nota voor de beeldende kunstsector, waarbij het stimuleren van private actoren om te investeren in de culturele sector naar voren wordt geschoven. De minister vindt het interessant om deze piste verder te onderzoeken.

Ook wil ze stimuli ontwikkelen om bepaalde private collecties te betrekken bij het ontsluiten van de Collectie Vlaanderen omdat het geheel aan private collecties voor wat moderne en hedendaagse kunst betreft, even belangrijk is als wat zich in de publieke collecties bevindt. Komen tot bepaalde vormen van samenwerking met deze private collecties, beschouwt de minister als goed cultureel ondernemerschap.

Inzake de impact van cultuur op de economie mogen twee belangrijke aspecten niet vergeten worden: de investering in culturele infrastructuur en de belangrijke tewerkstelling die cultuur genereert.

Inzake de culturele infrastructuur zal de minister een meerjarenplan uitwerken. Er zijn een aantal grote werven die in 2010 zullen worden afgewerkt: de uitbreiding van de Singel, het MAS (Museum aan de Stroom) in Antwerpen en het STAM (Stadsmuseum Gent). Naast diverse bovenlokale infrastructuren zijn er ook in deze legislatuur een aantal grotere infra-

structuurwerken gepland, bijvoorbeeld de Waalse Krook te Gent, het masterplan voor het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen (KMSKA), het Vlaams-Nederlands Huis te Brussel en de renovatie van de Elisabethzaal te Antwerpen.

6. Internationaal cultuurbeleid versterken

Vlaanderen is geen eiland, cultuur laat zich niet begrenzen en internationale dynamieken kunnen eigen prioriteiten versterken, kansen en instrumenten aanreiken. Een belangrijk uitgangspunt is dat Europa voor steeds meer culturele sectoren het kader bepaalt en daarom vindt de minister het belangrijk om het Europees beleid mee richting te geven, om impact te hebben op de besluitvorming in de Europese instellingen, maar ook in de internationale en multilaterale organisaties.

De minister vertegenwoordigde Vlaanderen en België op de Europese Ministerraad voor Cultuurministers op 27 november 2009. Ze merkt op dat we in de Europese Unie enkel als België een stem hebben en daarom zal ze ook aandacht besteden aan overleg en samenwerking met de andere gemeenschappen en de gewesten. Meer operationele samenwerking en informatie-uitwisseling met verschillende Vlaamse spelers op het internationale toneel, zoals onder andere met Internationaal Vlaanderen, Flanders Investment & Trade (F.I.T.) en Toerisme Vlaanderen kan een eerste stap zijn naar meer expertisemanagement op het gebied van internationaal beleid en netwerking. Een duidelijker expertiseknooppunt moet Vlaamse culturele actoren beter stimuleren en ondersteunen om in te spelen op Europese subsidies.

Voor het internationaal cultuurbeleid zet de minister sterk in op twee duidelijke troeven: de rijkdom van ons cultureel erfgoed en de creativiteit en kwaliteit van onze kunstenaars. Daarbij ziet ze de internationale uitdagingen als katalysator voor een constante kwaliteitsverbetering, voor innovatie en voor een gezonde benchmarking. Het is haar doel Vlaanderen internationaal sterk te profileren als creatieve en innovatieve regio, internationale mobiliteit is daarbij het sleutelwoord. De minister zal evenzeer kunstenaars als kunstencentra als experts ondersteunen om zich op belangrijke plekken in het buitenland te presenteren, om hun eigen en Vlaanderens internationaal netwerk te versterken. Ze zal dit doen via punctuele, projectmatige en structurele middelen. Een vernieuwd residentiebeleid moet de internationale mobiliteit en uitwisseling meer structuur bieden, zowel voor Vlaamse creatievelingen op buitenlandse plekken, als ter versterking van de aantrekkingskracht van Vlaanderen en Brussel op buitenlandse kunstenaars. Deze visie wordt gediversifieerd en met aandacht voor de specificiteit van de diverse sectoren en kunstdisciplines uitgewerkt in de diverse operationele doelstellingen die in de beleidsnota werden opgenomen.

Op het gebied van het Europees erfgoedbeleid kan Vlaanderen een nog sterkere voortrekkersrol spelen. Het Europees erfgoedlabel, een initiatief van een beperkte groep EU-landen waaronder België, werd bijvoorbeeld als officiële actie overgenomen door de Europese Commissie. Er loopt een traject om dit label open te stellen voor alle EU-landen onder supervisie van de Commissie. Het erfgoedlabel is ook verankerd in het Vlaamse Cultureel-erfgoeddecreet.

De minister wil de werkzaamheden van de expertengroep actief opvolgen en ze wil nog meer werk maken van het erfgoedbeleid door het ratificatietraject van de FARO-conventie van 27 oktober 2005 over de waarde van het cultureel erfgoed voor de mensheid, opnieuw op te starten. Een actieve opvolging van de UNESCO-conventies sluit daar naadloos bij aan.

Een concreet werkpunt is volgens de minister het verhogen van de inbreng van de Vlaamse cultureelerfgoedcollecties in Europeana. Dit Europees erfgoedbeleid wordt verder operationeel door middel van OD 16, OD 17, OD 18 en OD 19.

Het internationaal cultuurbeleid krijgt tot slot vorm in doelgerichte samenwerkingsverbanden. Bilaterale relaties worden geïntegreerd in een coherent internationaal beleid door enerzijds bestaande samenwerkingsverbanden met prioritaire partners te verdiepen en anderzijds op zoek te gaan naar innoverende samenwerkingsvormen en nieuwe relaties, telkens volgens principes van een solidaire en duurzame samenwerking, gericht op kennisdeling en capaciteitsopbouw.

Verbindingen maken is de kernopdracht van internationaal beleid om grenzen te overstijgen. Het Nederlands dat we als taal delen, is een sterk internationaal bindmiddel. De minister wil daarom voor het hechte samenwerkingsverband met Nederland een grondige evaluatie en stroomlijning doorvoeren. Tegelijk is het belangrijk om ook in eigen land over de taalgrenzen heen het cultuurbeleid naar het buitenland gericht en efficiënt te organiseren.

7. Eco-cultuur initiëren

De minister vertelt dat ecologie een laatste, maar daarom niet minder belangrijke rode draad in haar beleid is. Ze merkt op dat dit misschien een toevallige keuze lijkt, doordat ze zowel leefmilieu en natuur als cultuur onder haar bevoegdheden heeft. Dit is echter niet het geval. Reeds lang voor zij als minister werd aangesteld, schreef ook de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) in zijn memorandum naar aanleiding van de nieuwe legislatuur, dat dit de komende jaren een aandachtspunt moest worden. De cultuursector is een producerende sector en soms ook een verspillende sector. Volgens de minister wordt de sector zich daar zelf de laatste jaren steeds meer van bewust en tonen diverse initiatieven aan dat men zeker al op de goede weg is.

Er is echter nog werk aan de winkel. De minister geeft het voorbeeld van de vele theaterzalen met elektriciteitsverslindende belichting, verre tournees die gemaakt worden, geluidsoverlast en de afvalbergen bij manifestaties. Ze vindt het belangrijk om daarover een debat te openen en om samen te bekijken waar een steentje bijgedragen kan worden. In het teken van het thema ‘gehoorschade’ kwam er reeds een werkgroep samen.

Het is soms via relatief eenvoudige maatregelen mogelijk om de sector te informeren en te motiveren om hieraan te werken. De minister wil dat als een van haar prioriteiten opnemen in haar impulsbeleid inzake het sociaal-cultureel volwassenenwerk en het lokaal cultuurbeleid.

Ook bij investeringen in nieuwe infrastructuur zal de duurzaamheid en het ecologische aspect zeker mee in overweging worden genomen, want de overheid moet het goede voorbeeld geven. Bouwen doen we voor de toekomst en als er nu nog nieuwe culturele infrastructuur bij komt, mag die onze toekomst niet belasten. Uiteraard zijn dit zaken die in samenspraak met de sector moeten gebeuren. De minister bekijkt daarom of het bijvoorbeeld niet mogelijk is om hierover een overeenkomst af te sluiten: na de klimaatwijken ook de klimaatcentra of de klimaatkunstenaars. De minister beschouwt het ‘Green Theatre Plan’ uit Londen als een mogelijk voorbeeld. Ze benadrukt nogmaals dat het bewustzijn in de sector zelf de jongste tijd aan het groeien is en verwijst daarvoor naar www.kunstenecologie.be en naar de tweede klimaatconferentie van de theatersector, die op 19 november 2009 plaatsvond in Gent.

De minister merkt op dat een groen beleid niet alleen om de uitstoot van de sector gaat. Natuur en cultuur kunnen elkaar ook versterken en inspirerend werken. En daarover gaat

OD 26, want het zijn per definitie twee elementen uit onze leefomgeving waarbij de plaats en de rol van de mens voortdurend zorgt voor spanning en dynamiek. Er worden trouwens ook vanuit het sociaal-cultureel volwassenenwerk reeds heel wat activiteiten georganiseerd die de verbinding leggen: opleidingen bos-, groen- en natuurbeheer, natuur- en milieueducatie, ecologisch leven, duurzaamheid, groen toerisme en actieve recreatie enzovoort.

In het kader van het ontwikkelen van een beleid voor het handhaven en het betekenis geven van het ons resterende landschap in Vlaanderen, wil de minister kansen geven aan kunst en kunstenaars om hieraan te participeren. Door het nadenken over de mogelijkheden van kunst in opdracht met een specifieke focus op natuur en zelfs op leefmilieu, kunnen interessante vaststellingen omtrent duurzaamheid en de houding ten aanzien van de tijdelijkheid van kunst in de publieke ruimte onderzocht worden. In nauwe samenwerking met het team van de Vlaamse Bouwmeester zal voor een aantal concrete landschappelijke projecten de inbreng van kunst gestimuleerd worden. Hierdoor kan een blijvende reflectie over de relatie cultuur-natuur en de rol van kunstenaars als potentiële raadgevers, een bijzondere uitdaging voor een langetermijnvisie vormen.

De minister stelt dat iedereen weet dat de budgetten de komende jaren beperkt zullen zijn en daarom wil ze via een projectoproep een aantal goede voorbeelden ondersteunen, in de hoop dat ze op hun beurt anderen kunnen inspireren. De minister drukt ook de hoop uit dat haar beleidsnota de parlementsleden en de sector zal inspireren om mee te werken aan een duurzaam cultuurbeleid.

II. ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD VOOR CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA (BIJLAGE 1)

1. Toelichting van het advies door de heer Luk Verschueren, algemeen voorzitter, en mevrouw Iris Van Riet, algemeen secretaris van de SARC

De heer *Luk Verschueren* verduidelijkt dat de SARC een van de dertien strategische adviesraden is, net zoals de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor), de Mobiliteitsraad van Vlaanderen (MORA) enzovoort. De SARC is een onafhankelijk orgaan. Dit is bijvoorbeeld niet zo bij de Strategische Adviesraad voor het Vlaamse Welzijns-, Gezondheids- en Gezinsbeleid (SAR WGG) die onder SERV valt. De SARC staat dus enerzijds naast de administratie en anderzijds naast de minister en het parlement. De SARC heeft een eigen rechtspersoonlijkheid, een eigen kleine dotatie, een eigen klein secretariaat en is in die zin autonoom in de uitvoering van zijn opdracht en in zijn organisatie.

Vijf à zes jaar geleden was het vanuit de Vlaamse Regering absoluut de bedoeling om één strategische adviesraad per beleidsdomein te hebben. Voor deze sector bleek dat onmogelijk omdat er met zo veel verschillende terreinen wordt gewerkt. Na een lange discussie met de vorige minister en met het parlement heeft de toenmalige minister met het parlement gekozen om te werken met een overkoepelend orgaan en met vier sectorraden. Voor het overkoepelend orgaan SARC wordt gewerkt met een Algemene Raad en een Vast Bureau.

De Algemene Raad is een beperkt orgaan met vier onafhankelijke deskundigen, een vertegenwoordiger van de jeugdraad en acht vertegenwoordigers vanuit de sectorraden: twee personen per sectorraad (Kunsten en Erfgoed, Sociaal-Cultureel Werk voor jongeren en volwassenen, Media en Sport).

De SARC heeft ook een Vast Bureau, dat vooral organisatorisch werk levert en alle adviezen stroomlijnt. Het Vast Bureau bestaat uit een voorzitter en een vertegenwoordiger van elke sectorraad, en een algemeen secretaris. Naast de algemeen secretaris zijn

er twee inhoudelijke medewerkers op het secretariaat van de SARC. Dit is volgens de heer Verschueren een bijzonder beperkt secretariaat in vergelijking met die van andere adviesraden. Hij pleit voor meer medewerkers, minstens één inhoudelijke medewerker per beleidsdomein zodra de financiële toestand dit toelaat.

Er zijn vier sectorraden die min of meer op dezelfde manier zijn samengesteld, telkens met negentien leden, met een combinatie van vertegenwoordigers uit het middenveld en onafhankelijke deskundigen. Dat geldt zeker voor drie raden. Voor de Sectorraad Media ligt dat anders omdat men daar een amalgaam heeft van belangenbehartigers, vertegenwoordigers van het middenveld en deskundigen.

Volgens de heer Verschueren is het belangrijk dat toen is beslist om transversale informatie uit te wisselen met de Jeugdraad zodat er ook twee vertegenwoordigers van de Vlaamse Jeugdraad in de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk zitten en een vertegenwoordiger in de Algemene Raad.

De sectorraden maken zelfstandig en autonoom het advies op wanneer het over een sectorspecifieke materie gaat. Maar het is wel het Vast Bureau dat het binnenkomen van adviesvragen en het bezorgen aan ministers en parlement regelt. Er zijn echter ook heel wat adviezen die sectoroverschrijdend zijn, bijvoorbeeld wanneer het gaat over juridische elementen, auteursvergoedingen, billijke vergoeding, digitalisering enzovoort. Er zijn heel wat domeinen waar de verschillende raden op eigen initiatief of op vraag van de Algemene Raad advies uitbrengen. De SARC probeert dan een gecoördineerd advies op te stellen.

De SARC geeft ofwel uit eigen beweging maar ook heel vaak op vraag van de minister zelf adviezen over beleid, voornemens, ontwerpen, voorstellen en besluiten. De SARC denkt ook na over een beleidsvisie over deze vier verschillende terreinen. Verder volgt de SARC de maatschappelijke ontwikkelingen en probeert die te interpreteren.

Bij die maatschappelijke ontwikkelingen horen ook de verkiezingen. Als voorbereiding op de verkiezingen heeft de SARC een memorandum opgemaakt voor de nieuwe Vlaamse Regering. Het eerste punt daaruit was dat de SARC hoopte op één minister per beleidsdomein. Dat is niet gelukt. De SARC beschouwt het nu als een uitdaging om de samenwerking tussen die ministers te bevorderen.

De verschillende sectorraden hebben de voorbije periode te kennen gegeven dat ze het belangrijk vinden om heel wat gemeenschappelijke terreinen telkens opnieuw samen te bespreken en daarover gemeenschappelijk te adviseren. Concreet zal aan de minister van Cultuur worden gevraagd om in het kader van het Cultuurforum een verruiming te overwegen zodat ook Jeugd, Sport en Media daarbij betrokken zouden worden.

Mevrouw *Iris Van Riet* behandelt de acht kernpunten bij de verschillende beleidsnota's die de SARC heeft gelezen. De Algemene Raad heeft die acht kernpunten gehaald uit het memorandum dat is opgesteld in voorbereiding van de verkiezingen in juni 2009.

Een eerste kernpunt is de samenwerking. Samenwerking is voor de SARC ruimer dan cultuur, jeugd, sport en media. Om cultuur in een samenleving te handhaven en te laten gedijen – en met cultuur bedoelt de SARC ook kunsten, erfgoed, sport, media en jeugd – is samenwerking nodig. Een voorbeeld is het bevorderen van de 'goesting' om aan cultuur te doen via onderwijs.

Wanneer het beleid steun wil geven aan ontwikkelingen rond cultuur in de samenleving, dan bestaat er een klassieke vorm, met name subsidies. Daarnaast kunnen ook fiscale

instrumenten uit de economie worden ingeschakeld. Dit is een duidelijke link tussen cultuur en economie.

De mediawijsheid kan worden aangewakkerd via het sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen. Mevrouw Van Riet verwijst ook naar wat de Vlaamse Sportraad heeft gezegd, met name dat er een duidelijke relatie is tussen sport en werk, sport en ruimtelijke ordening. Hetzelfde geldt voor kunsten en erfgoed en werk, kunsten en erfgoed en ruimtelijke ordening en zelfs voor sport en amateurkunsten. Dat laatste heeft de SARC vernomen uit een recent onderzoek over amateurkunsten.

Er zijn vier ministers bevoegd voor CJSM. Dat betekent dat de Algemene Raad erop zal aandringen dat die ministers een coherent en consistent beleid voeren. Zij mogen niet naast elkaar werken maar moeten samenwerken. De Algemene Raad wil zich opstellen als 'gatekeeper' voor de samenwerking.

De Algemene Raad wil concreet aan de minister van Cultuur vragen om te overleggen met collega's over de vraag of het Cultuurforum niet kan worden uitgebreid tot Media en Sport. Bij Media is er wel een staten-generaal geweest maar het is niet duidelijk hoe dit verder wordt opgevolgd. Vanuit Sport is er de vraag tot integratie in dat Cultuurforum. De Algemene Raad zal voorstellen om in het Cultuurforum ook het internationale aspect aan bod te laten komen.

Een volgend kernpunt is een 'waarden-vol' beleid. De SARC vindt het ethische aspect van beleid heel belangrijk. De beeldspraak 'cultuur verzacht de zeden' is daar niet vreemd aan. Cultuur vervult vaak een voorbeeldfunctie voor wat ethische aspecten en waarden in een samenleving betreft. Het thema ethiek komt vaak om de hoek kijken. Mevrouw Van Riet verwijst naar 'fair play' in de sport, respect voor kinderen en jongeren, censuur in de kunsten, deontologie in het vormingswerk en ethiek inzake cultuurmanagement. De Algemene Raad vermoedt dat dit debat tijdens de volgende jaren prominent aanwezig zal zijn en ziet het als zijn taak om daarin desgevallend een stem te hebben en een rol te spelen.

Een ander kernpunt is het begrip 'duurzaam' dat in de verschillende beleidsnota's staat. De Algemene Raad wil erover waken dat dit begrip geen hol begrip wordt. In de vier beleidsnota's wordt die term enigszins anders ingevuld. De Algemene Raad heeft zich voorgenomen om het begrip 'duurzaam beleid' te interpreteren als een op kennis gebaseerd beleid dat samenhangend is en dat oog heeft voor noodzakelijke samenwerking in tegenstelling tot een ad-hocbeleid via 'one shots'. De Algemene Raad heeft zich dan ook voorgenomen om in zijn advieswerk de komende jaren telkens ook een duurzaamheidstoets op te nemen in zijn adviezen.

Mevrouw Van Riet verwijst ook naar het begrip 'culturele ecologie', een thema dat ook aansluit bij duurzaamheid maar dat een enigszins andere betekenis heeft.

Een volgend kernpunt is het internationale aspect. Ook in het memorandum heeft de Algemene Raad al verwezen naar het begrip 'culturele diplomatie'. Dat kan worden toegepast op die vier beleidsdomeinen. Het impliceert een beleid dat in twee richtingen gaat. Enerzijds wordt bij het voeren van dat beleid rekening gehouden met internationale factoren, richtlijnen en ontwikkelingen. Anderzijds moeten de 'best practices' van Vlaanderen ook in het buitenland bekendheid krijgen en moet de overheid de infiltratie vanuit Vlaanderen naar een internationale context stimuleren. Wat Vlaanderen goed doet, mag best naar buiten worden gebracht.

De Algemene Raad heeft vastgesteld dat in het verleden iets te weinig rekening is gehouden met het internationale aspect in het cultuurbeleid. Er is iets te weinig proactief nagedacht over de internationale dimensie. De SARC dringt aan op samenwerking met de

andere beleidsvelden. Mevrouw Van Riet geeft daarbij als voorbeeld het erfgoedtoerisme. Zij verwijst ook naar het Belgisch voorzitterschap tijdens de tweede helft van volgend jaar dat ook een kans zal bieden voor Vlaamse initiatieven en Vlaams beleid op het Europees forum.

Een volgend kernpunt is de participatie. Wat participatie betreft, is het voor de Algemene Raad belangrijk dat er maximale kansen worden geboden aan allen. In het begrip participatie ziet de raad twee aspecten: het traditionele aspect als deelname aan cultuurprogramma's en activiteiten en het aspect van het actief burgerschap dat ook deel uitmaakt van participatie.

Volgens de Algemene Raad is het Participatiedecreet aan een evaluatie toe. Voor de raad is het belangrijk om wat die evaluatie betreft, een antwoord te krijgen op de vraag die al is gesteld in een advies dat daarover is uitgebracht tijdens de vorige legislatuur, met name in welke mate het Participatiedecreet reëel bijdraagt tot een toename van de participatie.

Een ander aspect dat bij participatie aan bod komt, is de rol van de media om de participatie aan cultuur te realiseren. Op dat vlak heeft de raad een idee opgepikt uit de beleidsnota Cultuur. Daarin wordt gevraagd of het niet mogelijk is om de evenementenlijst wat uit te breiden, ook naar sportieve en culturele evenementen. Ook inzake e-cultuur vindt de Algemene Raad het belangrijk dat er aandacht naar gaat, in het bijzonder naar de participatie van kansengroepen.

Een volgend kernpunt is diversiteit. De Algemene Raad vindt het een goede zaak dat interculturaliteit en diversiteit in de beleidsnota Cultuur worden geciteerd als bron voor vernieuwing. De Algemene Raad zal in dat verband ook teruggrijpen naar het advies dat is uitgebracht over diversiteit 'Het culturele in Europa: bewust omgaan met diversiteit'. In dat advies, dat is uitgebracht door de vorige Raad voor Cultuur, wordt een inclusieve visie gehanteerd en een duidelijk onderscheid gemaakt tussen het element interculturalisering en het element diversiteit. Interculturalisering kan een bron van vernieuwing zijn voor zover de overheid vernieuwende open initiatieven steunt. Het diversiteitsbeleid kan ook een bron van vernieuwing zijn. De Algemene Raad waarschuwt er echter voor dat het diversiteitsbeleid niet mag worden verengd tot een loutere inhaalbeweging van mensen met een etnisch-cultureel verschillende achtergrond. Dat beleid moet wel worden gevoerd, maar dan veeleer als een impulsbeleid.

De Algemene Raad wil ook ingaan op de oproep in de beleidsnota Cultuur om de verantwoordelijkheid voor het voeren van een diversiteitsbeleid duidelijk en expliciet bij de sector zelf te leggen. De adviesraad zal zelf de reflex aankweken om in het advieswerk de impact op diverse doelgroepen in te schatten.

Een ander kernpunt is kennis, het inzetten op onderzoek. De Algemene Raad gaat volmondig akkoord met het uitgangspunt dat door heel de Vlaamse Regering wordt onderschreven, namelijk dat er gefocust zou worden op een wetenschappelijk onderbouwd beleid, om zich af te zetten tegen een ad-hocbeleid. Ook in het memorandum heeft de SARC er al voor gepleit om in te zetten op wetenschappelijk onderzoek. Tegelijkertijd moet ervoor gewaarschuwd worden dat er ruimte moet zijn en blijven voor betrokkenheid en interpretatie. Mevrouw Van Riet oppert dat de rol van bijvoorbeeld een adviesraad of het middenveld op de helling staat als alles enkel wordt gebaseerd op cijfers en via cijfers moet worden bewezen. In de beleidsnota wordt voorgesteld om een databank te installeren om voor 'evidence based' beleid inzake Cultuur, Jeugd, Sport en Media ook kennis uit te wisselen. De SARC zou graag de randvoorwaarden en modaliteiten daarvan kennen. Verder pleit de SARC voor een uitbreiding van het onderzoekssteunpunt binnen het beleidsdomein Cultuur, Jeugd en Sport naar Media. Een recente ervaring bij het opzetten

van een onderzoek van de Sectorraad Media in het kader van de voorbereiding van de nieuwe beheersovereenkomst van de VRT, toont aan dat dit geen slechte zaak zou zijn.

Mevrouw Van Riet haalt als laatste punt de digitalisering aan. De SARC beaamt dat er een horizontaal beleid inzake digitalisering nodig is, zoals de Vlaamse Regering stelt. Het zal nu vooral aan de overheid zijn om tot oplossingen te komen voor concrete problemen. De Algemene Raad wil erover waken dat bij het geven van advies het beleid zal worden getoetst aan de mate waarin het bijdraagt aan de digitalisering en de informatiemaatschappij. De SARC wil dus een digitaliseringstoets inbouwen.

2. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

De heer *Luk Verschueren* benadrukt tot slot dat de acht kernpunten worden overgemaakt aan alle ministers.

Mevrouw *Yamila Idrissi* dankt de SARC voor de uiteenzetting. Ze beaamt dat samenwerking een van de kernpunten moet zijn. Ze neemt aan dat het zelfs een van de belangrijkste kernpunten is. Ze vraagt of het ook gaat over samenwerking met collega's van andere gemeenschappen. In Brussel is er altijd vraag naar een samenwerkingsakkoord voor de culturele sector tussen de verschillende ministers van Cultuur.

De heer *Luk Verschueren* verduidelijkt dat het in de eerste plaats gaat over samenwerking tussen de verschillende Vlaamse ministers, omdat de SARC het belangrijk vindt dat zaken gemeenschappelijk worden aangepakt. In het luik internationalisering is verwezen naar samenwerking met andere landen, maar ook met andere gemeenschappen. De heer Verschueren bevestigt het belang daarvan. Hij wijst er tevens op dat de SARC in het verleden reeds een aantal standpunten heeft ingenomen over aangelegenheden die vandaag ter sprake zijn gekomen (advies in bijlage).

Mevrouw *Iris Van Riet* vult aan dat in het memorandum dat de SARC gemaakt heeft voor de Vlaamse Regering expliciet wordt verwezen naar samenwerking met de Franse Gemeenschap en bij voorkeur een cultureel akkoord.

III. ADVIES VAN DE SECTORRAAD KUNSTEN EN ERFGOED OP DE BELEIDSNOTA (BIJLAGE 2)

1. Toelichting van het advies door de heer Herman Baeten, mevrouw Eva Tahon en de heer Hugo Vanden Driessche, leden van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed

De heer *Herman Baeten* deelt mee dat door de uitgebreide toelichting van de beleidsnota door de minister, reeds een antwoord is verstrekt op een aantal opmerkingen in het advies van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed (KE).

In elk geval is de Sectorraad KE verheugd dat onder de noemer betrouwbaarheid en duurzaamheid wordt gestreefd naar de continuïteit van het beleid. De raad had reeds voorgesteld aan de nieuwe Vlaamse Regering om niet te werken aan een stilstand, maar er toch voor te zorgen dat er wat rust komt in het landschap.

Mevrouw *Eva Tahon* wenst het in eerste instantie te hebben over het culturele erfgoed, hoewel er altijd raakvlakken met de andere deelsectoren zijn.

Het viel de Sectorraad KE op dat de omgevingsanalyse voor cultureel erfgoed in de beleidsnota enorm uitgebreid en goed beschreven is. Dat valt enkel toe te juichen. Mevrouw Tahon plaatst enkel een nuance bij een cijfermatig gegeven. Er staat dat de Vlaamse Gemeenschap musea voor tien tot vijftien percent van de totale werkingskost ondersteunt. Eigenlijk is dat nog een stuk lager. Er zijn instellingen die voor een groter deel gesubsidi-

eerd worden, waardoor het cijfer vertekend is. Maar de meeste op landelijk niveau erkende musea hebben ongeveer zes percent subsidie.

In de beleidsnota wordt aangegeven dat het complementair beleid goed functioneert. Dat is volgens de Sectorraad KE niet volledig onwaar, maar ook niet helemaal terecht. Zeker als het gaat over cultureelerfgoeddepots en andere zaken die puur met cultureel erfgoed te maken hebben, mag de discussie nog wat meer ten gronde gevoerd worden om bepaalde elementen in dat complementair beleid helemaal recht te krijgen.

In de omgevingsanalyse wordt gewezen op een groot gebrek aan opleidingen die heel specifiek nodig zijn voor cultureel erfgoed. Dat had de Sectorraad KE in zijn memorandum ook zo aangegeven. De sector is in volle groei en bloei. Opleidingen zijn van belang om de juiste instroom van krachten te krijgen. Dat wordt netjes opgenomen in de omgevingsanalyse, maar de Sectorraad KE vindt dit nergens terug in de operationele of strategische doelstellingen. De minister heeft het er in de uitgebreide mondelinge toelichting over gehad, maar het is nuttig om het nog eens aan te stippen.

De grote uitdaging zal volgens de Sectorraad KE de e-cultuur en digitaliseren zijn. De raad merkt op dat er aan de kunstenkant veel te doen is over het aspect van de auteursrechten bij het digitaliseren en de e-cultuur. De mensen van de audiovisuele sector hebben aangegeven dat piraterij een levensbedreigende problematiek voor de sector is. Mevrouw Tahon spreekt de hoop uit voor meer aandacht op het politieke niveau dan er nu te merken valt. Ook voor leenrecht wordt aandacht gevraagd.

Er is al heel wat materiaal gedigitaliseerd, maar er is nog veel digitaal analfabetisme als het gaat om aan de slag te gaan met dat gedigitaliseerd erfgoed. In de vorige beleidsperiode is sterk ingezet op het digitaliseren van materiaal. Nu is de grote uitdaging om met proeftuinen en andere grote experimenten te werken zodat er op een goede manier wordt omgegaan met het digitale materiaal dat de Vlaamse collectie in potentie aan iedereen kenbaar kan maken. Binnen de erfgoedsector moeten medewerkers gevonden worden die daarover zinvol kunnen reflecteren.

De Sectorraad KE vindt eco-cultuur een bijzonder aangenaam thema om verwerkt te zien in een beleidsnota Cultuur. Mevrouw Tahon merkt op dat er meer dan één beleidsvorm gepaard mee kan gaan. In dit geval gaat het binnen operationele doelstelling 26 over cultuur en natuur die elkaar vinden. Landschap, kunst en kunstenaars gaan hand in hand. Ze wijst op het aspect dat met onroerend erfgoed te maken heeft. Landschap heeft een cultureelerfgoedwaarde die de raad graag opgepikt zou zien.

De relatie met andere bestuursniveaus noemt mevrouw Tahon een grote ambitie. Er zijn enorm veel bestuursniveaus. Er zijn vooral ook veel bevoegdheidsaangelegenheden die over de federale, gewestelijke en gemeenschapsmateries heen gaan. Ze vermeldt enkele heel belangrijke: Toerisme, Onderwijs, Wetenschapsbeleid, Media, Onroerend Erfgoed en tal van aspecten uit de juridische en fiscale wereld, zoals auteursrechten, leenrecht, successierecht enzovoort.

De heer *Herman Baeten* snijdt het gedeelte kunsten aan. De sectorraad KE is verheugd over de cultureelerfgoedsector in de beleidsnota, maar vindt dat er te weinig aandacht is voor kunsten. Meestal wordt er wel gesproken over cultuur als een breed woord, maar de kunstenaar zelf, die de motor is, ontbreekt te vaak. Hij raakt ondergesneeuwd doordat de kunsten voortdurend in een sociale richting worden gezet. Dat vindt de raad belangrijk, maar daardoor komt de kunst zelf op de achtergrond. In de beleidsnota wordt gesproken over een 'oase van rust, ontspanning en uitdaging' voor de kunsten. Daarbij denkt de raad eerder aan een consumptieartikel. Hopelijk is dat niet het accent dat wordt gelegd en zal er ook aandacht zijn voor de kunsten 'an sich'.

Het pleidooi voor de drempelverlaging geeft te weinig accent aan de uniciteit en eigenheid van de kunstenaar. Naar het publiek toe is het belangrijk dat er gepleit wordt voor een breed kader. Maar de heer Baeten waarschuwt voor het risico op vervlakking en kwaliteitsverlaging. Hij begrijpt dat er vandaag belang gehecht wordt aan ‘cultuurtoerisme’. Maar hij stelt dat dit niet per se leidt tot kunst. Studies hebben uitgewezen dat bijvoorbeeld strips, design en mode interessant zijn, maar daarom niet direct leiden tot kunst of gebruikers van kunst.

Bij de professionele kunsten wordt in de beleidsnota gesproken over presentatieplekken en uitkoopsommen. De heer Baeten geeft toe dat er een probleem is van speelmogelijkheden, maar niet van speelplekken. Speelplekken zijn er tamelijk veel geweest in het verleden, bijvoorbeeld door het grote netwerk van culturele centra. In de laatste vijf tot tien jaar is de rol van die centra voor de presentatie van kunstgerelateerde zaken veel kleiner geworden. De Sectorraad KE krijgt vanuit die hoek vragen om er iets aan te doen.

Bepaalde presentaties en kwaliteitsvolle dingen die op podia gezet worden, hoeven niet in elke kleine achtertuin te staan. Maar kleine kwaliteitsvoorstellingen moeten erg gespreid kunnen worden. De Sectorraad KE is verheugd dat op dit moment vele kwaliteitsvoorstellingen internationaal op de allergrootste podia staan, maar ook in Vlaanderen moeten er kansen voor zijn. Er moeten ook kansen zijn voor jonge artiesten die iets creëren en niet enkel voor gevestigde waarden.

Een van de uitdagingen voor de komende jaren is volgens de Sectorraad KE de hybridisering. In het Kunstendecreet is bijvoorbeeld ook duidelijk dat heel wat verschillende actoren naar elkaar toegroeien. Muziek gaat richting muziektheater, muziektheater richting podiumkunsten, waar ook audiovisuele zaken gebruikt worden. Mensen in het veld weten vaak niet waar hun dossier moet ingediend worden, omdat ze elementen uit meerdere disciplines aan bod laten komen. Ze moeten gaan shoppen bij de verschillende beoordelingscommissies. Dit wordt de komende jaren best opnieuw bekeken. De Sectorraad KE wil daarover in de toekomst nog discussie op gang brengen.

De Sectorraad KE vraagt om naar het buitenland te kijken, en dan niet enkel naar Nederland. Er zijn interessante richtingen en factoren in de andere omringende landen die hier ook gebruikt kunnen worden om zaken recht te zetten.

De Sectorraad KE zou het erg appreciëren als de steunpunten inhoudelijk wat meer naar elkaar zouden toegroeien. Op dit moment werken bepaalde steunpunten zeer goed voor hun sector, en gaan andere een totaal andere richting uit. Zelf komt de heer Baeten uit de muziekwereld. Daar wordt kritisch gekeken naar het steunpunt, in vergelijking met het steunpunt voor de podiumkunsten. De ondersteuning en de toelevering gebeuren op de ene plaats veel minder dan op de andere, omdat de doelstellingen verschillen. Het zou mooi zijn als men de steunpunten eenzelfde opdracht zou geven zodat elke sector weet waarvoor ze staan.

Voor de grote instellingen heeft de Sectorraad KE al in het memorandum laten opnemen dat ze daarover willen discussiëren. Een van de zorgpunten is dat men zou moeten proberen om de grote instellingen, die hun plaats hebben en mogen houden, op dezelfde manier te beoordelen als de andere actoren. Dat weerklonk de voorbije vijf tot tien jaar vaker: grote instellingen fietsten erlangs en ondanks kritische beoordelingen van een internationale commissie werd er weinig op ingespeeld. De raad erkent het belang van continuïteit voor die grote instellingen, maar men moet minstens even kritisch meten als de rest van het veld.

In verband met participatie en diversiteit merkte de Sectorraad KE een beetje cultuurrelativisme op in de beleidsnota. De sectorraad meent eerder het omgekeerde en vindt dat er

aandacht moet zijn voor diversiteit in de brede samenleving, maar dat cultuur daarin een speerpuntfunctie heeft.

De participatiequota die voormalig minister Anciaux heeft gebruikt, waren niet altijd een succes. De actoren willen op kwaliteit worden beoordeeld en ingezet. De adviesraad is van mening dat, indien dat gebeurt, de resultaten veel beter kunnen zijn.

De heer Baeten vindt het prima dat in de beleidsnota aandacht wordt besteed aan competentieverwerving en -waardering, maar wijst erop dat cultuureducatie voor de sectorraad iets anders betekent dan kunsteducatie. Hij geeft het voorbeeld van de kunstensector die vaak de kunst zelf als toeleiding gebruikt, zonder dat men daarbij belerende en verklarende toelichtingen over kunst geeft. Hij verwijst naar een project voor kinderen van het eerste leerjaar waarbij met avant-gardemuziek wordt gewerkt en waarbij die kinderen enkel via actieve sluismomenten met wisselwerkers tot een moeilijke kunstvorm gebracht worden. Achteraf blijkt dat de leerkrachten het vaak moeilijker hebben dan de kinderen om deze dingen te begrijpen. De spreker verwijst naar de ideeën van de 18e-eeuwse cultuurfilosoof Jean-Jacques Rousseau die vooral door ervaring en waarneming leert ontdekken, niet door belering en verklaring. We brengen elementen aan en laten de kunst zelf inwerken op de kinderen en de jongeren in plaats van zelf te bepalen wat kwaliteit is en wat er beluisterd moet worden. De nadruk wordt gelegd op de impuls en de ervaring. Dat is het verschil tussen kunsteducatie en cultuureducatie. Ook het kunstenveld heeft behoefte aan dit soort benadering volgens de spreker.

Het is interessant dat in de nota ook melding wordt gemaakt van kunst voor de allerkleinsten. Op het vlak van letteren, maar ook van muziek en theater zijn er internationaal heel veel interessante dingen bezig. Vlaanderen heeft daarin nog een forse inhaalbeweging te doen. De spreker stelt dat men uit ervaring weet dat kinderen en baby's van enkele maanden ontzettend sensibel zijn voor artistieke waarnemingen, maar dat ter zake nog heel veel werk moet worden verricht.

Inzake kunsteducatie verwijst de spreker naar de 'Road Map for Arts Education' van UNESCO waarin veel interessante zaken worden opgelijst in duidelijke punten. Dat er nu voor de eerste maal met het coördinatieplatform Ambtelijke Coördinatie Cultuureducatie (ACCE) een werkgroep is in het departement die zich bezighoudt met kunst- en cultuureducatie, is een heel goede evolutie. Het is noodzakelijk dat hiervoor ondersteuning blijft bestaan. De voorbije tien jaren werd een convenant afgesloten tussen Cultuur en Onderwijs, werd een aantal studiegroepen in het leven geroepen, maar het leidde allemaal tot heel weinig resultaat. De nieuwe voorstellen lijken beter op elkaar aan te sluiten waardoor de participatie via het onderwijs en het deeltijds kunstonderwijs (DKO) groter zal worden.

Inzake het internationaal cultuurbeleid vindt de sectorraad twee pijlers belangrijk: het stimuleren van internationale samenwerking en het stimuleren van het uitdragen van producties. Die zaken gebeuren reeds in belangrijke mate. Het cultuurbeleid van de voorbije jaren heeft ervoor gezorgd dat Vlaamse artiesten op toppodia staan.

Het is de eerste keer dat een minister de eco-cultuur aansnijdt. Dat geluidsoverlast bij muziekkuitvoeringen aan bod komt, vindt de muzieksector zelf fantastisch. Deze sector is al jaren vragende partij ook geluidsoverlast door muziek aan te pakken en dit niet enkel op grote popfestivals, maar ook als geluidsoverlast voor de omgeving. In het verleden was het 'not done' om hierover zelfs maar een debat te voeren.

De heer *Hugo Vanden Driessche* wijst erop dat de beleidsnota een sterk accent legt op de relatie tussen cultuur en economie. Op een aantal terreinen is het echter nauwelijks mogelijk of wenselijk om naar een alternatieve financiering te evolueren. Hij denkt daarbij aan een klein theatergezelschap of een kleine werkplaats en gaat ervan uit dat het niet de

bedoeling kan zijn dat die met alternatieve financiering bezig zijn. De minister focust wellicht op de middelgrote en de grote instellingen en infrastructuren.

Een tweede algemene opmerking luidt dat ondanks deze tijden van besparingen en het feit dat er ook een begroting met fikse besparingen voorligt voor 2010, de beleidsnota een aantal punten aanhaalt waarvan de sectorraad denkt dat ze extra middelen zullen vereisen. De spreker ziet niet waar dat extra geld gevonden kan worden en vraagt de minister aandacht te schenken aan de financierbaarheid van de plannen.

Inzake het duurzaam beleid meent de spreker dat de minister terecht stelt dat een kennisgebaseerd beleid de basis moet vormen en dat dit beleid nog maar in de kinderschoenen staat. De sectorraad had er eerder, in het memorandum, al op gewezen dat samen met de steunpunten, de belangenbehartigers en de administratie, op een structurele manier materiaal verwerkt zou kunnen worden dat ter beschikking kan worden gesteld van iedereen die dat beroepshalve nodig heeft. Het is spijtig dat dit tot op heden nog niet gebeurd is, zeker omdat elke instelling jaarlijks heel wat materiaal moet inleveren bij de overheid en omdat er ondertussen al gestandaardiseerde sociale en financiële balansen zijn die moeten worden neergelegd bij de Nationale Bank. De sectorraad begrijpt niet goed dat er tot nu toe op geen enkele wijze een systematische verwerking van deze gegevens is gebeurd.

De spreker verwijst naar het project KWARTS.BE dat door de belangenbehartigers en de steunpunten samen werd uitgetekend en waarbij men heeft geprobeerd om het materiaal ook op een functionele manier te vergaren en te exploiteren. Als dit echter niet samenloopt met de gegevens die de administratie opvraagt, is dit project echter een kort leven beschoren. Dat zou heel spijtig zijn, want daardoor zou heel veel geïnvesteerde energieodeloos verloren gaan.

De spreker merkt op dat bij gebrek aan een kennisgebaseerd beleid, ook wordt gesteld dat tot nu toe vaak een ad-hocbeleid werd gevoerd. Dat was in een aantal sectoren allicht het geval, maar dit mag zeker niet veralgemeend worden naar de gehele culturele sector. Die verwoording zou beter enigszins genuanceerd worden in de omgevingsanalyse.

Er moet heel voorzichtig worden omgegaan met cijfers, kijkcijfers en aanwezigheidscijfers. Ze moeten met zorg worden verzameld en geïnterpreteerd. De raad spreekt daarom eerder van het wegen of het interpreteren van de cijfers dan van het louter meten ervan.

Inzake cultuur, management en culturele economie worden een aantal zaken opgesomd, ook voor wat de alternatieve financiering betreft, maar ze zijn weinig concreet. Er is op dit ogenblik weinig sprake van een echt stimuleringsbeleid. Het werk moet nog beginnen en er moet nog concreter worden aangegeven waar het op slaat.

De sector verwijst concreet ook naar CultuurInvest omdat de minister heeft aangekondigd dat er binnenkort een evaluatie komt. Het is spijtig dat de middelen van CultuurInvest nu louter gebruikt worden voor een beperkt aantal sectoren zoals mode, design en gaming. De Sectorraad KE dringt heel sterk aan op een uitbreiding.

Inzake het infrastructuurbeleid wordt gewezen op het belang van een langetermijnvisie en een planning. De spreker meent dat die tot op heden onbestaande waren en beschouwt de ontwikkeling van een termijnvisie als een stap vooruit. Belangrijk daarbij is dat in de nota staat dat ook exploitatiekosten, onderhoud en veiligheidsvoorzieningen worden opgenomen in het globale plaatje voor infrastructuur. Hij wijst op het gevaar dat de middelen van het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI), waarmee alles betaald zou moeten worden, onvoldoende zijn. Er zijn immers ook verplichtingen en engagementen uit het verleden die heel wat financiële middelen zullen opslorpen. Bij grote projecten is het reeds gebeurd dat

de FoCI-middelen als sneeuw voor de zon verdwenen waardoor er lange tijd geen kredieten meer waren voor noodzakelijke onderhoudswerken.

De beleidsnota besteedt veel aandacht aan werk, tewerkstelling en het sociale statuut van de kunstenaar, iets wat in het verleden nauwelijks het geval is geweest voor de sector Kunsten en Erfgoed, maar wel voor de sociaal-culturele sector. Zo kon de Kunsten- en Erfgoedsector in het verleden nooit gebruik maken van de ViA-middelen. Het is lovenswaardig dat de minister deze sector bij de ViA-akkoorden wil betrekken. De noden zijn heel groot. De sector kan die grotendeels zelf opvangen, maar voor één punt, het statuut van de kunstenaar, is dat niet het geval. Het kunstenaarsstatuut was enkele jaren geleden een belangrijke stap vooruit, maar nog steeds wordt vastgesteld dat kunstenaars heel vaak in de kou blijven staan. Er worden wel specifieke initiatieven genomen, bijvoorbeeld via het Sociaal Fonds Podiumkunsten, maar dit is onvoldoende. De spreker stelt dat prioritair aandacht moet worden besteed aan de kunstenaar. Hij suggereert hiervoor een deel van de ViA-middelen te gebruiken.

De sectorraad heeft van een aantal leden de vraag, noem het zelfs een smeebede, ontvangen om de eregelden, die reglementair en organisatorisch eerder een lapmiddel zijn, voorlopig in stand te houden omdat ze voor sommige kunstenaars een ongelooflijk verschil uitmaken. De spreker is zich bewust van een aantal opmerkingen ter zake van de Inspectie van Financiën, maar vraagt om de eregelden te behouden en te continueren in afwachting van een betere oplossing.

2. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

De heer *Paul Delva* merkt op dat de sectorraad terecht sprak over de hybridisering in de sector van de kunsten en dus van het Kunstendecreet, en dat de schotten nog altijd bestaan. Misschien zijn er interessantere voorbeelden om naar te kijken in het buitenland. Over welke landen gaat het en heeft de sectorraad daar documenten over? Vlaanderen kijkt inderdaad soms te weinig naar buitenlandse voorbeelden.

De heer *Herman Baeten* antwoordt dat de sectorraad erop aangedrongen heeft om de informatie in Duitsland, Frankrijk en Scandinavië te halen. Daar wordt op een andere manier omgesprongen met subsidies en beoordelingen. Gewoonlijk kijkt Vlaanderen naar Nederland en wordt hun beleid dikwijls achterna gehold. Vijf of tien jaar later volgt Vlaanderen, als in Nederland dit beleidsaccent al is geschrapt omwille van onwerkbaar. De spreker vindt dat we een eigen accent in het cultuurbeleid moeten leggen.

Er zijn andere en interessante modellen in Frankrijk, en nog andere in Duitsland. De sectorraad vraagt dat die worden verzameld. We kennen er deelaspecten van, maar niet de totaliteit.

De heer *Paul Delva* informeert wat de heer Baeten bedoelde met zijn kritiek inzake cultuurrelativisme.

De heer *Herman Baeten* legt uit dat in de beleidsnota van de minister staat dat het hele participatie- en diversiteitsbeleid niet te scherp in hokjes moet worden geplaatst. Dat moet niet alleen in de cultuur, dat moet in de hele maatschappij. De heer Baeten keert het om en zegt dat het in de hele maatschappij moet, maar dat cultuur een vooraanstaande rol speelt omdat de culturele sector en zeker de kunstensector uit zichzelf al met diverse en internationale factoren bezig is. De kunstensector werkt al honderden jaren met muzikanten, uitvoerders en artiesten van de hele wereld. Die vermenging is er dus altijd geweest. De westerse kunst is overigens een smeltkroes van internationale elementen, dus de culturele sector speelt hierin een belangrijke en prioritaire rol.

Minister *Joke Schauvliege* verduidelijkt dat de administratie de omgevingsanalyse na de verkiezingen heeft overhandigd aan de nieuwe Vlaamse Regering en dat ze die heeft overgenomen, zoals alle beleidsdomeinen dat hebben gedaan. Ze heeft ze dus niet zelf gemaakt.

IV. ADVIES VAN DE SECTORRAAD SOCIAAL-CULTUREEL WERK VOOR JEUGD EN VOLWASSENEN (SCW) (BIJLAGE 3)

1. Toelichting van het advies door mevrouw Frie De Greef, voorzitter van de Sectorraad SCW, de heer Geert Puype en mevrouw Kaat Peeters

Mevrouw *Frie De Greef* verduidelijkt dat de Sectorraad SCW bestaat uit vertegenwoordigers van verenigingen, bewegingen en instellingen die vallen onder het sociaal-cultureel werk voor volwassenen, de amateurkunsten en het lokaal cultuurbeleid, aangevuld met twee vertegenwoordigers van de Vlaamse Jeugdraad.

In vergelijking met het memorandum dat in het voorjaar van 2009 werd uitgewerkt is de Sectorraad SCW van oordeel dat de beleidsnota een goed evenwicht tussen stabiliteit en ambitie verwoordt. Men pleit voor decretale rust, al is het belangrijk dat bestaande decreten worden geëvalueerd en dat pijnpunten worden bijgestuurd. Ambitie is er ook, zoals bijvoorbeeld de plannen om een cultuurforum te organiseren. Verder is overleg belangrijk, en dat blijkt ook uit de beleidsnota. In de nota komen eerder algemene principes aan bod, maar via het overleg kunnen die worden geconcretiseerd.

Een zwakte van de beleidsnota is wel dat de financiering weinig ambitieus is. Mevrouw De Greef begrijpt dat er moet worden bespaard, maar een beleidsnota die over vijf jaar loopt, moet toch de ambitie bevatten om op termijn voor cultuur meer middelen vrij te maken. Inzake de financiering van het sociaal-cultureel werk vraagt de mevrouw De Greef de budgetten aan te passen aan de levensduurte.

De beleidsnota stelt duidelijk het belang van onderzoek en monitoring voorop. De sectorraad heeft dat ook in het memorandum opgenomen. De procesmatige aanpak van volkshogescholen en bewegingen vereist niet enkel monitoring maar ook kwaliteitsonderzoek, dat niet zomaar in cijfers is te vatten.

De doelgerichte samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus staat zowel in de beleidsnota als het memorandum. De sectorraad heeft al te maken gehad met vragen die eigenlijk ook met federale materies hebben te maken maar waarover weinig communicatie op gang kan worden gebracht. Het is soms erg onduidelijk hoe er wordt beslist en welke plaats het advies van de sectorraad inneemt. Transparantie en overleg zijn nodig.

Het transversale thema diversiteit wordt ook door de minister erg belangrijk gevonden. Er wordt weinig gedaan met wat er ter zake in de sector al gebeurt. Kan er worden overlegd om de ervaringen op dat vlak te bundelen en ten dienste van de sector te stellen? Dat zou kunnen in de vorm van een lerend netwerk dat in de sector zou functioneren.

Er moet worden over gewaakt dat de projectfinanciering van het sociaal-cultureel werk voor volwassenen er niet toe leidt dat organisaties die erg breed werken, zoals vormingsinstellingen, uit de boot vallen.

De sectorraad kampt met het probleem dat verschillende ministers verantwoordelijkheid dragen inzake zijn werkterrein. De afvaardiging van de Vlaamse Jeugdraad in de Sectorraad SCW zorgt er bijvoorbeeld voor dat rekening moet worden gehouden met de minister bevoegd voor Jeugd. Sectoroverschrijdende samenwerking is niet gemakkelijk. Overleg en communicatie zijn dus belangrijk.

De heer *Geert Puype* gaat in op het lokale cultuurbeleid. Hij stelt dat de regeringsverklaring en de beleidsnota veel zaken omvatten die ook in het memorandum aan bod zijn gekomen. Hij geeft een aantal voorbeelden.

De regeringsverklaring bevestigt dat de sectorale subsidiestromen voor het lokale cultuur-, jeugd- en sportbeleid behouden blijven. Ook de stimulering van de intergemeentelijke samenwerking waarover in de beleidsnota wordt gesproken en die ook een aandachtspunt was in het memorandum, vindt hij zeer belangrijk. Hij kan zich ook alleen maar verheugen over het feit dat minister Schauvliege de blinde vlekken wil wegwerken uit het decreet op het lokale cultuurbeleid. Hij voegt daaraan toe dat dit decreet door de sector nog altijd als zeer positief wordt ervaren en globaal nog altijd wordt toegejuicht. Hij acht een evaluatie wel nodig. Indien daaruit zou blijken dat er bijsturing nodig is, dan zou die in de komende jaren moeten gebeuren. Dat staat in de beleidsnota.

De sectorale beleidsplannen, de cultuur-, jeugd- en sportbeleidsplannen die tot nu toe moesten worden gemaakt, zullen blijkbaar verdwijnen en worden opgenomen in het gemeentelijk beleidsplan. Dat blijkt een bepaling te zijn uit het Gemeentedecreet, iets waartegen de heer Puype zich moeilijk kan verzetten. Toch wil hij erop wijzen dat de manier waarop de voorbije jaren deze beleidsplannen werden opgesteld en gecreëerd, heeft geleid tot een grotere dynamiek in de sector en een grotere betrokkenheid van de burgers en gemeenten. De heer Puype vindt het belangrijk dat die dynamiek en betrokkenheid behouden blijven. Daarom pleit hij ervoor dat de betrokkenheid van de burgers bij het opstellen van de beleidsplannen op de een of andere manier wordt gehonoreerd. Het kan bijvoorbeeld niet dat een algemeen gemeentelijk beleidsplan alleen door politici wordt opgesteld.

Een heikel punt voor de gemeenschapscentra is het feit dat ze werden opgenomen in het Participatiedecreet. De voorganger van de sectorraad, de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, heeft op het moment dat het Participatiedecreet ter tafel lag, daarover een negatief advies gegeven. Men vroeg toen, aldus de heer Puype, dat de gemeenschapscentra opgenomen zouden blijven in het decreet op het lokale cultuurbeleid. Dat is niet gebeurd. Ook de Sectorraad SCW blijft van mening – en dat stond ook in het memorandum – dat de gemeenschapscentra moeten terugkeren naar het decreet op het lokale cultuurbeleid omdat zij voor de kleinere gemeenten integraal deel uitmaken van het lokale cultuurbeleid.

De doelstelling om de participatie te verhogen is niet alleen een taak voor de gemeenschapscentra maar ook voor de cultuurcentra.

De beleidsnota focust voor wat betreft de openbare bibliotheken zeer sterk op digitalisering. Het is zelfs een aparte operationele doelstelling geworden. De openbare bibliotheek wordt trouwens als een van de pijlers van het lokale cultuurbeleid genoemd. De heer Puype is zelf bibliothecaris. Hij vindt dat natuurlijk zeer positief en denkt dat ook veel van zijn collega's daar blij mee zullen zijn. Soms hebben zij echter de indruk dat zij binnen het lokale cultuurbeleid het kleine broertje zijn. Hij spreekt er zich niet over uit in hoeverre zij gelijk hebben.

De sectorraad onderschrijft volledig wat in de beleidsnota staat over de uitbouw van de digitale bibliotheek. Ook de Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen (VVBAD) doet dat. De uitbouw van de digitale bibliotheek moet in nauw overleg met de bibliotheeksector gebeuren. In de beleidsnota staat dat minister Schauvliege wil samenwerken met de sector. De Sectorraad SCW vertrouwt erop dat dit zal gebeuren.

Enkele belangrijke bibliotheektaken worden niet vermeld of komen weinig aan bod: leesbevordering en levenslang leren. Levenslang leren komt in de beleidsnota wel aan bod, maar de rol van de bibliotheken daarbij wordt onvoldoende gehonoreerd. In het memorandum wordt gevraagd om de opdracht van de openbare bibliotheken op deze beide terreinen te stimuleren. Het steunpunt LOCUS (Lokaal, Cultuur en Steunpunt) kan daar een belangrijke ondersteunende rol spelen.

De sectorraad vroeg in zijn memorandum dat de Vlaamse overheid het recht op informatie voor iedereen zou garanderen. Daarom wordt er gevraagd dat er werk zou worden gemaakt van een goed uitgebouwd netwerk van openbare en wetenschappelijke bibliotheken. Deze zouden in een samenwerkingsverband moeten worden ondergebracht, zodanig dat de verschillende soorten bibliotheken hun rol kunnen spelen in de kennismaatschappij.

Mevrouw *Kaat Peeters* stelt dat de amateurkunstensector de beleidsnota zeer positief onthaalt. De nota komt zeker tegemoet aan de vraag die gesteld werd in het memorandum van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) om eerder te bestendigen en verdiepen in plaats van alles om te gooien.

De sector is deze week naar buiten gekomen met de resultaten van een grootschalig wetenschappelijk onderzoek. Eén op de drie Vlamingen beoefent kunst in de vrije tijd. Het gaat daarbij om diverse profielen. De cultuurparticipatie is hier zeer geëngageerd. De amateurkunstenaar besteedt gemiddeld 7,6 uur per week aan zijn kunst. Het is niet echt een sector die onder druk staat: er is heel veel potentieel binnen deze sector.

De sector valt moeilijk in één hokje te duwen. Hij heeft met zowat alles te maken. Met betrekking tot het verenigingsleven is het goed dat de maatschappelijke component in de beleidsnota wordt benadrukt. Die component is sterk aanwezig in de amateurkunsten. De sector werkt ook heel hard aan de ontwikkeling van de culturele competentie. Hij valt bijna louter op vrijwilligerswerk terug. Er is een sterke link met onderwijs. Ook sociaal-artistische projecten zijn belangrijk. Er is een sterke link met kunst en zeker met kunsteducatie, met erfgoed, met jongeren ook. Uit het onderzoek blijkt dat ruim 80 percent van de amateurkunstenaars online activiteiten opzoekt of eigen kunstcreaties verspreidt. Het internet is dus zeer aanwezig. Er is ook een belangrijke link met sport: amateurkunstenaars blijken twee keer meer dan niet-amateurkunstenaars met sport bezig te zijn.

Mevrouw *Peeters* geeft met deze schets aan dat het moeilijk is om binnen één vakje te denken. Het is goed dat de beleidsnota linkjes legt tussen de sectoren onderling, met de kunstensector, het erfgoed, het lokale cultuurbeleid, maar ook met andere beleidsdomeinen. Het feit dat minister *Smet* in zijn beleidsnota een prioriteit heeft gegeven aan jeugdcultuur, juicht mevrouw *Peeters* toe. Zij hoopt dat samen met het kabinet te kunnen bekijken. Er is ook een sterke link met het deeltijds kunstonderwijs. Onderwijs is dus een belangrijke partner.

De sector is heel tevreden met hoe de amateurkunsten nu gestructureerd zijn. De indeling in de negen landelijke amateurkunstorganisaties blijkt goed te werken. Er komt een evaluatie van het decreet, waarbij heel wat effecten zullen kunnen worden voorgelegd.

Met betrekking tot de amateurkunsten zijn er nog vier belangrijke elementen uit de beleidsnota aan te stippen. Ten eerste is infrastructuur een heel belangrijk gegeven voor amateurkunstenaars. Er moet voldoende ruimte zijn om te kunnen creëren en te kunnen repeteren, maar ook om iets te kunnen brengen op een podium of om te kunnen exposeren. Onder meer de samenwerking met de cultuur- en gemeenschapscentra is daarbij zeer belangrijk.

Ten tweede: tewerkstelling. De amateurkunstensector is een belangrijke afzetmarkt voor professionele kunstenaars die aan de slag willen. Mevrouw Peeters wijst erop dat er tal van verenigingen zijn die kunnen worden begeleid. De SARC wil de komende jaren op zoek gaan naar een degelijk statuut, een goede manier om mensen in te schakelen als kunst-technische begeleiders. Die term werd ook al gebruikt in het memorandum.

Men wil ten derde ook op internationaal vlak meegaan met de amateurkunstensector, en daarvoor heeft Vlaanderen heel wat troeven in handen: bijvoorbeeld de Harmonie van Harelbeke, die Europees heel hoog gescoord heeft, of Brass Band Willebroek, die wereldkampioen is geworden. De SARC benadrukt dat, wanneer je de grens oversteekt, er sowieso een minimale investering qua transportkost vereist is. De sectorraad hoopt dan ook dat er mogelijkheden zijn op het vlak van subsidies.

Ten slotte is ook de uitstraling binnen Vlaanderen belangrijk. In het memorandum van de SARC staat al vermeld dat men niet vies moet zijn van grootschalige campagnes en communicatieacties die cultuur in de kijker plaatsen en die mensen nog meer prikkelen om actief of receptief aan cultuurparticipatie te doen.

2. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

De heer *Lieven Dehandschutter* onderschrijft de visie dat men de dynamiek en de betrokkenheid die er nu zijn bij het opstellen van de cultuurbeleidsplannen en de jeugdbeleidsplannen op lokaal vlak, wil behouden. De spreker is ook lid van de commissie Binnenlands Bestuur, en bij de bespreking van de beleidsnota van minister Bourgeois met betrekking tot Binnenlands Bestuur is gebleken dat die specifieke bekommernis door alle leden en alle fracties werd gedragen. De heer Dehandschutter deelt mee dat minister Bourgeois tijdens de bespreking heeft bevestigd dat het zijn bedoeling is om het planmatig werken zeker en vast aan te houden en te stimuleren, en komaf te maken met de planlast en de planoverlast.

De heer Dehandschutter zal er samen met de andere parlementsleden nauwlettend op toezien dat bij het uitwerken en uitschrijven van hoe dat allemaal moet worden geïntegreerd in het globale meerjarenplan voor het lokale beleid, die zaken worden verankerd.

De heer *Paul Delva* dankt de sprekers voor de interessante uiteenzettingen. Hij verwijst naar de opmerking van mevrouw De Greef met betrekking tot diversiteit. Ze had het erover dat er al heel veel gebeurt, maar dat het te weinig wordt gebundeld. De heer Delva weet uit ervaring dat heel wat verenigingen en bewegingen daar inderdaad mee bezig zijn, en dat er te weinig gebruikt wordt gemaakt van de expertise die wordt opgebouwd in een aantal van die verenigingen. Die expertise zou veel ruimer moeten worden gedeeld. De spreker hoopt dat daar de komende jaren werk van wordt gemaakt. Hij gelooft dat alle bestaande expertise dan een soort bottom-upbeweging kan maken. De laatste jaren is te veel in de omgekeerde richting gewerkt.

De heer Delva wijst erop dat een stuk van die expertise in diversiteit opgebouwd wordt via de afdelingen in steden. In Boekstaven, het boek van de Federatie van Organisaties voor Volksontwikkelingswerk (FOV), werd zijn aandacht getrokken door het feit dat bijvoorbeeld in Brussel het aantal verenigingen in een jaar tijd met vijftien percent is gedaald. Dat staat in schril contrast met het aantal verenigingen in de rest van Vlaanderen. De heer Delva ziet daar een gevaar in, omdat net in die verenigingen een stuk van de diversiteit kan worden opgebouwd. Als net in Brussel het aantal verenigingen daalt, vreest de spreker dat een deel van de interessante diversiteit die wordt opgebouwd, op den duur minder kan worden uitgebouwd.

De heer Delva apprecieert ten slotte dat minister Joke Schauvliege aanwezig is bij de bespreking van de adviezen van de SARC en de sectorraden. In een aantal andere bevoegdheidsdomeinen is dat absoluut niet het geval.

De heer *Philippe De Coene*, voorzitter, beaamt dat parlementsleden een voorbeeld kunnen nemen aan de minister. Er wordt vaak geklaagd over het gebrek aan respect van een minister voor het parlement, en daarom is de opmerking van de heer Delva terecht en nuttig.

V. ALGEMENE BESPREKING VAN DE BELEIDSNOTA CULTUUR 2009-2014

1. Standpunt van de heer Bart Caron

De heer *Bart Caron* gaat uit van een grote liefde voor de culturele wereld. Vanuit die houding kan hij de beleidsnota grotendeels onderschrijven: er staan geen strategische of operationele doelstellingen in die hij afwijst. Hoogstens mocht het wat meer zijn, maar als vertrekbasis is de nota een goed document. Heel veel dimensies die hij vroeger mee heeft voorbereid, worden terecht gecontinueerd.

De middelen voor Cultuur zijn in de vorige beleidsperiode inderdaad toegenomen, maar dat betekent niet dat er geen noden meer zijn. Integendeel, de uitdagingen zijn groot. Zeker in een economische crisistijd zijn investeringen in het immateriële belangrijker dan ooit. Het viel het lid op dat in de inleidende omgevingsanalyse al heel wat doelen en acties worden genoemd. Dat is wellicht niet toevallig. Als voorbeeld geeft hij de wens om het Participatiedecreet te evalueren en bij te sturen. De zorg om een betere spreiding vindt hij dan weer terecht. De heer Caron wil wel graag weten hoe de minister het Kunstendecreet wil evalueren.

Verder worden nog genoemd in de omgevingsanalyse: middelen voor het verwerven van topstukken, de profilering van Collectie Vlaanderen, inspanningen voor de erfgoedinstellingen, de integratie van het erfgoed van migranten, digitaal erfgoed en opleidingen. De minister wil blijkbaar ook een grondige bijsturing van het infrastructuurbeleid. Wat betekent ‘grondig’ in dit geval?

Met de afstemming van het Kunstendecreet en het Lokaal Cultuurbeleid is de heer Caron het principieel eens, maar wat bedoelt de minister precies? Het lid wijst erop dat de organisaties en cultuurcentra sterk op hun autonomie gesteld zijn. Over het algemeen is de teneur van de analyse trouwens zeer zakelijk, al mist de spreker het oogpunt van de kunstenaars. Positief is ook de aandacht voor instrumenten zoals de fondsen. Nochtans vertrekt cultuur altijd van creatie.

De heer Caron betreurt dat de beleidsnota geen woord aan de media wijdt, terwijl de VRT de belangrijkste cultuurverspreider in Vlaanderen is. Hij pleit voor een nauwere samenwerking tussen de openbare omroep en de cultuursector. Ook de Nederlandse Taalunie krijgt geen aandacht, evenmin als deBuren of De Brakke Grond. Dat geldt evenzeer voor de orkesten of voor deSingel, maar niet voor de erfgoedinstellingen. Hopelijk is er over de grote Vlaamse instellingen nog een apart document op komst.

Hoewel erfgoed centraal lijkt te staan in de visie van de minister, is zij ook daar niet overdreven ambitieus. Er worden slechts twee nieuwe instellingen naar voren geschoven: de Waalse Krook voor het audiovisuele erfgoed en het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur in Leuven. De heer Caron attendeert op de verbanden met respectievelijk de digitalisering van het archief van de openbare omroep en de meerjarige enveloppefinanciering voor onroerend erfgoed bij minister Bourgeois.

Opvallend – maar terecht – is ook het pleidooi voor meer geld voor de landelijke musea en de topstukken. Hopelijk wordt hun onderfinanciering rechtgetrokken en verstrekt de Vlaamse overheid voortaan meer dan vijftien percent van hun middelen. Anderzijds mag bij de kleinere musea niet tegelijk een slagveld ontstaan. Wat is de minister van plan te veranderen aan de regelgeving voor topstukken?

Cultuureducatie is een heel goede zorg, evenals de participatie van kansengroepen. Helaas zijn die laatste niet ontzien in de besparingsronde. Ook van het internationale cultuurbeleid verwacht de heer Caron weinig nieuwe lijnen, gezien het snoeiwerk in de middelen. Wat is de minister in dit verband van plan rond cultuur en ontwikkelingssamenwerking? De heer Caron verwijst naar de studiedag van het Vlaams Theater Instituut (VTi) en het mondiale magazine MO*. Verder drukt hij zijn bezorgdheid uit over de beperkte subsidies voor internationaal verkeer van kunstenaars en curatoren, een budget dat al jaren onder druk staat. Wordt dat verder gefinancierd?

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed maakte een heel kritische bedenking over CultuurInvest. Het verband met de gesubsidieerde kunstensector is niet duidelijk, er wordt soms van de ene naar de andere kant geschoven, dubbel gebruik wordt niet toegestaan. Het lid pleit voor een betere interactie. Het is niet altijd mogelijk om de grens met commerciële cultuur scherp af te lijnen, en dat geldt ook voor popmuziek en gaming.

Planlastvermindering krijgt terecht ruime aandacht. Kunsten, erfgoed en sociaal-cultureel werk moeten massa's rapporten schrijven. De heer Caron wil het instrumentarium voor beoordeling niet afbouwen, evenmin als de verzameling van gegevens voor onderzoek, maar hij is er wel van overtuigd dat het aantal documenten dat een organisatie moet afleveren, serieus kan ingekrompen worden. Een kwart van het personeel moet ingezet worden voor de opmaak en de opvolging van dossiers. Dat is niet de schuld van één persoon, maar van het cumulatieve eisen van administratie, overheid, boekhouding, Rekenhof, Inspectie van Financiën enzovoort. Dat geldt zowel op regionaal als op lokaal niveau.

Minister Bourgeois wil de administratieve overlast oplossen door alle lokale, sectorale plannen te laten vervangen één gemeentelijk meerjarig beleidsplan. De vraag is of men daarmee niet het kind met het badwater weggooit. Beter is de plannen te laten bestaan, maar ze te beperken tot de visievorming en alle ballast eruit te gooien. De essentie van lokale plannen is dat lokale actoren en geïnteresseerde burgers worden betrokken. Cultuur mag niet gereduceerd worden tot enkele pagina's in een algemeen plan.

De beleidsnota belooft heel veel onderzoek en evaluatie. Dat suggereert volgens de heer Caron dat de minister nog niet goed weet wat ze met haar beleidsdomein aan wil en daarom eerst meer informatie verzamelt.

Sommige zinnen over participatiebevordering bijvoorbeeld doen de spreker veeleer voor inkrimping vrezen. Of wat houdt het voornemen in om de kerntaken van steunpunten en belangenbehartigers 'uit te klaren'? Is dat beleidstaal voor een al dan niet gedeeltelijke afbouw? De heer Caron hoopt dat de vernieuwingen in het sociaal-cultureel werk en het lokaal cultuurbeleid uit de voorbije beleidsperiodes, die trouwens algemeen gesteund werden, niet zomaar weggegooid worden. Hij wil niet dat er een trage en haast onmerkbaar restauratie op gang komt.

Duurzaamheid houdt ook zorg in voor het leefmilieu. De heer Caron pleit in navolging van het VTi voor een plan om de CO₂-uitstoot van de Vlaamse cultuurhuizen te verminderen. Vlaanderen moet de eigen doelstellingen niet alleen wat hoger leggen dan die van Kopenhagen, maar ze ook toepassen in zijn eigen cultuurhuizen. De heer Caron verwerpt ook nog het gebruik van de term 'culturele onzuiverheid' op pagina 6 van de beleidsnota.

Kan de minister echt de subsidies voor landelijke musea verhogen? Wat is de planning voor de convenants met intergemeentelijke samenwerkingsverbanden voor erfgoed? De heer Caron vraagt zich af of de zoektocht naar criteria voor de afbakening van de naam ‘grote culturele instelling’ de juiste benadering is. Is het niet aan de Vlaamse overheid om strategisch te kiezen voor eigen instellingen die zij als representatief ziet? Hij wijst erop dat sommige Vlaamse instellingen kleiner zijn dan private instellingen, waardoor de schaal al geen criterium kan zijn.

Klopt het dat de minister ook non-fictie een plaats wil geven in het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL)? De heer Caron juicht dat alvast toe. Ziet zij een relatie tussen het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) en de Waalse Krook in Gent? Tot slot vraagt hij, voorafgaand aan de vastlegging van de prioriteiten, een grondige discussie over de grote noden inzake onderhoud van de culturele infrastructuur, van de Vlaamse cultuurcentra, evenals enkele kunstencentra, een aantal musea, instellingen in de Rand enzovoort.

2. Standpunt van mevrouw Yamila Idrissi

Mevrouw *Yamila Idrissi* stelt vast dat de beleidsnota niet drastisch breekt met het verleden. De sector waardeert stabiliteit en een langetermijnvisie. Zijzelf apprecieert de begeleiding op maat ter lotsverbetering van de individuele kunstenaar en de aandacht voor zowel materieel als immaterieel erfgoed. Het lid pleit voor ambitie ten aanzien van de opbouw van sociale rechten voor de individuele kunstenaar maar ook op de domeinen cultureel erfgoed, digitalisering, vorming, opleiding en infrastructuur.

Mevrouw Idrissi waarschuwt dat het stimuleren van culturele instellingen om op zoek te gaan naar alternatieve financiering, de cultuurbegroting en de subsidiepolitiek niet mag uithollen. De Royal Opera en andere Angelsaksische organisaties hebben echter moeten vaststellen dat het mecenaat hen in crisistijden als een baksteen laat vallen. Ze zijn virtueel failliet.

Hoe ziet de minister de toekomst van de Vlaamse ‘arthouse’-cinema? Hoewel het publiek voor de betere film niet afneemt, sloten zondag de Leuvense bioscopen Studio hun deuren. Het lid suggereert een rondetafel met de sector.

De spreker is niet verrast dat natuur als een van de zeven pijlers opduikt in de beleidsnota. Maar zij mist wel de cruciale doelstelling van de stedelijkheid. Nochtans is de moderne, veelkleurige stad de biotoop van de kunstenaar. Het is de plek waar over cultuur wordt nagedacht, waar de grote instellingen zich bevinden en de opleidingen georganiseerd worden, waar subculturen floreren. Het is de plaats van vraagstelling, confrontatie en ontregeling, verdeling en verzoening.

Wezenlijk voor de emancipatie van kansengroepen is hun deelname aan het culturele leven. Mevrouw Idrissi is benieuwd welke initiatieven de minister in het kader van het Participatiedecreet zal honoreren. Met het oog op diversiteit moet de inhoudelijke uitdieping plaatsvinden in samenwerking met sectorraden, middenveld, ervaren organisaties en vertegenwoordigers van de kansengroepen zelf. Het lid pleit in dit verband voor de blijvende erkenning van het sociaal-cultureel werk. Zij informeert ook wat precies de doelstellingen zijn van het Cultuurforum, wie er deel van uitmaakt, hoe en wanneer het aan het werk gaat.

Belangrijker dan het institutionele aspect van het cultuurbeleid is echter het samenleven zelf. Het succes van initiatieven als de Nacht van de Musea toont dat de samenleving niet alleen behoefte heeft aan mensen met kennis. Daarom moet de overheid ook investeren in creatieve kunstenaars, mensen die op een andere, prikkelende manier naar de samenleving

kijken. Het lid geeft het voorbeeld van de interactie die het gevolg was van de discussies over de stiletto's op het bidtapijtje van de Marokkaanse kunstenaar Lahlou. De baseline van het cultuurbeleid moet precies gemeenschapsvorming zijn, samen met de aanmoediging om de grenzen van de eigen gemeenschap te overstijgen.

Cultuur in de stad trekt ook een toeristenpubliek aan. Culturele processen maken deel uit van de economische realiteit. De wervende kracht die ervan uitgaat, straalt verder uit naar de hele regio. Het lid geeft als voorbeelden de effecten van de wereldtentoonstelling in Sevilla, de Biënnale van Venetië, Antwerpen 93 en de 'citymarketing' van Kortrijk als designcentrum. Steden die investeren in cultuurpromotie zoals Berlijn, Madrid en Kopenhagen, scoren ook hoog op de leefbaarheidsindex. Wat zijn de plannen van de minister inzake stads- en cultuurpromotie? Welke nieuwe cultuurtoeristische initiatieven ziet zij mogelijk?

Mevrouw Idrissi acht de poging om het internationale cultuurbeleid in te passen in het Vlaamse buitenlands beleid niet zonder gevaar. Cultuur instrumentaliseren is niet juist. Welke afspraken heeft de minister met minister-president Peeters? Wat betekenen kwaliteit en consistentie in deze context? Heeft Vlaanderen er geen baat bij om meer inhoudelijke allianties te zoeken en banden te smeden met andere regio's?

Het is belangrijk om culturen aan elkaar te toetsen en daarom waardeert mevrouw Idrissi de investering in werkplaatsen voor kunstenaars. Het lid doet nog enkele concrete suggesties. Istanboel is in 2010 culturele hoofdstad en dat biedt uitwisselingsmogelijkheden met de Vlamingen van Turkse origine. Ook de 150-jarige onafhankelijkheid van Congo biedt perspectieven. De Koninklijke Vlaamse Schouwburg te Brussel (KVS) broedt op spannende plannen met Palestina. Marokko plant een evenement rond jonge, creatieve kunstenaars in het jaar waarin Antwerpen European Youth Capital is. Hoe concreet wil de minister onderzoeken of samenwerking op het vlak van mensen en middelen mogelijk is? Hoe kunnen de Vlaamse curatoren, critici en professionele kunstenorganisaties internationaal functioneren?

Verder hoopt mevrouw Idrissi dat Brussel met zijn grensverleggende cultuurscene, vanwege de Vlaamse Regering ook een grensverleggende cultuurpolitiek mag ervaren. Zij onderschrijft het pleidooi voor samenwerking tussen gewesten en gemeenschappen, waarbij Brussel een gedeelde bevoegdheid is.

Mevrouw Idrissi besluit dat het open vizier waardoor creatieve mensen de wereld bekijken, gerust meer mag doordringen tot de commissievergaderingen. Zij hoopt dan ook dat de minister zal blijven luisteren naar de signalen uit de sector, de moed zal hebben om decreten te evalueren en om kritisch te blijven bij genomen beslissingen.

3. Standpunt van de heer Paul Delva

De fractie van de heer *Paul Delva* herkent zich in de zeven strategische doelstellingen en ook in de meeste operationele. De klemtonen zijn juist. De bottom-upbenadering is terecht. De overheid tekent het kader maar zij geeft vertrouwen en verantwoordelijkheid aan de actoren. Het lid waardeert verder de wetenschappelijke onderbouw van het beleid en de permanente monitoring.

De gemeenschapsvormende rol van cultuur kan niet genoeg benadrukt worden. Verder vraagt de nota terecht aandacht voor de verbanden met Onderwijs en Jeugd. Op dat vlak heeft Vlaanderen de komende jaren nog een weg af te leggen. Het Participatiedecreet zal uitgevoerd maar ook geëvalueerd worden. Kernvraag daarbij is in welke mate het effectief bijdraagt tot de toenemende participatie van kansengroepen aan culturele evenementen, die noodzakelijk is als men een duale samenleving wil vermijden.

Zeer positief is de versterking van het internationale cultuurbeleid, waarbij het lid hoopt op coördinatie met de andere betrokken ministers. De geplande aanvulling van de ViA-doelstellingen met een onderdeel cultuur is een gelukkig initiatief. Absoluut noodzakelijk is de aandacht binnen het erfgoedbeleid voor conservatie en restauratie. Verder spreekt de nota terecht over digitalisering en e-cultuur als kansen en niet als een bedreiging. Cultuur kan bovendien een brug slaan over de digitale kloof.

De heer Delva waardeert de aandacht voor cultureel ondernemerschap en eco-cultuur, al verkiest hij dat laatste de band tussen natuur en cultuur te noemen. Het lid hoopt, met het oog op duurzaamheid, dat de koppeling ook wordt opgenomen in de beleidsnota Leefmilieu en Natuur, zodat zij de scheiding van de portefeuille Natuur en Cultuur kan overleven.

De heer Delva informeert naar de visie van de minister op de toekomstige rol van de provincies in het domein Cultuur. Hij pleit voor afspraken tussen de ministers die bevoegd zijn voor roerend en onroerend erfgoed. Hij vraagt met aandrang om aansluiting te zoeken bij de EU-maatregelen om de mobiliteit van kunstenaars te bevorderen. Misschien moet ook een budget worden uitgetrokken voor de ondersteuning van Vlaamse experts op dit vlak. Hoe ziet minister Schauvliege de rol van De Brakke Grond en hoe pakt zij het infrastructuurprobleem aan?

De CD&V-fractie is blij met de wil om samen te werken met andere overheden. De heer Delva sluit zich aan bij wat mevrouw Idrissi zegde over de rol van cultuur, met name in de hoofdstad, maar hij vraagt ook meer aandacht voor de Duitstalige Gemeenschap. Het Kunstendecreet is schotvrij opgevat, maar omdat de beoordelingscommissies dossiers blijven beoordelen binnen hun bepaald budget, worden dossiers die voor meerdere domeinen relevant zijn, niet altijd doorgestuurd. Het lid suggereert de oprichting van een multidisciplinaire commissie en een algemene evaluatie van de hele advisering. Die laatste kan ook een onderwerp vormen voor de aangekondigde Vlaamse cultuurconferentie.

Er bestaan goede overzichten van het Vlaamse kunstenlandschap per kunstvorm. Hun gegevens zijn echter niet altijd vergelijkbaar en daarom suggereert de heer Delva een omvattende tekening van de hele kunstensector.

De discussie over het repertoiretheater gaat in wezen over het bereik, en dus over de vraag of het hele publiek bediend wordt en of dat goed gebeurt. Is het culturele aanbod voldoende vraaggestuurd? Het lid dringt erop aan dat debat voort te zetten in overleg met de beleidsverantwoordelijken.

Er moet ook nagedacht worden over een regeling voor legaten van Vlaamse schrijversarchieven, opdat ze niet te gelde worden gemaakt en verkocht aan het buitenland.

De spreker vraagt, net als de vorige jaren, meer aandacht voor de behartiging van populaire Nederlandstalige muziek als Vlaams erfgoed.

Misschien is ook het moment gekomen om de sterk uitgebouwde bovenbouw van belangenbehartigers, expertisecentra en steunpunten te evalueren, al onderstreept de heer Delva meteen dat hij niet op afbouw mikt. Bij wijze van voorbeeld noemt hij de positie van het Vlaams steunpunt voor beeldende, audiovisuele en mediakunst (BAM). Zit dat op de goede plaats of kan het geïntegreerd worden in de werking van het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF)? Zijn er overlappingen tussen Poppunt en Muziekcentrum?

De laatste jaren zijn in het parlement te weinig verbanden met het federale cultuurbeleid ter sprake gekomen. De spreker noemt federale instellingen als Bozar, De Munt en het

Brussels Museum voor Schone Kunsten, en regelingen zoals de auteurswetgeving en het statuut van de kunstenaar.

Het mecenaat wordt terecht vermeld in de beleidsnota, maar het is sterk conjunctuurgevoelig en biedt geen zekerheid op langere termijn. Het totale budget dat erdoor wordt aangereikt, blijft trouwens beperkt. Het lid waarschuwt dat de promotie ervan niet ten nadele mag zijn van andere sectoren als ontwikkelingssamenwerking.

Participatiebevordering via evenementen is een goed idee, want voor veel mensen vormen zij de enige toegangsweg tot contact met cultuur. Anderzijds is het resultaat niet altijd duurzaam. Als voorbeeld geeft het lid de 1 euromaatregel voor musea. Op deze randbemerkingen na schaaft de CD&V-fractie zich achter de beleidsnota.

4. Standpunt van de heer Lieven Dehandschutter

De heer *Lieven Dehandschutter* merkt op dat de minister haar verantwoordelijkheid opneemt na een beleidsperiode met veel veranderingen en vernieuwingen. De sector vraagt in zijn adviezen om decretale rust. Daar komt bij dat er ook veel minder geld is. Toch is de beleidsnota, in weerwil van dat kader, zeer ambitieus. De keuze voor evaluatie van de nieuwe mechanismen is terecht. Er kan echter nog efficiëntiewinst geboekt worden bij het teveel aan administratieve verplichtingen.

Wat het gevaar van de verwaarlozing van Jeugd en Cultuur in de geïntegreerde, gemeentelijke meerjarenplannen betreft, herinnert het lid aan de bespreking van de beleidsnota Binnenlands Bestuur. Beide commissies moeten erover waken dat de lokale aandacht voor Jeugd en Cultuur niet gereduceerd wordt tot enkele alinea's. Er is nood aan visieontwikkeling en participatie.

Cultuur is een boeiend domein, dat de grenzen van ruimte en tijd overschrijdt, waarin traditie en toekomst aan bod komen, waar identiteit bevestigd en in vraag gesteld wordt, waarin men op zoek gaat naar het eigene en het andere met het oog op een nieuwe synthese, waar plaats is voor ontmoeting en confrontatie. N-VA verheugt zich dan ook over de blijvende inspanningen om de culturele competentie van de Vlamingen te verhogen. De steeds complexer wordende samenleving maakt dat nodig. De fractie is in het bijzonder tevreden met de aandacht voor culturele stimulering van jongeren in een brede leer- en leefomgeving. Hij wijst op het concept Brede School en op de verbanden met het Kunstonderwijs en het Vlaamse Jeugdbeleidsplan.

Positief zijn verder de inspanningen om het internationale cultuurbeleid te versterken. Doel is kansen te creëren voor de culturele actoren om zichzelf te ontplooien en actief bij te dragen tot de internationale herkenbaarheid van Vlaanderen.

Meer dan ooit blijft voor N-VA het taal- en letterenbeleid een prioriteit. Daarom zal de fractie de minister steunen in haar streven naar een geïntegreerd beleid door het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL). Alleen op die manier kunnen de letteren volwaardig meedraaien in de kunstensector.

Met het oog op meer participatie moeten objectieve drempels worden weggewerkt. Anderzijds moet men mensen ook niet dwingen om te participeren. Een laagdrempelige werking moet iedereen de kans geven cultuur – ook in zijn minder evidente vormen – te proeven of te maken. De N-VA-fractie is daarom tevreden met het streven naar veelzijdige en doelgerichte beleidsmaatregelen, en waarschuwt in dit verband dat het beleid niet mag leiden tot verschraling en eentonigheid.

In het kader van de evaluatie en stroomlijning van de instrumenten in de samenwerking met Nederland, pleit N-VA ervoor dat het beleid zich vaker afvraagt of beide landen elkaar niet kunnen inspireren bij hun initiatieven.

Gezien de positieve impact van culturele infrastructuur op niet alleen organisaties en instellingen maar ook economie, werkgelegenheid en sociaal leven, is de N-VA-fractie tevreden met het aangekondigde meerjarenplan. Zij dringt er wel op aan dat alle beslissingen passen in een langetermijnvisie.

N-VA wil dat de succesvolle fiscale regeling voor audiovisuele producties verruimd wordt. De minister zou dat kunnen doen tijdens het aangekondigde overleg met de federale overheid en de Franse Gemeenschap over de strijd tegen oneigenlijk gebruik van de 'tax shelter'. Tot slot pleit de fractie voor een verfijning van het statuut van de kunstenaar, gezien het wisselvallige karakter van de loopbaan. Het komt te weinig aan bod in de beleidsnota.

5. Standpunt van de heer Herman Schueremans

De heer *Herman Schueremans* drukt zijn respect uit voor het feit dat een aantal dingen uit het beleid van de vorige minister, van wie het beleid door Open Vld werd gesteund, bewaard blijven. Hij heeft ook begrip voor de noodzakelijke besparing. Minder waardering heeft hij voor de truc om een beknopte nota voor te leggen aan de adviesverleners uit de sector en die pas achteraf concreter te maken in de mondelinge toelichting.

De heer Schueremans begrijpt dat de nota in de opeenvolgende beleidsbrieven zal geconcretiseerd worden, maar dat neemt niet weg dat ze op een aantal punten al dan niet bewust heel vaag is. Hij hoopt dat dit geen voorbode is van een ongewenste restauratiebeweging. Het gegoochel met strategische en operationele doelstellingen is ook verre van consistent. Hopelijk is het toekomstige beleid transparanter.

Dat organisaties weerbaarder dienen gemaakt te worden en gestimuleerd om eigen inkomsten te genereren, kan de spreker alleen maar beamen. Maar in de zinnen daarover in de beleidsnota wordt wel vaak herhaald dat de minister op zoek zal gaan en onderzoeken. De heer Schueremans hoopt dat dit onderzoek geen vijf jaar duurt en dat er wel degelijk alternatieve wegen worden onderzocht en gestimuleerd. Wat is de concrete visie van de minister?

De grote nadruk op cultuurmanagement en culturele economie is fantastisch. Maar vooral structuren en organisaties lijken te worden versterkt. Waar zitten de individuele kunstenaars in deze doelstelling? Men moet ook aan hen opleidingen aanbieden om hun ondernemersvaardigheden te verhogen.

Ook ten aanzien van CultuurInvest neemt de nota een zeer voorzichtige houding aan. De heer Schueremans vraagt of de minister wel een visie heeft. De evaluatie wordt pas verwacht tegen het midden van het jaar, maar de praktijkmensen weten nu al dat door de schotten tussen gesubsidieerde en marktsectoren een grijze zone is ontstaan van initiatieven die noch voor subsidies noch voor investeringen van CultuurInvest in aanmerking komen. Welke oplossing ziet de minister?

De heer Schueremans ondersteunt de internationale ambities van de beleidsnota. De Vlaamse culturele troeven kunnen op verschillende manieren uitgedragen worden in het buitenland. CultuurInvest zou zich voortaan meer kunnen richten op de export van cultuurproducten, die ook bevorderd kan worden met projectfinanciering. De spreker hoopt dat de met de voormalige ministers Anciaux en Van Mechelen afgesproken budgetten minstens behouden worden. Voor de promotie van Vlaanderen in het buitenland is een

samenwerkingsprotocol tussen de ministers van Economie, Buitenlandse Aangelegenheden, Toerisme en Cultuur nodig.

In het kader van de samenwerking met de Franse Gemeenschap is niet zozeer verder onderzoek prioritair, maar wel het afsluiten van een cultureel akkoord. Communautaire spanningen mogen dat niet in de weg staan.

Verder moet het Participatiedecreet snel geëvalueerd worden. Cultuureducatie kan voor een efficiënte kennismaking met culturele uitingen zorgen, maar wordt in de nota te ambtelijk benaderd en gericht op het middenveld. Vele vernieuwende initiatieven vindt zijn fractie niet terug, terwijl de sector zou moeten gestimuleerd worden om naar de leefwereld van de jongeren toe te komen.

De grote instellingen komen te weinig aan bod in de beleidsnota. Wat bedoelt de minister concreet met betere afstemming en samenwerking? Wat gaat er gebeuren met de orkesten en het Ballet van Vlaanderen? Ook de aandacht voor laagdrempelige culturele infrastructuur ontbreekt. Zonder dergelijke presentatieplekken krijgen kleine initiatieven nochtans geen kansen tot verspreiding. Het heeft geen zin om mastodonten te blijven opzetten. Er zijn kleine ruimtes nodig voor repetities en culturele activiteiten tegen betaalbare tarieven.

Dat cultuur werk geeft, is evident maar het is ook vaag. Wat houdt de uitnodiging in aan alle culturele actoren om e-cultuur en participatie te integreren? In welke stimulansen wordt voorzien? Tot slot belooft de heer Schueremans een constructieve oppositie.

6. Standpunt van de heer Luckas Van Der Taelen

De heer *Luckas Van Der Taelen* stelt vast dat het met de Vlaamse film zeer goed gaat. Toch is er nog altijd een fundamenteel probleem van financiering. De opstart van producties wordt weliswaar vergemakkelijkt door de aanwezigheid van een groot en trouw publiek, maar anders dan in andere landen bestaat er weinig inzake alternatieve financiering. Er is weliswaar een tax shelter, maar de openbare omroep blijft een weinig enthousiaste investeerder. Omgekeerd werd het VAF wel gevraagd tv-reeksen te ondersteunen. In Frankrijk zijn de openbare zenders verplicht om in film te investeren, in Wallonië de kabelmaatschappijen.

Men zou als alternatief ook een kleine belasting op bioscoopkaartjes kunnen overwegen, maar dat is een federale aangelegenheid. Dat geldt ook voor het mecenaat, een instrument dat hier nauwelijks een rol speelt in tegenstelling tot bijvoorbeeld de VS. Het lid is zich bewust van het gevaar dat de afbouw van de openbare financiering om de hoek loert en onderstreept daarom dat hij dat model niet wenst. Succesvol mecenaat vereist een voordelige fiscale behandeling, die thans ontbreekt. Is de minister bereid om een initiatief te nemen ten aanzien van haar Belgische ambtsgenoten?

Culturele centra klagen over de druk om commercieel te programmeren. Sommige doen dat echter uit eigen beweging en vergeten daarbij dat ze er in de eerste plaats zijn om risico's te nemen. Het gevaar bestaat dat alleen nog artiesten worden geprogrammeerd die bekend zijn van tv. De heer Van Der Taelen suggereert daarom een denkoefening over de taak van de culturele centra.

Tot slot attendeert hij de minister op de historische kans om eindelijk werk te maken van een cultureel verdrag met de Franse Gemeenschap. Haar collega Fadila Laanan heeft uitdrukkelijk verklaard dat zij er klaar voor is.

7. Standpunt van de heer Philippe De Coene

De heer *Philippe De Coene*, voorzitter, wijst op de paradox dat de middelen voor de kunsten de voorbije jaren substantieel verhoogd zijn maar dat de ontvangers niet meer en soms zelfs minder krijgen. Recent werd dat nog onder de aandacht gebracht bij de Staten-Generaal van de Klassieke Muziek in Brugge. Hij stelt voor dat de commissie, de administratie en het kabinet samen bekijken of dit klopt en, zo ja, of dit kan geredieerd worden. Een van de mogelijke oplossingen is dat verschillende spelers diensten groeperen, zoals administratie, boekhouding of de zoektocht naar externe financiering. De vrijgekomen ruimte kan dan naar de inhoud gaan. Verder moet ook de samenwerking van initiatieven binnen dezelfde stad of regio bespreekbaar worden.

Wat participatie betreft, wijst hij op de vergeten doelgroep van de alleenstaande moeders. Zij hebben vaak geen tijd of geld om aan culturele evenementen deel te nemen, maar komen evenmin in aanmerking voor het armoedebeleid. Verder sluit de voorzitter zich aan bij het pleidooi voor een rondetafel over de arthouse-cinema. Hij herinnert ook aan het voornemen van de commissie, volgend op de actie 'No Music, No Fun' van september 2009, om te overleggen met de hele sector met het oog op een actieplan Muziek in Vlaanderen. Ook andere suggesties zijn welkom. Op die manier kan de commissie mee het culturele beleid opbouwen.

8. Antwoord van mevrouw Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur op de vragen van de commissieleden

8.1. Beperkt volume van de beleidsbrief

Minister *Joke Schauvliege* verduidelijkt dat de beleidsnota inderdaad beperkt is tot 40 bladzijden omdat het parlement dat gevraagd had. Een beknopte beleidsnota maken was niet evident, zeker voor een ruim bevoegdheidsdomein als Cultuur. Het nadeel is inderdaad dat er geen details instaan. Daarom heeft de minister een ruime mondelinge toelichting gegeven bij de beleidsnota. In de instructies van het Vlaams Parlement was uitdrukkelijk gevraagd om de omgevingsanalyse te hanteren die de administratie gemaakt had als voorbereiding op een nieuwe regering.

8.2. Cultuurforum 2020

Om het beleid gestalte te geven zal de minister Cultuurforum 2020 organiseren. De uitnodigingen voor de start van dit forum werden in het begin van deze week verstuurd. Op 25 januari 2010 worden in het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen (KMSKA) vertegenwoordigers van het ruime werkveld uitgenodigd. Het is de bedoeling dat de volgende maanden in zeven ateliers in debat wordt gegaan over de verdere invulling van de zeven strategische doelstellingen uit de beleidsnota, en in het perspectief van 2020. Op die manier wil de minister een langetermijnstrategie voor cultuur uitwerken. De vorige minister heeft er immers voor gekozen cultuur uit de doelstelling 2020 van Vlaanderen in Actie (ViA) te houden. Daarom wil de minister een hoofdstuk toevoegen, zodat ook cultuur deel uitmaakt van het streven naar een Vlaamse topregio.

De voortgang van het forum zal voor het eerst geëvalueerd worden in mei-juni 2010, met een groter forum. Omdat bepaalde steunpunten en sectoren zelf met evaluaties bezig zijn, zal het forum ook nadien nog voortlopen.

8.3. Planlastvermindering

De planlastvermindering mag niet leiden tot het terugschroeven van de planningsmethodiek of tot het overheersen van andere bevoegdheden. Het is niet de bedoeling de planning af te schaffen. In het Gemeentedecreet staat dan wel dat de sectorplannen zoveel mogelijk moeten worden opgenomen in het gemeentelijke beleidsplan. Het proces van

cultuurbeleidsplanning en de inspraak van de burger moeten blijven bestaan. Daarover zal gewaakt worden, maar het heeft geen zin om per gemeente vijf omgevingsanalyses te maken en naast elkaar voor elk beleidsdomein een apart plan te schrijven.

8.4. *Alternatieve financiering en CultuurInvest*

De alternatieve fondsenwerving in de beleidsnota is gebaseerd op een gezonde portie ambitie. Niet om in het subsidiebeleid te knippen, maar omdat de banden tussen de gesubsidieerde culturele organisaties, kwalitatief management en privé-investeerdere belangrijk zijn voor een gezonde culturele dynamiek. De minister wil nagaan wat privé-investeerdere tegenhoudt om te investeren in cultuur. Ze vermoedt dat het gebrek aan mediabelangstelling een rol speelt. De minister wil in eerste instantie werken aan een gunstiger klimaat om het potentieel van en aan zakelijke partners te verhogen. Die kloof is momenteel veel te diep, in economisch ongunstige tijden is dat trouwens vaak het eerste wat sneuvelt.

Sinds de oprichting van CultuurInvest werden 280 aanvraagdossiers geanalyseerd en werd er in 38 ondernemingen geïnvesteerd. Het betreft 280 creatieve ondernemingen die een dossier of businessplan hebben ingediend bij PMV/CultuurInvest. Het aantal van 280 duidt heel duidelijk op de behoefte in de markt aan een instrument als CultuurInvest. 75 percent van de aangemelde ondernemingen zijn kleine spelers met een omzet onder 500.000 euro. De kwaliteit van de aangemelde dossiers is niet altijd even goed en er is een duidelijke tendens merkbaar: de ondernemers hebben behoefte aan begeleiding op de zakelijke domeinen van financiën, inkomstenmodel, marketing en verkoop.

Investeringsmiddelen kunnen zowel leningen als kapitaalparticipaties zijn. De gemiddelde lening verstrekt door CultuurInvest bedraagt 111.000 euro. De gemiddelde kapitaalparticipatie heeft een waarde van 220.000 euro. De investeringen die tot nu toe in de 38 geselecteerde ondernemingen gebeurden bedragen 5,4 miljoen euro, waarvan ongeveer een derde in kapitaal en twee derden als achtergestelde lening.

Voor elke euro die door CultuurInvest wordt geïnvesteerd, investeert de markt een extra euro: een multiplicator van twee. Dit is het gevolg van het achtergesteld karakter van de door CultuurInvest uitgegeven leningen en het ontbreken van zakelijke of persoonlijke borgen in de overeenkomsten met de ondernemers. Beide elementen zorgen er voor dat de banken en private financiers sneller meestappen in de financiering van de bedoelde ondernemingen. De sectoren waarin geïnvesteerd wordt zijn muziek, musical, mode, kunstgaleries, design, multimedia en de 'game'-industrie.

Het is belangrijk dat met dit instrument wordt geïnvesteerd in culturele bedrijven die alvast de economische potentie en een goed businessplan hebben. Dit zijn immers geen subsidies. De gelden die geïnvesteerd worden moeten terugverdiend worden en vloeien ook terug naar CultuurInvest. Tot nu toe is er 534.000 euro teruggevloeid. Het instrument CultuurInvest wordt in de komende maanden geëvalueerd. Midden van 2010 zal de minister met PMV bekijken of het reglement aangepast dient te worden.

8.5. *Arthouses*

De sluiting van de familiezaak Studio in Leuven, ooit het eerste 'arthouse'-initiatief in Vlaanderen, wekte vele, vaak emotionele reacties op. Door deze sluiting werd op een pijnlijke manier duidelijk dat de arthouse-bioscopen zich in financiële moeilijkheden bevinden. De minister wil echter niet zo maar een ad-hocoplossing uitwerken voor elk probleem. De minister heeft de administratie gevraagd te overleggen onder meer met het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) dat goede ideeën heeft voor een verdere aanpak.

De problemen situeren zich op verschillende vlakken, vooreerst is er een gebrek aan kapitaal, onder meer voor investeringen in infrastructuur en apparatuur. Maar er is ook een

veranderende situatie bij het publiek en in het cinemagebeuren. Het aantal bezoekers daalt, dat heeft onder meer te maken met de digitale televisie: mensen kijken thuis naar ‘artfilms’. Arthouses hebben vandaag vooral een meerwaarde voor kleine distributeurs van film, onder andere door hun specifieke publiekswerking.

Mogelijke oplossingen zijn een aantal arthouses – verspreid in Vlaanderen – beter te subsidiëren, of een aantal centra te verplichten artfilms te vertonen. Een andere mogelijkheid is een publiek-private samenwerking, waarbij commerciële bioscopen een aantal zaken ter beschikking stellen voor artfilms. Dat vergt een aparte inkom en een verbod op chips of popcorn. De eerste aftastende gesprekken verlopen alvast gunstig.

8.6. *De instellingen van de Vlaamse Gemeenschap*

Er zijn momenteel acht zogenaamde ‘Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap’. Deze indeling is omschreven in het Kunstendecreet en het Cultureel-erfgoeddecreet. Deze decreten geven geen duidelijk omschreven criteria waaraan deze instellingen moeten voldoen. De betreffende instellingen hebben deze omschrijving gekregen wegens hun voorgeschiedenis: omdat ze rijksinstellingen waren die gefederaliseerd werden, omdat ze opgericht zijn door de Vlaamse Gemeenschap, of ad nominatim in de begroting waren opgenomen.

Een bestuurlijke keuze zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat men sectoraal of per discipline één instelling kiest, een bestuurlijke keuze zou bijvoorbeeld ook kunnen zijn dat men een zekere spreiding van deze instellingen vooropstelt. Wat de inhoudelijke criteria betreft, verwacht de minister van de instellingen een voorbeeldfunctie, een uitmuntendheid in de beoefende inhoud of discipline, een expertiserol voor andere instellingen en een belangrijke internationale opdracht. Van de grote instellingen mag ook een bijzondere aandacht verwacht worden voor cultuureducatie, toeleiding van diverse doelpublieken en maatschappelijk engagement en netwerking.

De minister doet geen uitspraak over de werking van de huidige grote Vlaamse Instellingen. De zes kunstinstanties (dus niet KMSKA en M HKA) krijgen in de komende weken bezoek van een visitatiecommissie met onder meer buitenlandse experts. De rapporten van deze visitatiecommissies zullen klaar zijn tegen juli 2010. Nadien zullen de onderhandelingen starten met de instellingen om tot een goede beheersovereenkomst te komen die dan ingaat vanaf 1 januari 2011.

Ondertussen overlegt het kabinet geregeld met deze instellingen om te werken aan een duidelijker omschreven profiel, om te komen tot een betere samenwerking en een efficiënt beheer en management.

8.7. *Culturele samenwerkingsakkoorden*

In 2001 werd een samenwerkingsakkoord afgesloten tussen de Vlaamse overheid en de Duitstalige Gemeenschap. Aan dit akkoord wordt uitvoering gegeven door tweejaarlijkse werkprogramma’s die steunen op twee principes: een vrij constante uitwisseling van beleidsinformatie en expertise enerzijds en het opzetten van meer projectmatige initiatieven zoals beurzen, optredens en workshops anderzijds.

De voorbije jaren, tot en met 2009, was er ook een beperkte ondersteuning voor de Vlaamse aanwezigheid op de voornaamste culturele manifestaties in de Duitstalige Gemeenschap zoals het Internationaal Theaterfestival in Sankt-Vith, het Ostbelgienfestival, de Muziekmarathon Eupen en het Straattheaterfestival Eupen.

Rond de samenwerking met de Franse Gemeenschap is er in deze commissie een duidelijke vraag naar een cultureel samenwerkingsakkoord. De minister is bereid constructief

aan die samenwerking te bouwen en te streven naar een akkoord, maar wil daar geen politiek symbool van maken.

Op het terrein bestaat er al heel wat samenwerking, onder meer in de vele co-communautaire organisaties, in de raden van bestuur van organisatie en in de financiering van onder meer het Kunstenfestival des Arts, Flagey, Recyclart, Wiels. Ook in het hele UNESCO-verhaal is er reeds een sterke samenwerking.

Dit najaar is de samenwerking met de Franse Gemeenschap in het kader van het Europees voorzitterschap een prioriteit. Het is belangrijk met een gezamenlijke visie de gesprekken mee richting te geven. Daarover wordt al onderhandeld. Dit is een goede basis voor meer structurele afspraken vanaf 2011.

Ondertussen maakte het kabinet ook de afspraak met het Brusselse Kunstenoverleg om de vooruitgang en voorstellen van hun Cultuurplan voor Brussel verder te bespreken en waar mogelijk te concretiseren.

De federale instellingen, het auteursrecht, het statuut van de kunstenaar en de tax shelter lijken momenteel niet hoog op de federale agenda te staan, de minister ijvert voor meer dynamiek. Uit een recente studie rond auteursrecht in de digitale samenleving door het Interdisciplinair Centrum voor Recht en ICT verbonden aan de KULeuven, blijkt wat het auteursrecht betreft onder meer de behoefte aan het optimaliseren van de interne organisatie van het culturele veld en aan meer overleg op Vlaams niveau. Het departement CJSM werkt vanuit dit onderzoek momenteel verdere acties uit. Op de Europese Minister-raad van Cultuur op 27 november 2009 is dat probleem trouwens ook besproken. Wat de tax shelter betreft, lopen er contacten. Er blijkt een bereidheid te zijn om de regelgeving te verfijnen, maar vergaande uitbreiding lijkt momenteel niet haalbaar.

Voor de federale instellingen bestaat een wetgevend kader waarbinnen Vlaanderen met hen samenwerkt via projectsubsidies. Zo liepen of lopen er bijvoorbeeld projecten met Cinematek, Bozar, de Koninklijke Musea van Kunst en Geschiedenis. Ook in een Europees project zoals Europeana wordt er constructief samengewerkt.

8.8. *Organisatie en werking van de verschillende steunpunten*

De steunpunten leveren goed werk. De voorbije jaren zijn er een aantal fusies geweest. De minister verwijst naar het Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed FARO, naar het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid LOCUS, naar BAM en naar het Forum voor Amateurkunsten. Het was dan ook soms zoeken naar ieders rol en plaats in het cultuurlandschap. In het sociaal-cultureel werk bestaat soms verwarring over de taak van een steunpunt en een belangenbehartiger. De minister wil dat uitklaren zodat dubbel werk en overlappingsen worden vermeden.

Het Muziekcentrum is een steunpunt dat voor de hele muzieksector werkt en zowel voor amateurs als professionelen. Poppunt is een sectororganisatie, die binnen het Amateurkunstendecreet wordt ondersteund en dus echt wel ondersteuning geeft, specifiek aan de popmuzieksector. Er is dus wel degelijk een verschil tussen beide organisaties. En BAM neemt het hele audiovisuele verhaal op zich, terwijl het VAF geen steunpunt is maar projectmatige ondersteuning geeft aan film.

Er moet ook een duidelijke stroomlijning gebeuren tussen de administratie en de steunpunten, bijvoorbeeld voor de verzameling en de ontsluiting van gegevens. Er is daarover systematisch overleg tussen het agentschap en de steunpunten. Nieuwe steunpunten zijn niet aan de orde, de bestaande kunnen eventueel wel bijkomende opdrachten krijgen.

8.9. *Het Kunstendecreet*

De doelstelling van het Kunstendecreet is een kwalitatieve ondersteuning van de volledige kunstensector, gebaseerd op een deskundige beoordeling. De beoordelingscommissies gaan plichtsbewust om met hun opdracht. In de huidige budgettaire moeilijke tijden wordt dat nog belangrijker. In de eerste plaats moeten ze de kwaliteit en relevantie van een project of werking beoordelen, vervolgens kunnen ze een advies geven over de middelen die hiervoor nodig zijn. Bij een groot aantal positief geadviseerde projecten zullen ze een 'ranking' opstellen volgens prioriteit. Bij haar beslissing gaat de minister uit van een totaalbudget en liggen er vooraf geen verdelingen vast. Op budgettaire vlak functioneert het Kunstendecreet dan ook echt schottenloos.

Een belangrijk probleem is de verhouding tussen structureel erkende organisaties en projecten. Er is een echte wanverhouding ontstaan, waardoor bijna 97 percent van de middelen vastliggen voor structureel erkende organisaties, en dus slechts 3 percent van de middelen overblijven voor projectmatige ondersteuning. De minister pleit voor duidelijke afspraken in de komende beleidsperiode, ook met de advies- en beoordelingscommissies. Ze wil bij benadering 10 percent van de middelen vrijwaren voor projectmatige ondersteuning. Daarnaast wil de minister ook terug naar een getrapt systeem van tweejarige en vierjarige erkenning, in plaats van de driejarige erkenning die voor deze beleidsperiode geldt. De tweejarige moet een opstap kunnen betekenen voor nieuwe organisaties en een aanvaardbaar uitdoofscenario voor organisaties die niet erkend zijn.

Sinds 2008 bestaat er een beoordelingscommissie Multidisciplinaire Kunstencentra, Werkplaatsen en Festivals. Wat de hybride organisatie betreft, is er ook nog steeds de Adviescommissie Kunsten.

In het sociaalartistiek werk bestaat er bezorgdheid over operationele doelstelling 11, die gaat over het in kaart brengen van het kunstenlandschap: "Ook de positie van de sociaalartistieke projecten en organisaties zal in dit kader worden bekeken. Kunst wordt als een waardevolle methodiek gebruikt om mensen sterker te maken. De nadruk ligt hier veel meer dan bij de professionele kunsten op het proces en in mindere mate bij het eindproduct. Daarom zal de minister nagaan of de beste plaats voor deze initiatieven wel het Kunstendecreet is, of dat andere ondersteuningsvormen misschien meer aangewezen zijn."

De beoordelingscommissies van het Kunstendecreet leggen al te veel de nadruk op het artistieke, en waarden de sociaalartistieke projecten te weinig. Het is net de bedoeling van de minister om de sociaalartistieke projecten beter te steunen. Misschien is het mogelijk de projecten te laten beoordelen door mensen die meer voeling hebben met de sociaalartistieke aspecten. De minister zal daarover overleggen met de sector en de sociaalartistieke projecten.

8.10. *Het Participatiedecreet*

Wat het Participatiedecreet betreft, dienen evenementen om mensen te laten proeven, om ze te laten kennismaken met bepaalde cultuurvormen. Tegelijkertijd is het nodig om in de diepte te werken en dat gebeurt in de diverse sectoren. Deze doelstelling stond specifiek bij de erfgoedsector met de grote evenementen zoals Week van de Smaak en de Erfgoeddag. Daarnaast wordt ook gefocust op ook de werking van de musea, de digitalisering van ons erfgoed, de erfgoedconvenants, waar soms kleinschaliger maar meer inhoudelijk en op langere termijn wordt gewerkt. De minister zal zeker aandacht hebben voor de grote diversiteit binnen de kansengroepen die onder het Participatiedecreet vallen, maar ook de andere.

De minister wijst op de aandacht die de beleidsnota heeft voor de stedelijkheid. De idee van een samenwerking tussen Economie, Toerisme en Cultuur, bijvoorbeeld op het vlak

van citymarketing, is redelijk nieuw. De Vlaamse Regering heeft daar tot nu toe weinig ervaring mee. Vlaanderen ontwikkelde bijvoorbeeld vanuit Toerisme een kunststedenbeleid, maar er werd niet samengewerkt met de collega's van Cultuur. Organisatoren van grotere evenementen bekijken hun evenementen natuurlijk wel vanuit deze totaalvisie.

8.11. *Het Topstukkendecreet*

Het Topstukkendecreet werd ingevoerd op 24 januari 2003. Via het decreet van 30 april 2009 werden enkele dringende wijzigingen doorgevoerd, in hoofdzaak op vlak van de financiering van het topstukkenbeleid. Ook werd de opname van collecties in de topstukkenlijst eenvoudiger gemaakt. De minister staat volledig achter die wijzigingen. Het Topstukkendecreet creëerde voor de opbouw van de Collectie Vlaanderen een zeer positieve dynamiek. Dit beleid is belangrijk voor het erfgoedbeleid.

Op welke vlakken bereikt het Topstukkendecreet zijn doel? Waar is verbetering mogelijk? Waar kan of moet iets heroverwogen worden? Voor welke problemen biedt het Topstukkendecreet geen antwoord? Het zijn vragen die moeten gesteld worden. De minister wil de nodige tijd uittrekken om een stand van zaken te maken, ook in samenspraak met de Topstukkenraad en de erfgoedzorgers, de kunsthandelaars en de eigenaars.

Een belangrijke vraag daarbij is die naar de flankerende maatregelen voor het Topstukkendecreet. De minister denkt bijvoorbeeld aan een flankerend beleid op het vlak van successierechten: de inbetalinggeving, de geheel of gedeeltelijke vrijstelling van successierechten voor topstukken.

Er zijn heel wat terechte vragen. Is het Topstukkendecreet voldoende afgestemd op de recente internationale ontwikkelingen? Moet het aangepast worden in functie van de omzetting van het vorig jaar door Vlaanderen geratificeerde UNESCO-verdrag inzake de bestrijding van de onrechtmatige uitvoer en eigendomsoverdracht van cultuurgoederen? Is het voldoende aangepast aan de Europese regelgeving? Zijn aanvullingen voor bepaalde categorieën van erfgoed nodig of wenselijk?

Op operationeel vlak zijn in elk geval volgende vragen aan de orde. Zijn er specifieke regels nodig voor cultuurgoederen met mechanische, elektrische en elektronische onderdelen, zoals orgels, auto's, vliegtuigen, trams en installaties? Is het wenselijk om de huidige strafrechtelijke bestraffing van kleinere overtredingen te vervangen door administratieve sancties? Kunnen de verplichtingen van de eigenaars vereenvoudigd worden? Wat zijn de financieringsnoden en mogelijkheden? De minister hoopt hiermee de ietwat cryptische zinsnede in de beleidsnota "evaluatie van het Topstukkendecreet" te hebben verduidelijkt.

8.12. *Het Cultureel-erfgoeddecreet*

De eerste twee jaar zullen er weinig mogelijkheden zijn voor meer subsidies voor de musea, maar de minister hoopt dat de jaren erna weer wat extra beleidsruimte bieden. Om de musea op een internationaal niveau verder uit te bouwen zijn extra inspanningen nodig, op vlak van digitalisering, collectieonderzoek, behoud en beheer, participatie in internationale netwerken en collectiemobiliteit. De laatste jaren is er te weinig geïnvesteerd in een goede bewaring van belangrijke collecties. Een inhaalbeweging is dus nodig.

Specifiek voor digitalisering zal de minister volgend jaar een inspanning doen om een bijdrage te leveren aan de op Vlaams niveau ingedeelde collectiebeherende cultureel-erfgoedinstellingen die instappen in Europese projecten in het kader van Europeana via 'matching funds', 50 percent Europese middelen voor 50 percent Vlaamse middelen.

Wat de intergemeentelijke erfgoedconvenants betreft, is er bij de opmaak van het Cultureel-erfgoeddecreet nooit een becijfering gemaakt hoeveel een volledige uitvoering van

Cultureel-erfgoeddecreet zal kosten. De minister heeft aan de administratie de opdracht gegeven om dat nu wel te doen. Dat wordt eerst met het kabinet besproken. Feit is natuurlijk dat elke nieuwe erfgoedconvenant op zijn minst 100.000 euro, en in de praktijk meestal 200.000 of zelfs 300.000 euro extra vraagt. De minister gelooft sterk in het middel van deze erfgoedconvenants en wil hier ook mee verder gaan. Maar het zijn tijden van besparingen. De minister stelt voor de komende jaren maximaal twee nieuwe convenants per jaar af te sluiten en op die manier de groei misschien wel wat te vertragen, maar het instrument dus zeker verder in te zetten. De minister zal daarom vragen aan de beoordelingscommissie om een rangschikking te maken in de dossiers. Enkel de twee beste, op het vlak van de kwaliteit van het aanwezige erfgoed, komen in aanmerking. In tegenstelling met het decreet Lokaal Cultuurbeleid is het trouwens niet de bedoeling om met alle steden en gemeenten een convenant af te sluiten. Er is geen trekkingsrecht en een convenant geeft ook niet automatisch recht op een verlenging bij een nieuwe periode. De minister wil dat er blijvend wordt gewaakt over de kwaliteit. Er moet hiervoor voldoende erfgoed aanwezig zijn en de lokale besturen moeten ook zelf hun verantwoordelijkheid nemen. De ondersteuning is een stimulans voor de lokale besturen om een lokaal cultureelerfgoedbeleid uit te bouwen. De minister hoopt dat een strengere selectie de kwaliteit van de dossiers ten goede zal komen en dat het ook schaalvergroting tot gevolg heeft, met bijvoorbeeld meerdere gemeenten die samenwerken.

Tegelijkertijd wil de minister nagaan of er met grotere clusters kan worden gewerkt of dat de subsidies op een andere manier moeten worden verdeeld. Nu gebeurt dat op basis van het bevolkingsaantal, maar misschien zijn er andere mogelijkheden. Een startende convenant heeft misschien nog niet zo een uitgebreide werking en dus niet zo veel geld nodig dan convenants die al een tijd lopen. Die discussie wordt voortgezet. Kortom, de minister wil het instrument van het erfgoedconvenant behouden, maar slechts een voorzichtige groei toestaan. Welke afspraken worden er gemaakt tussen de ministers voor roerend en onroerend erfgoed? Het Cultureel-erfgoeddecreet vraagt een grotere afstemming tussen het cultureelerfgoedbeleid en het onroerenderfgoedbeleid. Omdat het gaat over de volledige beleidscyclus, dus van beleidsvoorbereiding over uitvoering tot evaluatie, sloten alle administratieve diensten van de Vlaamse overheid die verantwoordelijk zijn voor dit beleid in oktober 2009 een protocol af. Vanuit het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) zijn het departement, het agentschap Ruimte en Erfgoed, het agentschap Inspectie RWO en het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed betrokken. Vanuit het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM) zijn het departement en het agentschap Kunsten en Erfgoed partners in het protocol.

De zes partijen hebben zich geëngageerd om op volgende zes punten te streven naar afstemming en strategische en operationele samenwerking: internationale vertegenwoordiging en profilering van de Vlaamse overheid, de positionering ten opzichte van gemeenten, steden, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de provincies, de bescherming, beheer en handhaving van cultureel en onroerend erfgoed, de samenwerking met andere beleidsdomeinen, het afstemmen van het beleid op maatschappelijke thema's waar het cultureel en onroerend erfgoed als één geheel wordt benaderd, bijvoorbeeld het religieus erfgoed en de ondersteuning van de sectoren.

Naast de structurele aandacht voor samenwerking, afstemming, kennisdeling en informatie-uitwisseling staan voor 2010 volgende specifieke items op de agenda voor overleg en gemeenschappelijk standpuntbepaling: de wisselwerking Erfgoeddag – Open Monumentendag en een beleid voor het religieus cultureel en onroerend erfgoed.

8.13. *Verwerven en beheer en ontsluiting van schilders- en schrijversarchieven*

Het gevaar bestaat dat erfgoed en legaten van schilders- en schrijversarchieven naar het buitenland verdwijnen. Dat is trouwens ook het geval voor de kunstenaarsarchieven. De

minister wijst erop dat men bij topstukken in principe een reflectieperiode van 50 jaar in acht neemt. Kunstenarsarchieven bieden een uniek inzicht in de oeuvre- en carrièreontwikkeling van een kunstenaar. Na het overlijden van de kunstenaar en zijn nabestaanden worden deze archieven vaak uiteengehaald en gaan ze op termijn teloor. De archieven van toonaangevende kunstenaars worden dan weer bedreigd met verregaand splitsing met het oog op de vermarkting en verkoop van het bewaarde materiaal. Voor internationaal bekende kunstenaars bestaat er een internationale markt.

Voor wat de schrijversarchieven betreft, levert het Letterenhuis, het voormalige Archief en Museum voor het Vlaamse Cultuurleven (AMVC) belangrijk werk. Het fungeert als goede bewaarplek voor de schrijversarchieven die door schrijvers en hun erfgenamen worden overgedragen. De kosten van een goede bewaring zijn aanzienlijk. Voor archieven van beeldende kunstenaars bestaat er op dit ogenblik geen dergelijke centrale plek.

Niet alles kan bewaard worden. Steeds moeten er keuzes gemaakt worden. Belang van het oeuvre, beschikbare middelen en de kosten die voor een goede bewaring vereist zijn, vormen de criteria die de erfgoedinstellingen daarbij, stilzwijgend of uitgesproken, hanteren.

De minister vindt dat er inspanningen moeten gebeuren om de archieven van de binnen hun époque toonaangevende kunstenaars, in de publieke collecties op te nemen. Indien daar kansen toe zijn en ook de erfgenamen van de kunstenaar bereid zijn om een erfgoedvriendelijke oplossing te overwegen, om zo de goede bewaring van het archief te verzekeren, moet Vlaanderen die kansen grijpen. De aankoop van archieven moet een uitzondering blijven, maar bepaalde archieven hebben niet alleen een erfgoed maar ook een marktwaarde.

Een van de eerste beslissingen van mevrouw Schauvliege als minister van Cultuur was de aankoop van het literaire gedeelte van het Elsschotarchief. Geen vanzelfsprekende beslissing, maar toch logisch en noodzakelijk wegens van het grote erfgoedbelang van dit archief. De minister is van plan om bij de verdere uitbouw van de Collectie Vlaanderen zeker ook de nodige aandacht te besteden aan de kunstenaarsarchieven.

8.14. *Internationaal cultuurbeleid*

Op gebied van het internationaal cultuurbeleid lanceert de minister de ambitie tot een operationele samenwerking en informatie-uitwisseling met de verschillende Vlaamse spelers op het internationale toneel, zoals Internationaal Vlaanderen, Flanders Investment & Trade (F.I.T.) en Toerisme Vlaanderen. De minister zal haar best doen om op dit gebied meer samenwerking, uitwisseling en overleg te stimuleren.

Hoe aansluiting vinden bij de EU-maatregelen die proberen de mobiliteit van kunstenaars te bevorderen? Hoe de mobiliteit van Vlaamse experts stimuleren? Mobiliteit van kunstenaars is onder te verdelen in korte- en langetermijnmobiliteit. Met kortetermijnmobiliteit wordt verwezen naar het reizen van kunstenaars, met langetermijnmobiliteit wordt in eerste instantie verwezen naar residentiewerking. Naar zichtbaarheid toe is de kortetermijnmobiliteit belangrijk, namelijk het optreden of presenteren van zijn of haar werk op internationale presentatieplekken. Naar netwerking en verdieping toe is de langetermijnmobiliteit van belang, met een grote nadruk op residentiewerking.

Op vlak van zowel korte- als langetermijnmobiliteit is Vlaanderen een sterke Europese speler. Het decretaal kader voor mobiliteit is goed uitgebouwd, en wordt vaak als een rolmodel gezien in het buitenland. Via de enveloppenfinanciering van het Kunstendecreet kunnen organisaties zelfstandig hun reizen plannen. En via de decretaal subsidies voor internationale initiatieven worden projecten, bijdragen in de reis-, verblijf- en transportkosten, en werkverblijven gesubsidieerd. De punctuele subsidies voor internationale

projecten en voor tegemoetkomingen aan reis-, verblijf- en transportkosten staan niet ter discussie.

Naast deze werkverblijven die via het Kunstendecreet worden gesubsidieerd, heeft Vlaanderen ook een aantal overeenkomsten afgesloten met residentieplaatsen in het buitenland. Hierdoor worden er jaarlijks een aantal plaatsen voor Vlaamse kunstenaars gereserveerd. Maar ook de ontmoetingen die in Vlaanderen plaatsvinden via de aanwezigheid van buitenlandse kunstenaars in Vlaamse residentieplaatsen, zijn van belang voor de kunstenaar en het kunstenveld. Op dit moment voert de Universiteit Antwerpen, in opdracht van de IVA Kunsten en Erfgoed, een onderzoek naar de huidige residentiewerking. De resultaten van dit onderzoek worden in juni 2010 verwacht. Er bestaat blijkbaar interesse om leegstaande kastelen te gebruiken voor dit residentiebeleid. De mooie natuurdomeinen rondom kunnen kunstenaars inspireren.

In januari 2010 trad ook een nieuwe subsidievorm in werking, namelijk de ‘Vorbereiding van een internationaal project op het vlak van de kunsten binnen een Europees subsidieprogramma’. Die subsidievorm is zowel binnen het Kunstendecreet als het Cultureel-erfgoeddecreet aanwezig. Aanvragen kunnen worden ingediend om een deel van de kosten van de voorbereiding van een aanvraagdossier voor Europese subsidies te dekken. Via deze projectsubsidies wil de Vlaamse overheid de sector aanmoedigen om Europese subsidiedossiers uit te werken en in te dienen.

Ook binnen Erfgoed worden de nodige maatregelen ondernomen om de cultureel-erfgoedsector internationaal te positioneren. Europeana wil ervoor zorgen dat het digitale Europese cultureel erfgoed gezamenlijk toegankelijk wordt.

Kortom, Vlaanderen is een topspeler binnen Europa op vlak van mobiliteit. Vlaamse kunstenaars zijn mobiel en reizen, netwerken en ontmoeten maken deel uit van de eigenheid. Maar er zijn nog verbeteringen binnen ons Vlaamse beleid mogelijk, en allereerst op het vlak van een gedegen residentiebeleid.

Uiteraard blijft Nederland een bevoorrechte partner. Dat er weinig wordt over gezegd in de beleidsnota heeft te maken met de beknoptheid van de nota en de vanzelfsprekendheid dat het huidige beleid voortgezet wordt. In de beleidsnota staat de ambitie om de bestaande instrumenten te stroomlijnen. Wat organisaties als De Brakke Grond en deBuren betreft, worden de infrastructuur dossiers stap bij stap gevolgd. Ook over de werking werden de nodige afspraken gemaakt. De samenwerking met de Nederlandse Taalunie verloopt voortreffelijk. Volgende week vrijdag ontvangt het kabinet de consul-generaal van Turkije in verband met Istanbul als Europese culturele hoofdstad.

Er is een goede communicatie en regelmatig overleg met het kabinet van minister-president Peeters, bevoegd voor het Buitenlands Beleid en ook Ontwikkelingssamenwerking. In het kader van het Europees voorzitterschap werken de ministers bewust samen om de uitstraling en zichtbaarheid van Vlaanderen en zijn kunstenaars te versterken. Vanuit haalbaarheidsoverwegingen is er de voorbije jaren gekozen samen te werken met prioritaire partners, Zuid-Afrika is daarvan de grootste.

Op internationaal en multilateraal vlak zijn er veel waardevolle initiatieven die het groeiende belang van de tandem cultuur-ontwikkelingssamenwerking illustreren. Op multilateraal vlak is er het UNESCO-verdrag betreffende de bescherming en de bevordering van de diversiteit van cultuuruitingen (2005). Het verdrag is een relevant en doeltreffend instrument voor de bevordering van culturele diversiteit en culturele uitwisselingen. Het witboek Interculturele Dialoog van de Raad van Europa (2007) geeft onder andere voorbeelden van ‘good practices’ uit de verschillende lidstaten. Sinds juni 2006 startte de EU-raadswerkgroep Ontwikkelingssamenwerking die ook de relatie cultuur en ontwikke-

lingssamenwerking onderzoekt. Daaruit volgden een aantal initiatieven van de Europese Commissie.

In Vlaanderen heeft een aantal organisaties in 2009 een eigen initiatief opgezet, bijvoorbeeld Cultuur in/en ontwikkeling (2009). Het Vlaams Theater Instituut (VTi) is daar één van de voortrekkers. Hieruit blijkt dat bij de Vlaamse culturele sectoren een grote interesse en bereidheid bestaat in te stappen in een cultuur-ontwikkelingssamenwerkingsbeleid. De minister geeft het voorbeeld van een Vlaamse kunstenaar die in Afrika jonge kinderen laat schilderen en ze zo wegtrekt uit de miserie. Cultuur en ontwikkelingssamenwerking is dus een open veld dat nog grotendeels onontgonnen is en tegelijkertijd al flink doorploegd is. Het is een moeilijke maar noodzakelijke beleidslijn die verder zal worden geëxploreerd.

8.15. Ondersteuning van organisaties en van de individuele kunstenaar

Voor het ene commissielid is er onvoldoende liefde en aandacht voor de individuele kunstenaar, een ander commissielid waardeerde de expliciete en duidelijke aandacht voor de individuele kunstenaar. Operationele doelstelling 15 gaat over extra aandacht voor de beginnende en individuele kunstenaar maar ook in de strategische doelstellingen 1 en 5 komen de ambities voor individuele kunstenaars aan bod. Voor wie graag woorden screent: in de beleidsnota staat de individuele kunstenaar 35 keer vermeld.

Op dit vlak wil de minister een bewuste breuk maken met het gevoerde beleid, dat was duidelijk gericht op organisaties en het institutionaliseren ervan. Momenteel zijn er geen financiële middelen om dit in een substantiële extra investering om te zetten. Maar in de ondersteuning en informatie vanuit bijvoorbeeld het Kunstenloket en de kunstensteunpunten, moet Vlaanderen zeker meer voor individuele kunstenaars kunnen betekenen.

Het Kunstenloket en alternatieve managementbureaus nemen in de begeleiding en het ondersteunen aan de ontwikkeling van kunstenaarsloopbanen reeds een belangrijk rol. Een fijnmazige en geografisch gespreide dienstverlening, zal een aandachtspunt zijn.

De minister stelt dat het kunstenaarsstatuut een recent instrument is. Het bestaat nu een jaar. Het Kunstenloket is momenteel aan een eerste evaluatie bezig. Op vraag van de auteurs loopt er een overleg rond ondersteuning van schrijvers die op het einde van hun loopbaan onvoldoende middelen hebben om in menselijke omstandigheden te leven. Ook in andere kunstdisciplines zijn er ongetwijfeld zulke moeilijke persoonlijke verhalen. Ook in deze wil de minister geen individuele oplossingen, maar een algemeen beleid ontwikkelen. Het komt er voortaan ook op aan de jonge kunstenaars voortaan van bij het begin van hun carrière te steunen, zodat hun oude dag veilig is.

Hoewel er de laatste jaren meer geld naar de sector is gegaan, blijkt uit onderzoek dat de gemiddelde eindbestemming niet meer middelen kreeg. Tussen 1999 en 2009 is het totale kunstenbudget gestegen van ongeveer 96,5 miljoen euro naar 170,5 miljoen euro. Dit is een toename met 76 percent.

Met het totale kunstenbudget worden bedoeld: de middelen van het Kunstendecreet of zijn voorlopers, ondersteuning van professionele kunstenuitvoeringsorganisaties en/of kunstenaarswerknemers buiten het kader van het Kunstendecreet, de middelen voor het letterenbeleid en de middelen voor het filmbeleid. Het aantal ondersteunde organisaties is eveneens gestegen in deze periode. Het aantal meerjarig ondersteunde organisaties steeg van 106 naar 236, een toename met bijna 123 percent. Het aantal eenjarig ondersteunde initiatieven, gaande van projecten van organisaties over beurzen voor individuele kunstenaars tot de waaier aan internationale initiatieven, steeg van 654 naar 1052, of een toename met bijna 61 percent.

Vooraf bij elke beslissing tot meerjarige ondersteuning van kunstorganisaties in het kader van het Kunstendecreet, heeft de Vlaamse Regering beslist om meer organisaties te ondersteunen. Hierbij is echter geen enkele keer een procentueel gelijke stijging van het budget vastgelegd.

Hoewel er zich van de ene naar de andere subsidieperiode bij individuele organisaties ook sterke stijgingen in subsidiebedragen hebben voorgedaan en er zeker niet alleen dalingen te zien waren, heeft de toename van het aantal ondersteunde organisaties onvermijdelijk veroorzaakt dat het gemiddelde subsidiebedrag per organisatie is gedaald.

Ook bij de laatste beslissingen voor meerjarige ondersteuning is een voortzetting van deze trend vast te stellen. Vanaf 2010 ontvangen 278 organisaties een meerjarige ondersteuning via het Kunstendecreet. Dit is een toename met bijna 18 procent ten opzichte van het aantal meerjarig ondersteunde organisaties in de afgelopen periode. Het budget voor meerjarige subsidies stijgt hierbij van iets meer dan 88,6 miljoen euro in 2009 naar iets minder dan 96,6 miljoen euro in 2010. Dit is een toename van 8,94 procent.

De keuze voor het honoreren van meer aanvragen heeft inderdaad geleid tot een daling in het gemiddelde bedrag dat een kunstorganisatie van de overheid ontvangt. De paradox klopt dus en is zeker in deze budgettaire moeilijke tijden niet zo eenvoudig recht te trekken.

In de beleidsnota staat dat de minister het decreet grondig wil evalueren en de verhouding tussen structurele en projectmatige subsidies wil rechtekken. Ze wil de huidige 3 procent voor projectsubsidies optrekken tot 10 procent.

8.16. Lokale en bovenlokale culturele infrastructuur

In principe subsidieert de Vlaamse Gemeenschap geen lokale culturele infrastructuur. In het kader van een bevoegdheidsverdeling tussen de beleidsniveaus, dienen de lokale besturen verantwoordelijkheid te nemen voor de uitbouw van lokale infrastructuur. Vanuit dit principe, werden op 20 maart 1991 door het invoeren van het Investeringsfonds, de projectsubsidies aan lokale besturen voor jeugd-, sport- en culturele infrastructuur afgeschaft en vervangen door trekkingsrechten. Die kunnen de lokale besturen autonoom aanwenden, ook voor kleinschalige accommodaties. Uitzondering op deze regel vormde tot voor kort het decreet van 2003 op de gemeentelijke jeugdwerkbeleidsplanning, waarbij een gedeelte werkingsubsidie mocht worden ingezet voor lokale jeugdinfrastructuur. Bijkomende middelen voor lokale sportinfrastructuur via een publiek-private samenwerking kwamen beschikbaar door het decreet van 2008 voor een inhaalbeweging in sportinfrastructuur.

Ook het subsidiereglement voor toekenning van een subsidie ter ondersteuning van een eenmalige infrastructuurwerk aan verenigingslokalen zorgde voor bijkomende middelen voor lokale accommodatie. Hoewel ook sport- en culturele infrastructuur principieel in aanmerking komen voor die subsidie, blijkt dat in 2008 en 2009 telkens één miljoen euro uitsluitend ging naar lokale jeugdinfrastructuur.

De Vlaamse overheid doet met het decreet Lokaal Cultuurbeleid grote inspanningen voor personeels- en werkmiddelen. De gemeenten moeten wel zelf voor de bakstenen zorgen. Het is inderdaad niet de bedoeling dat elke gemeente een grote, uitgebouwde theaterzaal heeft, maar een minimale infrastructuur ter beschikking stelt van het sociaal-culturele leven in de gemeente. Om in te stappen in het decreet Lokaal Cultuurbeleid volstaat een polyvalente ruimte van 200 m² en twee vergaderzalen.

Op vlak van repetitieruimten bestaan er inderdaad behoeften; Poppunt en vzw Repetitieruimtes leveren op dat vlak goed werk. Ze doen dat grotendeels in samenwerking met de

provinciebesturen, die ongeveer allemaal ondersteuningsmogelijkheden hebben voor de bouw van repetitieruimtes.

Voor de bovenlokale culturele infrastructuur liggen de kaarten enigszins anders. Het subsidiereglement voor bovenlokale infrastructuur van 16 maart 2001 is momenteel in herziening. Midden januari 2010 vergadert de Commissie Bovenlokale Infrastructuur om een eindadvies te formuleren. De minister wacht dat advies af.

De minister heeft begrip voor de zorg voor stedelijkheid, de stad als de biotoop van de kunstenaar, met veel mensen op een beperkte ruimte, diversiteit en kansengroepen enzovoort en veel kansen voor cultuur. De facto zijn de steden plekken die creatieve mensen aantrekken en voeding geven om aan de slag te gaan. Evenzeer gaat de meerderheid van de culturele middelen naar steden, waar zich logischerwijze ook de grootste culturele infrastructuren ontwikkelden. Het komt erop aan bewust te zijn van de impact en dynamiek van het cultuurbeleid naar de steden en haar inwoners. De minister wil echter voor heel Vlaanderen een beleid voeren. Zo wil ze ook aandacht hebben voor blinde vlekken op het platteland, gebieden waar cultuur te weinig aan bod komt.

Momenteel zijn er binnen het beleidsdomein Cultuur twee decreten waarin de provincies een specifieke rol nemen en complementair werken aan de andere bestuursniveaus. In het decreet Lokaal Cultuurbeleid leveren de provinciale overheden goed werk inzake regionaal bibliotheekbeleid. In het Cultureel-erfgoeddecreet zijn ze verantwoordelijk voor de uitbouw van een regionaal depotbeleid inzake cultureel erfgoed en hebben ze de verantwoordelijkheid voor de uitbouw van een regionaal erfgoedbeleid. Heel concreet zijn zij verantwoordelijk voor de ondersteuning van de regionaal erkende musea. De minister is niet van plan om die taken aan de provincies te onttrekken of om de decreten in die zin te herbekijken. Natuurlijk is ook het beleidsdomein Cultuur afhankelijk van hoe de kerntaken zullen worden afgebakend. De regering zal die evolutie goed volgen.

8.17. *Meer aandacht voor cultuur in de media*

De beleidsnota besteedt inderdaad weinig aandacht aan media, of aan de VRT als grootste cultuurspreider. Maar dat is zo afgesproken met de minister van Media. Er zijn belangrijke banden tussen cultuur en media, daarom is er ook geregeld overleg met het kabinet-Lieten. Heel concreet hebben beide ministers beslist om twee conferenties in het kader van het Europees voorzitterschap samen te organiseren. Daarnaast werkt de minister projectmatig samen met de openbare omroep zoals voor de Canvascollectie.

8.18. *Verminderen van de CO₂-uitstoot in de culturele sector*

Uiteraard moeten de plannen om ook in de culturele sector de CO₂-uitstoot te verkleinen, passen in de aanpassingen van het infrastructuurplan. Duurzaamheid in de beleidsnota heeft betrekking op de gebouwen zelf, maar ook op de bewustmaking. De minister zal nagaan of het mogelijk is in Vlaanderen een plan op te stellen dat vergelijkbaar is met het Green Theater Plan in London. Bij infrastructuurwerken zal met duurzaamheid rekening moeten worden gehouden. Het zal een onderdeel worden van de subsidievoorwaarden. Het vervangen van bijvoorbeeld gloeilampen door alternatieven, zal het verbruik reduceren en dus meer middelen vrijmaken.

8.19. *Verduidelijking van de termen culturele onzuiverheid en competentieverwerving en -waardering*

De minister verwijst naar de opmerking van de heer Caron over termen als culturele onzuiverheid en stimuleren van competentieverwerving en -waardering. Dat laatste zijn nochtans ingeburgerde vaktermen. Ook in ViA komen deze termen voor. Culturele onzuiverheid is een zeer werelds, eerder literair en enigszins provocerend begrip van de auteur

Salman Rushdie. Die lanceerde het in 1994 tijdens een gesprek met Alain Finkelkraut voor République des Lettres. Hij stelt terecht dat het niet alleen voor de blanken, of de zwarten, maar ook voor migranten van om het even welke generatie belangrijk is, dat geen enkele cultuur of maatschappij zuiver is, zeker in de door en door hybride 21e eeuw. Vlaanderen is een maatschappij en een regio die historisch gezien veel buitenlandse invloeden heeft gekend. Vlamingen hebben de handelsmentaliteit van de Nederlanders, de Bourgondische levensstijl van de Fransen, de productiviteit van de Duitsers enzovoort. De minister is ervan overtuigd dat de internationale uitstraling, de kijk op de wereld en de meertaligheid deels te danken zijn aan die culturele onzuiverheid. Brussel profileert zichzelf steeds zelfbewuster als een bastaard of 'zinneke'. De minister bewondert de Gentse broers De Waele van Soulwax, zij zijn ontzettend populair in het binnen- en buitenland omdat ze net zowel fans van dansmuziek en rockmuziek aanspreken.

8.20. Vlaams Fonds voor de Letteren

Het Vlaams Fonds voor de Letteren wil ook aandacht hebben voor non-fictie. De praktische uitwerking ervan zal onderdeel uitmaken van de evaluatie.

De minister belooft tot slot te blijven luisteren naar de culturele sector en op basis van evaluaties waar nodig bij te sturen. De minister wil daarbij niet alleen luisteren naar het culturele veld maar ook naar de vragen en bedenkingen van de commissieleden.

9. Repliek van de commissieleden en aanvullend antwoord van de minister

Voor de heer *Bart Caron* verduidelijken de antwoorden van de minister de positieve aspecten van de beleidsnota. Hij is ontsteld door het onwezenlijk groot verschil in de privéfinanciering van bijvoorbeeld topsport en van topcultuur. Dat heeft te maken met de mediabelangstelling. Het beleid moet daar werk van maken, niet alleen om financiering los te weken maar ook om de participatie aan cultuur te stimuleren.

In het kader van CultuurInvest pleit het lid tegen een strikte scheiding tussen de creatieve commerciële cultuur en de gesubsidieerde cultuur. Gesubsidieerde organisaties willen ook wel eens een commercieel project uitvoeren en commerciële actoren nemen soms initiatieven waarvoor hen een fractie van de middelen ontbreken. Ze kunnen dan geen beroep meer doen op subsidies omdat het ene het andere uitsluit.

De heer Caron vindt het goed dat de minister criteria wil om de grote instellingen beter en objectiever te definiëren, zeker als de minister het aantal wil uitbreiden. Aan de criteria die de minister aanhaalt, voldoen de grote instellingen. Het is niet nodig het warme water opnieuw uit te vinden. Het komt er vooral op aan de rol van de grote instellingen te bekrachtigen. Het aantal grote instellingen moet wegens de budgettaire beperkingen trouwens sowieso beperkt blijven.

De inhoudelijke keuzes voor het internationale aspect zijn geruststellend. Het is echter niet duidelijk of er ook budgetten voor vrijgemaakt zijn. In de begroting zijn de internationale kredieten serieus gedaald. Is het nog mogelijk uitgaven voor bijvoorbeeld reiskosten in te brengen? De goede intenties zijn er, maar zijn er ook middelen? Dezelfde vraag kan worden gesteld over ontwikkelingssamenwerking. Projecten in het zuiden hebben behoefte aan continuïteit. Het is nutteloos ze slechts een jaar te organiseren.

De heer Caron benadrukt dat de openbare omroep meer middelen moet investeren in cultuur. Hij betreurt dat de uitreiking van de Cultuurprijzen in Kortrijk niet uitgezonden wordt door de VRT, maar enkel op Exq! Cultuur. Cultuur is een van de vier centrale opdrachten van VRT. Het kan niet dat de openbare omroep dit hoogtepunt volledig negeert. De VRT roept daarvoor financiële motieven in, terwijl er blijkbaar wel voldoende

geld is om uitzonderlijk hoge bedragen in de ‘Sportpersoonlijkheid van het jaar’ te investeren.

Het lid pleit ervoor sociaalartistiek werk van dezelfde familie te maken als kunst- en cultuureducatie. Dat zit immers ook in alle aspecten van het jeugd- en cultuurbeleid omdat de werkwijze, de doelstelling en de finaliteit verschillen. Kunst als middel, cultuur als drager van persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling: die veelzijdigheid is ook kenmerkend voor het sociaalartistieke werk. Het sociaalculturele werk kan een waardevolle inspiratiebron zijn.

Komt het Groene Theaterplan er of blijft het bij intenties? Het grote gebouw van De Brakke Grond van de Vlaamse overheid heeft bijvoorbeeld alleen maar ramen met enkel glas. De overheid moet inzake vermindering van de CO₂-uitstoot het goede voorbeeld geven, zeker voor grote ruimtes als theaterzalen en musea.

Het lid is het eens met de voorzichtige aanpak van de erfgoedconvenants. Het is overigens nooit de bedoeling geweest het hele gebied te dekken en evenmin snel te vorderen. De erfgoedconvenants moeten een vernieuwend erfgoedbeleid schragen en stimuleren. De convenants zullen niet eeuwig duren en niet overal afgesloten worden.

De heer Caron vraagt de evaluatie van het Vlaams Fonds voor de Letteren op de agenda van de commissie te plaatsen. Zijn opdracht voor non-fictie kan een hulpmiddel zijn om de kwaliteit van de media te stimuleren. Hij dringt ook aan op een gedachtewisseling over de bovenlokale culturele infrastructuur.

De vaststelling dat er meer geld is, maar elke organisatie daarom niet meer geld krijgt, vergt vooral in de sector van het Kunstendecreet een breed debat. Het is een moeilijk punt maar ook het gevolg van een sterk artistiek Vlaanderen. Het is ook het resultaat van twintig jaar cultuurbeleid. Vlaanderen haalt een artistiek topniveau, beter dan zijn buurlanden. Nadeel is wel dat het druk zet op het aantal gesubsidieerde organisaties en kunstenaars en op de budgetten. Het is goed dat tien percent van de artistieke middelen voorbehouden zijn voor projectsubsidie. Projecten zijn de voedingsbodem voor een nieuwe generatie topkunstenaars.

Iedereen vraagt stabiliteit in het sociaalcultureel werk. Het lid vraagt in crisistijden bijzondere aandacht voor deze kwetsbare sector. In een geïndividualiseerde samenleving met een groot vrijetijdsaanbod is het niet de meest populaire cultuurvorm. Desalniettemin is de sector belangrijk voor de samenleving, voor de persoonlijke vorming, voor de maatschappelijke ontplooiing. Het lid waarschuwt voor een te strenge beoordeling van de regels om het sociaalcultureel werk niet te verzwakken.

De heer *Lukas Van der Taelen* herhaalt zijn vraag over het mecenaat, een federale aan gelegenheid. Dat is een onontgonnen terrein: mensen kunnen geld schenken aan instellingen maar er is geen fiscale regeling voor. Het mag natuurlijk geen substituut zijn voor subsidies.

Een samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap is volgens de minister blijkbaar geen dringende noodzakelijkheid. Ze gaat niet overhaast te werk, maar wijst terecht op de positieve samenwerking. Toch suggereert het lid de minister te gaan praten met haar collega, al was het alleen maar over de wederzijdse misverstanden die over de andere gemeenschap leven. Le Soir verwijt de Vlaamse Regering overigens dat ze wél geld uitgeeft om het imago van Vlaanderen te onderzoeken bij anderstaligen.

Het lid herhaalt hoe jammer hij het vindt dat de regering beslist heeft de domeinen Cultuur en Media te scheiden en twee minister bevoegd te maken. Dat onderscheid is artifi-

cieel, dat blijkt duidelijk uit de media- en cultuurbladzijden van kranten. De media zijn de beste promotors voor cultuur, dus de minister kan niet anders dan assertief op te treden opdat er een en ander verandert. Het is vreemd dat de openbare omroep zonder meer de mediatrend van de overdreven aandacht voor sport volgt. Het is zo ver gekomen dat de openbare omroep geld moet krijgen om cultuurevenementen op het scherm te brengen. De stiefmoederlijke behandeling van de Koningin Elizabethwedstrijd is daar een goed voorbeeld van.

De heer *Johan Verstreken* repliceert dat hij een interview met de minister heeft gezien waarin ze goede voornemens over het mecenaat uitsprak. Media en Cultuur zijn inderdaad verbonden, maar de beleidsdomeinen hoeven niet noodzakelijk bij dezelfde minister te zitten. Er moet wel overleg zijn. De heer Verstrepen sluit zich wel aan bij het oordeel over de stiefmoederlijke behandeling van cultuur bij de openbare omroep. Het 40-jarig bestaan van het Ballet van Vlaanderen werd gevierd met een eigen productie van wereldformaat. Er was geen enkele cameraploeg. Noch het journaal, noch Canvas besteedt er aandacht aan. Dat kan niet door de beugel.

Vlaanderen is te weinig chauvinistisch. Pas als een Vlaamse productie in het buitenland scoort, gaat er hier een belletje rinkelen. Het lid heeft het over zowel het populaire als het alternatieve genre. Een zanger als Christoff moet eerst gigantisch scoren in Nederland en Duitsland eer zijn liedjes op de Vlaamse radio gedraaid worden. Tijdens presentaties en aankondigingen wordt hij consequent belachelijk gemaakt. Die pseudo-intellectuele houding van bepaalde VRT-mensen moet ophouden. De openbare omroep moet voor elk wat wils uitzenden.

De heer Verstrepen stelt voor om voornoemde problemen dringend te bespreken met de nieuwe voorzitter van de raad van bestuur van de VRT.

Mevrouw *Yamila Idrissi* vraagt wat de afspraken zijn over het culturele buitenlands beleid met de minister-president. Wat bedoelt de minister precies met 'kwaliteitsvol en consistent' zoals vermeld op pagina 10 van de beleidsnota?

De heer *Philippe De Coene* is het eens met een structurele aanpak van het dossier van de arthouses. Het parlement moet snel kunnen reageren, dat is noodzakelijk om zijn controletaak degelijk uit te voeren. Als hetzelfde aspect meermaals voor problemen zorgt, moet het parlement echter nadenken over structurele veranderingen. De problemen van de arthouses hebben niet alleen te maken met de middelen en de infrastructuur, maar ook met het concept en de communicatie. Het is goed ook die aspecten te behandelen. Het initiatief is immers te waardevol. Het komt erop aan de belangstelling te bundelen zodat de consument, de aanbieder en de Vlaamse Gemeenschap er beter van worden.

Als commissievoorzitter gaat de heer De Coene graag in op de suggesties om het letterenbeleid en de bovenlokale infrastructuur in de commissie te bespreken. In het kader van de nieuwe beheersovereenkomsten is het goed de relatie tussen de Federatie van Organisaties voor Volksontwikkeling (FOV) en het steunpunt voor Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk (SoCiuS) duidelijk te stellen.

Minister *Joke Schauvliege* wil een substantieel deel van de middelen voorbehouden aan de projectsubsidies. De subsidieparadox is niet louter kommer en kwel, hij is het gevolg van het aanbod die de vraag creëert. Als er meer middelen zijn, wordt daarop ingespeeld. Het is niet alleen een kwestie goede percentages vast te leggen. Met moet ook de organisaties tot synergie en eventueel tot bundeling van initiatieven stimuleren. Vooral dat laatste aspect ligt bijzonder gevoelig. Nochtans zijn er heel wat organisaties die een gelijkaardig aanbod brengen voor hetzelfde publiek. Enige rationalisering zonder initiatieven te fnuiken, kan soelaas bieden.

Minister Schauvliege zal bij minister Lieten blijven pleiten voor meer media-aandacht voor cultuur. Ook zij heeft ervaren dat de VRT extra middelen vraagt voor het uitzenden van cultuur, in dit geval de Canvas-collectie. Meer media-aandacht kan de private sponsoring van cultuur overigens bevorderen.

De minister is zoals gezegd bereid na te denken over de toekomst van CultuurInvest.

De minister beweert niet dat de grote instellingen niet goed werken. Het is haar alleen niet duidelijk op welke basis ze gekozen zijn. Ze wil een nieuw selectiemechanisme bestuderen.

Het budget voor internationaal cultuurbeleid daalt inderdaad. Dat was de enige mogelijkheid om te besparen, maar betekent niet dat er geen internationaal beleid gevoerd zal worden. De minister hoopt over twee jaar meer middelen uit de begroting te halen, maar zoekt in afwachting naar andere oplossingen. Onder meer de Lottogelden is een denkspoor. Ze zal zeker de continuïteit van de ontwikkelingssamenwerking in ogenschouw nemen.

De juiste positionering van het sociaalartistiek werk en van de kunst- en cultuureducatie kan voor interessante discussies zorgen. Het kan een soort testcase zijn om te bepalen op welke vlakken het Kunstendecreet kan bijgestuurd worden.

De minister heeft de steunpunten de opdracht gegeven een plan op te stellen om het energie- en grondstoffenverbruik van de cultuursector te verminderen.

Het sociaalcultureel volwassenenwerk is een heel belangrijke sector die zich richt tot een kwetsbare doelgroep. Anderzijds moet de minister de decretale beslissingen uitvoeren. Daarin kan ze niet flexibel zijn.

Aangaande het mecenaat verwijst de minister naar haar eerste antwoorden. De bekendmaking zal belangrijk zijn.

Uiteraard wil de minister praten en samenwerken met de Franse Gemeenschap. Een en ander moet wel nog groeien, maar de minister heeft er vertrouwen in.

Ook op het buitenlandse beleid is de minister al ingegaan. Ze heeft goede contacten en geregeld overleg met de minister-president, onder meer over Istanbul, culturele hoofdstad van Europa 2010.

Ook de minister acht een bespreking van de arthouses interessant, onder meer over de communicatie en het concept.

Vlaanderen is een regio waar de culturele sector vlot draait. Dat brengt met zich mee dat er globaal meer geld is, maar minder middelen voor elke individuele organisatie. Dat heikel punt zal trouwens besproken worden in het Cultuurforum. De minister hoopt dat daar beleidsvoorstellen uit voortvloeien.

De voorzitter,

Philippe DE COENE

De verslaggevers,

Lieven DEHANDSCHUTTER

Luckas VAN DER TAELEN

BIJLAGE 1:

Advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
op de beleidsnota's Cultuur, Jeugd, Sport en Media 2009-2014 – Algemene Raad

Algemene Raad

Beleidsnota 2009-2014 Cultuur
Beleidsnota 2009-2014 Jeugd
Beleidsnota 2009-2014 Sport
Beleidsnota 2009-2014 Media

ADVIES

Inleiding

De SARC, als strategische adviesraad voor het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media heeft de beleidsnota's voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media bestudeerd en heeft erover gereflecteerd.

De SARC is samengesteld uit de Algemene Raad, de Sectorraad Kunsten en Erfgoed, de Sectorraad Media, de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk en de Vlaamse Sportraad. In dit document staan de bijdragen van deze raden gebundeld. Op die manier wil de SARC de coherentie en de samenhang tussen de velden van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media bevorderen en beklemtonen.

In een eerste deel vindt de lezer de reflecties van de Algemene Raad, die aandacht besteedt aan thema's die in de vier nota's terugkeren.

De vier sectorraden focussen in afzonderlijke hoofdstukken op wat specifiek is voor hun respectievelijke sector.

Bijdrage van de SARC - Algemene Raad

In deze bijdrage reflecteert de Algemene Raad over vier beleidsnota's, met name:

- Beleidsnota Cultuur 2009-2014, ingediend door Joke Schauvliege, Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur
- Beleidsnota Jeugd 2009-2014, ingediend door Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel
- Beleidsnota Media 2009-2014, ingediend door Ingrid Lieten, vice-minister president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding
- Beleidsnota Sport 2009-2014, ingediend door Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport

De Algemene Raad detecteert een aantal kernpunten die voor het toekomstige beleid van belang zijn. Deze punten verdienen in de loop van de komende beleidsperiode zeer veel aandacht, wil er sprake kunnen zijn van een doordacht, open en vernieuwend beleid.

Pleidooi voor samenwerking tussen Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Een belangrijke aanbeveling van de SARC-Algemene Raad is dat er moet worden samengewerkt. Zeker nu de vier sectoren van het homogeen beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media versnipperd zijn over vier ministers.

Om dit pleidooi kracht bij te zetten, verwijst de Algemene Raad van de SARC naar de inleiding van het Memorandum 2009-2014 die als titel meekreeg: CULTUUR IS.... Waarbij het woord 'cultuur' kan vervangen worden door Kunsten, Erfgoed, Sociaal-Cultureel Werk, Media, Sport of Jeugdwerk.

Deze sectoren zijn een onvervreemdbaar deel van de gemeenschap en de samenleving en dragen als dusdanig bij tot de participatieve democratie. Ze geven vorm aan de gemeenschap (sociale ontplooiing) en aan het individu (zelfontplooiing). De vele wijzen waarop Kunsten, Erfgoed, Sociaal-Cultureel Werk, Media of Sport zich uiten, creëren samen de identiteit van onze gemeenschap. Zonder Cultuur is er geen maatschappelijke integratie.

De culturele kwaliteit en de sociale kwaliteit van een samenleving zijn dus onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het cultuur-, jeugd-, sport- en mediabeleid heeft daarom niet alleen baat bij een goed doordachte wederzijdse samenwerking maar ook bij een samenwerking met ander overheidsbeleid.

Door open te staan voor elkaar worden nieuwe mogelijkheden gecreëerd en worden nieuwe beleidsinstrumenten en andere invalshoeken ontdekt. Een overheid die volop investeert in culturele en sociale kwaliteit moet de ontkokering tussen beleidsterreinen stimuleren en op zoek gaan naar dwarsverbanden. Bij wijze van voorbeeld: bevorderen van de culturele goesting via onderwijs, steun via subsidies maar eveneens en daarnaast inschakelen van fiscale instrumenten uit economie, publieksbereik voor cultuur bevorderen via toerisme, aanwakken van mediawijdsheid via sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen.

Het feit dat de sectoren Cultuur, Jeugd, Sport en Media nu verdeeld werden onder vier verschillende ministers, mag geen beletsel zijn voor een onontbeerlijke samenwerking en onderlinge afstemming. Ook al zijn er meerdere ministers aangesteld, de SARC verwacht dat ze waar mogelijk samenwerken.

De SARC-Algemene Raad stelt vast dat in de vier beleidsnota's door de verantwoordelijke ministers bij herhaling verwezen wordt naar samenwerking met collega's die bevoegd zijn voor sectoren die in het beleidsdomein CJSM thuishoren, maar ook om andere bevoegdheidsdomeinen zoals onderwijs, economie, leefmilieu, natuur, welzijn, toerisme, onroerend erfgoed, tewerkstelling.

De Algemene Raad heeft het vaste voornemen om op deze goede voornemens nauwgezet toe te zien door van samenwerking een speerpunt te maken voor de advisering. De SARC-Algemene Raad zal dan ook waakzaam zijn voor coherentie en hiervoor een nultolerantie voorzien: concreet betekent het dat fragmentatie van beleid van de SARC 0/10 krijgt.

De SARC-Algemene Raad pleit voor een breed cultuurforum. In de beleidsnota Cultuur vermeldt Vlaams minister Joke Schauvliege haar voornemen om een 'Cultuurforum' te organiseren waarbij de beleidsvelden van cultuur kunnen instappen in het VIA-project. De Algemene Raad juicht dit initiatief toe en suggereert om dit uit te breiden tot Media en Sport. Wat Media betreft is er de Staten Generaal geweest, die wel gerelateerd was aan VIA maar waarvan niet duidelijk is of en wanneer en hoe daarop nog een vervolg zal komen. De Algemene Raad stelt voor om het thema 'internationalisering' in het cultuurforum aan bod te laten komen.

Een waarden-vol cultuurbeleid

Cultuur heeft impact op vele verschillende maatschappelijke terreinen. Fundamentele democratische waarden als transparantie, zorgvuldigheid, toegankelijkheid, verantwoording en verantwoordelijkheid zijn maatschappelijk relevant en worden mee door cultuur ondersteund en uitgedragen.

Cultuur heeft in deze vaak een voorbeeldfunctie (fair play, eerlijkheid/objectiviteit, respect...). Niet voor niets is er de uitdrukking: cultuur verzacht de zeden.

De SARC-Algemene Raad vermoedt dat het waarden-debat de komende jaren actueel wordt en een prominente rol zal spelen in het maatschappelijk debat. Omdat het dopinggebruik in de sport, de objectiviteit van de journalistiek, censuur in de kunsten, deontologie in het vormingswerk, ethiek in management raken aan waarden in de samenleving, beschouwt de Algemene Raad het als zijn taak om hierop desgevallend in te spelen.

De term "duurzaam" mag geen hol begrip worden

Het begrip "duurzaam" komt in meerdere beleidsnota's voor. Er wordt telkens een andere invulling aan gegeven¹.

¹ **Cultuur:** via degelijke, uitgewerkte maatstaven en in breed overleg kunnen we de cultuursector houvast bieden (in budgettair moeilijke tijden). Het Vlaams cultuurbeleid moet met andere woorden betrouwbaar en duurzaam zijn. Een duurzaam en betrouwbaar beleid kan enkel met inbreng en in samenspraak van de culturele actoren tot stand komen. Daarom zal ik in samenwerking met de SARC en de betrokken sectorraden een cultuurforum opzetten. Dit forum is een mijlpaal in een traject waarin we duidelijke lijnen voor de lange termijn vastleggen en heldere handleidingen bieden voor samenwerking tussen overheid en cultuurwereld. Ik wil gaan voor

De SARC-Algemene Raad stelt dat het niet de bedoeling mag zijn om de term 'duurzaam' te herleiden tot een hol container begrip.

De Algemene Raad zal het begrip duurzaam beleid interpreteren als een op kennis gebaseerd en samenhangend beleid. Een beleid dat oog heeft voor de noodzakelijke samenwerking, in tegenstelling tot een ad hoc beleid via 'one shots'. De SARC-Algemene Raad zal duurzaamheid als aandachtspunt opnemen en initiatieven van de vier ministers hierop beoordelen, met andere woorden in zijn adviezen zal de SARC-Algemene Raad een 'duurzaamheidstoets' in rekening brengen.

De Algemene Raad verwijst in dit verband ook naar het begrip culturele ecologie, een thema dat ook aansluit bij duurzaamheid waar in de toekomst aandacht voor zal moeten zijn.

Het internationale cultuurbeleid moet zich inschakelen in het Vlaamse buitenlandbeleid.

De SARC-Algemene Raad wees in zijn Memorandum al op het belang van een verbinding tussen de internationale initiatieven inzake cultuur, jeugd en sport en media in het Vlaamse internationale beleid. De Algemene Raad sprak van "culturele diplomatie".

Dergelijk beleid impliceert twee richtingen. Bij het uitstippelen ervan dienen internationale factoren in rekening te worden gebracht. Anderzijds moeten *best practices* van Vlaanderen ook in het buitenland bekendheid te krijgen. De overheid moet 'infiltratie' in de internationale context mogelijk maken en stimuleren. Wat Vlaanderen goed doet, mag best naar buiten worden gebracht.

Het cultuurbeleid is in het algemeen trouwens te weinig internationaal. Er wordt te weinig pro-actief nagedacht over de internationale dimensie. Het is belangrijk om in deze legislatuur stappen te zetten en duidelijke keuzes te maken waarop de klemtoon zal worden gelegd.

Ook hier dringt samenwerking met andere beleidsvelden zich op. Zo is erfgoedtoerisme bijvoorbeeld een belangrijke hefboom. Ofschoon dit niet tot het beleidsdomein van de SARC behoort, vragen we hier toch aandacht voor.

Het Belgische EU voorzitterschap in de tweede helft van 2010 biedt een unieke kans om Vlaamse initiatieven en Vlaams beleid op het internationale forum aan te kaarten.

Participatie: maximale kansen voor allen

Het begrip participatie heeft voor de SARC-Algemene Raad twee invullingen. Het gaat over participatie aan vb. sport- of cultuurprogramma's (deelname in de traditionele betekenis), maar ook over beleidsparticipatie (actief burgerschap). Deze betekenis komt vooral naar voor in het sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen.

Het zogenaamde participatiedecreet is aan evaluatie toe, zoals ook aangegeven in de regelgevingsagenda in de beleidsnota Cultuur.

De SARC-Algemene Raad vindt het belangrijk dat bij de evaluatie van dit decreet het beleid ook beoordeeld wordt op bereikte resultaten. Dit was altijd al een vraag van de adviesraad: in welke mate draagt het participatiedecreet reëel bij tot een toename van de participatie?

Andere aspecten die in beeld komen in deze context zijn de rol van de media (VRT, regionale televisie) en van het op te richten Kenniscentrum Mediawijsheid. De Algemene Raad wil ook dat wordt nagegaan of de evenementenlijst niet kan worden herbekeken en eventueel worden uitgebreid naar sportieve en culturele evenementen.

Bij ontwikkelingen inzake e-cultuur moet ook aandacht gaan naar participatie, in het bijzonder ook van kansengroepen.

Interculturaliteit en diversiteit als bron voor vernieuwing

De begrippen interculturaliteit en diversiteit moeten duidelijk van mekaar onderscheiden blijven.

De SARC-Algemene Raad verwijst naar het advies van de vorige Raad voor Cultuur².

Hierin wordt een inclusieve visie gehanteerd, die de feitelijk diverse bevolking in al haar diversiteit adresseert. Interculturalisering is hierbij het proces waarbij de vaardigheid om met verschillende

Media: het mediabeleid 2009-2014 zal actiegericht inzetten op kwaliteit, toegankelijkheid, vernieuwing, maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid.

Sport: duurzaam betekent het voorzien van de nodige randvoorwaarden om een permanent en divers sportaanbod te ontwikkelen op maat van elke Vlaming.

² http://www.cjsm.vlaanderen.be/raadcjsm/historiek/ravocu/adviezen/2005/advies_C11.05.pdf

Het culturele (in) Europa: bewust omgaan met diversiteit, advies van de Raad voor Cultuur van 27 oktober 2005

culturen om te gaan centraal staat. De overheid, aldus nog het advies, moet vernieuwende, open initiatieven steunen, en bevestigende cultuur aan de markt overlaten.

De SARC-Algemene Raad sluit zich aan bij deze visie.

Het feit dat in de beleidsnota Cultuur interculturaliteit wordt omschreven als een belangrijke bron van vernieuwing, klinkt alvast veelbelovend.

De Algemene Raad wijst er evenwel op dat in diezelfde zin wordt verwezen naar het diversiteitsbeleid en waarschuwt ervoor om de twee begrippen door elkaar te gebruiken. Het is belangrijk om een helder begrippenkader te hanteren over één van de basisambities van onze democratie.

De SARC-Algemene Raad vraagt aan de vier ministers om diversiteit van mensen en groepen te cultiveren en zou het betreuren mocht dit beperkt blijven tot een inhaalbeweging met betrekking tot bepaalde vormen van etnisch-culturele achterstelling. Deze specifieke inhaalbeweging wordt daarom best afgebakend als een impulsbeleid gericht op symptoombestrijding.

De oproep om de verantwoordelijkheid voor het voeren van een diversiteitsbeleid duidelijk en expliciet bij de sector zelf te leggen, wil de Algemene Raad wel ter harte nemen. Als adviesraad nemen we ons voor om de reflex aan te kweken om in advieswerk de impact op de diverse doelgroepen in te schatten.

Kennis Inzetten op onderzoek

De Vlaamse Regering focust uitgesproken op een wetenschappelijk onderbouwd beleid en zet zich op die manier af tegen een ad hoc beleid. De SARC-Algemene Raad heeft er in zijn Memorandum ook al voor gepleit om het beleid veel meer wetenschappelijk te onderbouwen, maar waarschuwt er ook voor dat er ruimte moet blijven voor betrokkenheid en interpretatie. Want wat is nog de rol van bijvoorbeeld een adviesraad, of van het middenveld als alles wordt gebaseerd op cijfers en via cijfers moet worden bewezen?

Om versnippering tegen te gaan en coherentie te bevorderen is kennisdeling en ontsluiten van resultaten primordiaal.

Er blijven nog heel wat stappen te ondernemen vooraleer er sprake zal kunnen zijn van een *evidence based* beleid inzake Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Zo wordt een voorstel gedaan voor het opzetten van een databank. Maar wat zijn hiervoor de randvoorwaarden en modaliteiten? Zal de overheid erin slagen om fragmentatie tussen verschillende actoren in het Centrum voor Mediawijsheid te vermijden? Wie staat in voor de kennisontsluiting en de vertaalslag van wetenschappelijk onderzoek voor de praktijk van het beleid? Waarom geen uitbreiding van het onderzoekssteunpunt Cultuur, Jeugd, Sport naar een onderzoekssteunpunt voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media? De SARC-Algemene Raad is hier een groot voorstander van en pleit nogmaals voor coherentie en coördinatie.

Digitalisering

Een horizontaal beleid inzake digitalisering is broodnodig.

Eerder al pleitte de SARC-Algemene Raad voor meer aandacht voor de veelheid van gevolgen van de toenemende digitalisering voor de samenleving.

De overheid zal adequate oplossingen moeten bieden voor de concrete problemen die ontstaan onder invloed van ontwikkelingen op het gebied van ICT en nieuwe media ten aanzien van de eigendomsrechten en ten aanzien van de betrouwbaarheid en toegankelijkheid van informatie en erfgoed.

De ontwikkelingen op het gebied van ICT en nieuwe media hebben immers grote consequenties voor het individu en voor de samenleving. Hoe kunnen de grondrechten die dreigen te gaan schuiven gevrijwaard worden? Hoe kunnen we kennis en deskundigheid nog op waarde schatten wanneer het gevestigde cultuur- en medialandschap voortdurend en ingrijpend verandert? Welke rol is weggelegd voor het publieke domein?

Wie selecteert de informatie? Hoe blijft het recht op informatie gevrijwaard?

De Algemene Raad zal regelgeving waarover hij advies dient te geven toetsen aan de mate waarin deze bijdraagt tot ICT gerelateerde doelstelling.

Luk Verschueren, Algemeen voorzitter van de SARC

Iris Van Riet, Algemeen secretaris

BIJLAGE 2:

Advies van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed
op de beleidsnota Cultuur 2009-2014

Sectorraad Kunsten en Erfgoed

Beleidsnota 2009-2014 Cultuur

Dit advies wordt bezorgd aan de Algemene Raad van de SARC, die een globaal advies coördineert.

ADVIES

Algemene opmerkingen

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is verheugd dat er onder de noemer 'betrouwbaar en duurzaam' duidelijk naar continuïteit van het beleid gestreefd wordt. Hoewel dit enerzijds een stilstand betekent, is het toch ook een geruststelling: er volgt nu een fase van consolidering. Dit hebben we ook in ons memorandum zo gevraagd.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed is verheugd met de aandacht voor de cultureel-erfgoedsector. Deze staat vrij goed beschreven in de beleidsnota, zij het soms louter omschrijvend, zonder perspectieven of uitgewerkte doelstellingen. De sectorraad had graag dezelfde uitgebreide aandacht gezien voor de kunstensector en de kunstenaars.

De beleidsnota legt een sterk accent op de relatie tussen cultuur en economie. Voor sommige terreinen is het echter onmogelijk of onwenselijk om naar een alternatieve financiering te evolueren. De sectorraad wijst erop dat dit niet de algemene maatregel kan zijn. Dit staat in het memorandum onder punt 3 duidelijk verwoord. We zullen hier in de toekomst verder op in gaan.

De nota is gebaseerd op een begroting met besparingen. Toch worden er veel voorstellen gedaan waarvoor extra personeel en dus extra budget zal nodig zijn. Initiatieven zoals de uitbreiding van de 1% regel zouden voor extra inkomsten kunnen zorgen. Ook is het belangrijk de problematiek rond subsidies via decreten versus fondsen correct in te schatten: de middelen voor het beleid worden steeds kleiner en de bewegingsruimte voor een minister daarmee ook. Deze beleidsnota is echter gespeend van een visie daarop.

Professionele kunsten

De beleidsnota blijft heel vaag op een aantal kritieke punten, zoals de presentatieplekken of de uitkoopsommen. Er is een probleem van speelmogelijkheden, eerder dan van speelplekken. De sectorraad hoopt dat dit wordt opgepikt en duidelijker wordt uitgewerkt.

Een van de grootste uitdagingen voor de komende jaren is de hybridisering. De schotten die met het Kunstendecreet zouden verdwijnen, bestaan impliciet nog altijd. Een onderliggend kader zal in de komende periode moeten gevormd worden. Een algemeen debat met de sector dient zich aan. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed heeft hier op zijn vergaderingen al over gesproken en zal zich ook in de toekomst hier verder over buigen.

We moeten in verband hiermee ook kijken naar hoe men hier in het buitenland mee omgaat, en dan bedoelen we niet (enkel) Nederland.

Een andere prangende kwestie die in de beleidsnota nauwelijks aan bod komt, is de onzekerheid die blijft bestaan rond de opbouw van sociale rechten voor kunstenaars in alle sectoren. Naast instrumenten als het sociaal fonds podiumkunsten, dat geld verdeelt over alle kunstenaars-

werknemers die tewerkgesteld zijn bij de gesubsidieerde werkgevers in het paritair comité 304, of het sociaal noodfonds opgericht door de Vlaamse Auteursvereniging, is de opbouw van sociale rechten door kunstenaars ook een onderdeel van het 'kunstenaarsstatuut'. Auteurs komen veelal in een zelfstandig statuut terecht.

Maatregelen zoals het kunstenaarsstatuut hebben echter nog een lange looptijd nodig vooraleer de eerste kunstenaars de vruchten kunnen plukken van de opgebouwde rechten. Omdat (structurele) voorzieningen meer dan eens tekort schieten daar waar ze het meest nodig zijn, worden de eregelden, waarvoor er in 2008 een reglement werd opgesteld, een belangrijk instrument om de huidige noden bij mensen die door de aard van hun werk geen recht hebben op een 'klassiek pensioen' (kunstenaars, auteurs) te lenigen. Hoewel er kan gediscussieerd worden over de hoogte van de bedragen, kan het voor sommige kunstenaars en auteurs het verschil maken of ze zich boven of onder de armoedegrens bevinden.

De Sectorraad Kunsten en Erfgoed vraagt te onderzoeken of het eregeld decretaal verankerd kan worden, zodat het een structurele maatregel wordt en de gelden ieder jaar kunnen worden toegekend. Zoals het advies van de sectorraad van 15 september 2008 hierover ook al aangaf, moeten er dan wel enkele tegenwerpingen worden weggewerkt.

Voor de sectorraad zijn de eregelden niet zozeer een pensioen dat voor iedereen ter beschikking staat, als wel een ultieme erkenning waarbij kwaliteit van het geleverde werk uiteraard niet mag ontbreken maar in tegendeel richtinggevend moet zijn. De criteria en de modaliteiten moeten duidelijk omschreven worden, zodat dat de integriteit van het oordeel verhoogd. In afwachting van een structurele pensioensopbouw is het eregeld een adequaat middel om mensen enige waardigheid te garanderen.

Daarnaast dringt de sectorraad aan dat er blijvend werk wordt gemaakt van een rechtvaardige pensioenregeling voor alle soorten van kunstenaars, zoals ook al aangegeven in zijn memorandum. De sectorraad wil hier graag mee over nadenken in de komende jaren.

Cultureel erfgoed

Hoewel de bestaande situatie redelijk goed beschreven wordt, vallen er weinig perspectieven te bespeuren voor de toekomst.

De omgevingsanalyse moet soms genuanceerd worden, vb. men schrijft dat de ondersteuning van de Vlaamse Gemeenschap voor musea 'slechts 10 tot 15%' bedraagt van de totale werkingskost. Bijna overal is dit nog lager (rond 6%), maar enkele instellingen trekken het gemiddelde naar boven.

Het complementair beleid wordt in de nota ook voorgesteld als goed functionerend, maar is dat eigenlijk niet. De rol van provincies staat ter discussie, ook in verband met de besparingsmaatregelen die moeten genomen worden. Deze discussie moet terug worden opgenomen.

Het gebrek aan opleidingen waarop in het memorandum van de sectorraad werd gewezen, is opgenomen in de omgevingsanalyse maar komt nergens terug in de strategische of operationele doelstellingen. Moeten we hieruit concluderen dat men het probleem dus wel weet zitten, maar men geen aanzet tot oplossing doet?

Grote instellingen

De sectorraad herhaalt hier zijn vraag uit het memorandum: de overheid moet voorzien in een continuïteit van de subsidiëring, maar daar moet tegenover staan dat de beoordeling van deze instellingen op gelijkaardige wijze georganiseerd wordt als voor de andere spelers in het veld en dat deze op duidelijke en transparante wijze kan gebeuren.

Wat betreft de paragraaf over het Vlaams Audiovisueel Fonds in de omgevingsanalyse, vindt de sectorraad de bewering dat digitalisering dé grote uitdaging voor de sector is, onjuist. Het maken van audiovisuele werken is in de afgelopen jaren enorm gedemocratiseerd. Digitalisering is niet langer de grote uitdaging, wel het omspringen met vrij digitaal verkeer van digitale bestanden.

Transversale thema's / strategische doelstellingen

Duurzaam beleid

Zowel in de omgevingsanalyse als bij de strategische doelstelling met deze titel wordt er gewezen op het feit dat de beweging naar een kennisgebaseerd beleid nog maar pas werd ingezet en dat er nog te veel een ad hoc beleid gevoerd wordt. De Sectorraad Kunsten en Erfgoed wees er in zijn memorandum ook al op dat de overheid samen met steunpunten, expertisecentra en representatieve belangenverenigingen publieks- en waarderingscijfers op een structurele manier verwerkt en ter beschikking zou moeten stellen. De sectorraad verwees in dat verband naar het initiatief KWARTS.BE.

De sectorraad wijst er op dat de kritiek op een ad hoc beleid, zoals dat nu in enkele deelsectoren inderdaad jammer genoeg wordt gevoerd, niet mag veralgemeend worden naar de hele culturele sector. De verwoording in o.a. de omgevingsanalyse zouden in die zin best genuanceerd worden.

Wat de kern van deze eerste strategische doelstelling betreft, vindt de sectorraad het een gevaarlijke tendens om het enkel nog over cijfers te hebben. Hij verzet zich dan ook tegen 'enkel (kijk)cijfers' (zie ook ons memorandum), maar verwacht dat ze met zorg omkaderd worden en dat ze juist geïnterpreteerd (kunnen) worden. De sectorraad is niet tegen 'meten', maar vindt 'wegen' een juistere omschrijving: er moet een correcte manier van meten en van interpreteren worden gezocht in overleg met de sector.

Participatie en diversiteit

Cultuur is bij uitstek de plek om over diversiteit en participatie na te denken. Volgens de regelgevingagenda zal er over het participatiedecreet gesproken worden. Bij de omgevingsanalyse gaat men hier nogal cultuurrelativistisch mee om (cf. voorlaatste zin), terwijl het beter omgekeerd kan worden: de aandacht voor diversiteit is een breed verhaal in alle domeinen van de samenleving, maar cultuur speelt daarbij een specifieke en belangrijke rol.

Vanuit de SARC willen we hier zeker mee over nadenken.

De vertaling van de vorige cultuurminister van participatie in quota was geen succes. Quota kunnen misschien richtinggevend, maar nooit bepalend zijn. Daarom verheugt het de sectorraad dat er bij de tweede strategische doelstelling over zelfevaluatie wordt gesproken. Opgelegde quota blijven een groot probleem: ook personen van diverse etnisch-culturele afkomst moeten omwille van kwaliteit en interesse gevraagd worden, anders zullen ook zij uiteindelijk afhaken.

De sectorraad waarschuwt er ook voor om niet in een eenzijdige 'evenementen' richting te evolueren om toch maar hogere participatiecijfers te kunnen voorleggen.

E-cultuur en digitalisering

De auteursrechtensector (cf. muziek, AV, letteren) wordt in de omgevingsanalyse kort betrokken, maar bij de doelstellingen komt het niet meer terug. Hoewel auteursrechten federale materie is, is het toch belangrijk om vanuit Vlaanderen een signaal te geven.

De problematiek van piraterij is levensbedreigend voor de sector, zeker in een kleine markt zoals Vlaanderen. Toch is er zeer weinig aandacht voor op politiek niveau. Het ontsluiten van materiaal (vb. AV materiaal of e-books aanbieden via bibliotheken) mag niet verstrend werken voor de markt waarin ze bewegen (vb. videotheken, uitgeverijen). Ook moeten (ook beginnende) kunstenaars hun werk zelf in handen kunnen houden.

Auteursrecht en leenrecht zijn echter moeilijke dossiers die vast zitten op verschillende bestuursniveaus en bij verschillende ministeries. Wanneer zal er een gemeenschappelijk standpunt bereikt kunnen worden? Wie neemt het initiatief en trekt aan de kar?

Het stimuleren van digitale distributie kan ook nooit doel op zich zijn, maar moet zijn ingebed in de werking van een sector. Het beleid heeft daarin een sensibiliserende functie en voorbeeldfunctie.

O.a. op het gebied van digitaal of ICT-management en -competentie loopt de culturele sector nu eerder achter op sommige andere sectoren. Digitaliseren moet echter niet als einddoel maar wel als middel worden gezien.

Voor de musea en andere erfgoedbeherende sectoren zijn wel een soort eindtermen afgesproken (digitale registratie vooral), maar er wordt te weinig gedaan om dat achtergrondwerk naar de voorgrond te brengen. En precies daar zit de grootste lacune in de digitale competenties: de sector is nauwelijks of niet thuis in de mogelijkheden om informatie aan het publiek kenbaar te maken op een manier die een breed publiek aanspreekt.

Precies daar liggen ons inziens ook enkele kansen voor participatie.

Competentieverwerving en –waardering

Het verschil tussen kunsteducatie en cultuureducatie is onduidelijk. Ook in de sector zelf moet dit transparanter en duidelijker onderscheiden worden.

Als je het over de lerende Vlaming hebt, moet je ook over onderwijs en de dialoog ermee spreken. Het convenant tussen cultuur en onderwijs is al te lang dode letter gebleven. De sectorraad vraagt dat de dialoog eindelijk uitmondt in concrete acties..

Cultuur, management en een culturele economie

Deze vijfde strategische doelstelling is eerder een loutere opsomming, dan een echt stimuleringsbeleid.

De sectorraad staat nog steeds achter het principe van CultuurInvest, maar stelt wel vragen bij de werking ervan. Het systeem beantwoordt niet aan verwachtingen. Ook hier gaan we in komende jaren verder op in.

Dat de middelen van CultuurInvest nog altijd niet open staan voor culturele instellingen, is onbegrijpelijk. Culturele instellingen met een economisch project met aantoonbare return, kunnen omwille van de statuten van CultuurInvest vaak geen project opstarten. Anderzijds is er ook veel oneigenlijk gebruik van het Kunstendecreet: een aantal organisaties die bij CultuurInvest zouden moeten aankloppen, worden toch opgevist door het Kunstendecreet. Zo ontstaat het gevoel dat, als iets commercieel interessant is, men de ideeën wel haalt uit de cultuursector, maar dat de return niet terug komt bij cultuur.

Verder zijn er te weinig stimuleringspunten voor managementconsultancy voor culturele instellingen.

Internationaal cultuurbeleid

Het internationale beleid beperkt zich momenteel tot enkele prestigeprojecten en is een goed voorbeeld van een ad hoc beleid dat duurzaam zou moeten worden gemaakt.

De sectorraad identificeert twee pijlers: (1) stimuleren van internationale samenwerking en (2) stimuleren van het uitdragen van Vlaamse producties/werken in het buitenland. Dat verschil wordt in deze tekst niet gemaakt. Samenwerking met FIT, toerisme etc. dringt zich op.

De sectorraad zal hieraan in zijn verdere werkzaamheden ook aandacht aan besteden, vb. hoe kunnen curatoren of kunstcritici internationaal functioneren?

In de inleiding (p. 6) stoort de sectorraad zich aan de term 'culturele onzuiverheid'.

Eco-cultuur

Ook deze laatste strategische doelstelling is opsommend en vragend, zonder doelstellingen te bevatten. Wel vindt de sectorraad het positief dat er aandacht is voor deze materie, en dat het debat hier geïntroduceerd wordt.

Infrastructuurbeleid

Het idee is goed, maar is er wel geld? De overheid mist kansen om bepaalde infrastructuur te verwerven en er zo achteraf return uit te halen. Nu is er veel infrastructuur in privébezit.

Belangrijke aandachtspunten voor de toekomst zijn onderhoud en veiligheidssystemen.

In het Kunstendecreet zou kunnen bepaald worden dat een deel van de subsidie bedoeld is voor onderhoud van de infrastructuur. Wat veiligheid betreft: dit wordt tegenwoordig als zeer belangrijk ervaren, maar het gevaar bestaat dat de middelen van FOCI enkel nog daaraan besteed zullen worden. De bedragen moeten daarom stijgen.

Relatie met andere bestuursniveaus

Het gaat niet alleen andere bestuursniveaus: er zijn ook banden met andere bevoegdheden, vb. de relatie met het onroerende erfgoed (gewestniveau). Dit komt weinig aan bod maar is een blijvend aandachtspunt.

De sectorraad wijst er op dat het in de voorlaatste zin van deze paragraaf in de omgevingsanalyse moet gaan om *federale culturele en wetenschappelijke instellingen*.

Johan Thielemans, voorzitter Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Chantal De Smet, ondervoorzitter
Hanne Schuermans, secretaris

BIJLAGE 3:

Advies Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
op de beleidsnota Cultuur 2009-2014

Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk

Beleidsnota 2009-2014 Cultuur

Dit advies wordt bezorgd aan de Algemene Raad van de SARC, die een globaal advies coördineert.

ADVIES

Reactie van de Sectorraad voor Sociaal-Cultureel Werk

De Sectorraad voor Sociaal-Cultureel Werk had op 13 november 2009 een gesprek over de Beleidsnota Cultuur 2009-2014 met Gerda Van der Plas, adjunct-kabinetschef van Vlaams minister Joke Schauvliege.

De Raad voor Sociaal-Cultureel Werk formuleerde op zijn plenaire vergadering van 13 november 2009 het volgende standpunt.

De beleidsnota is een sterk onderbouwd document, met een goed evenwicht tussen stabiliteit en ambitie. Dat is zonder meer een trendbreuk met het verleden.

Inzake sociaal-cultureel werk is er een duidelijk parallellisme met het memorandum van de SCW-Raad. Alleen jammer dat de financiering van de sector achterblijft op de gerechtvaardigde ambitie. Het is begrijpelijk dat er in de huidige omstandigheden moet worden bespaard. Maar deze beleidsnota loopt over 5 jaar. Het beleid moet op zijn minst de ambitie koesteren om voor cultuur op termijn meer aandacht en meer middelen vrij te maken. Een beleidsnota moet een perspectief bieden.

Het is nochtans de intentie van beleidsmakers om meer toekomstgericht te gaan denken, via het Cultuurforum, dat de SCW-Raad een uitstekend initiatief vindt. *Een duurzaam en betrouwbaar beleid kan enkel met inbreng en samenspraak van de culturele actoren tot stand komen. Daarom zal ik samenwerking met de SARC en de betrokken sectorraden een cultuurforum opzetten. Dit forum is een mijlpaal in een traject waarin we duidelijke lijnen voor de lange termijn vastleggen en heldere handleidingen bieden voor samenwerking tussen overheid en cultuurwereld. Ik wil gaan voor een inhoudelijke uitdieping.* (Pagina 8 van de beleidsnota).

Stabiliteit en duurzaamheid zijn belangrijk, maar dat neemt de noodzaak niet weg om de bestaande decreten aan een geregelde evaluatie te onderwerpen, op basis van een inhoudelijke insteek.

Rond diversiteit kan de overheid meer eigen initiatieven nemen, zonder af te wachten wat uit de sector komt. De overheid moet meer een beroep doen op de expertise van ervaren organisaties, vertegenwoordigers van kansengroepen, ... De overheid moet ook meer inspanningen leveren om de goede voorbeelden in de kijker te plaatsen. Er moet een interactief lerend netwerk komen.

Voor de openbare bibliotheken wordt sterk op digitalisering gefocust, wat zeer positief is. Enkele taken van de openbare bibliotheek komen echter niet aan bod: leesbevordering, leesplezier, levenslang leren, ... Het zou goed zijn om dat wat meer onder de aandacht te brengen. De openbare bibliotheken zijn voortdurend in evolutie. Zo wordt er momenteel aan één netwerk gewerkt met de universiteiten.

Nog enkele vaststellingen. Organisaties die heel breed werken, vallen uit de boot voor specifieke projecten. Het is voor verenigingen en bewegingen niet altijd eenvoudig om hun werking in cijfers uit

te drukken. De leenvergoeding kan beter. De Vlaamse overheid komt financieel tussen voor bibliotheken, maar niet voor sociaal-culturele verenigingen die aan uitlening doen.

Samengevat is de SCW-Raad best tevreden met de beleidsnota cultuur.

Voor de beleidsnota Jeugd onderschrijft de SCW-Raad het standpunt van de Vlaamse Jeugdraad.

De SCW-Raad betreurt de spreiding van het werkdomein van de SARC over 4 verschillende ministers.

Die situatie maakt de noodzakelijke sectoroverschrijdende samenwerking niet makkelijker.

Frie De Greef, *voorzitter van de SCW-Raad*

Hugo De Vos, *ondervoorzitter*

Lieven De Clercq, *secretaris*

BIJLAGE 4:

Briefadvies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
d.d. 13 januari 2010 op de beleidsnota Cultuur 2009-2014

Vlaamse overheid

sarc**Strategische AdviesRaad voor
Cultuur, Jeugd, Sport en Media**

De heer Philippe De Coene
Voorzitter Commissie voor Cultuur, Jeugd,
Sport en Media
Vlaams Parlement
1011 Brussel

uw bericht van**uw kenmerk****ons kenmerk**
IVR/HS**bijlage**
1**vragen naar / e-mail**

hanne.schuermans@cjsm.vlaanderen.be

telefoonnummer

02/553 41 71

datum

13 januari 2010

Betreft: Vragen aan Sectorraad Media in Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media
Bespreking Beleidsnota Media

Mijnheer de voorzitter,

Op dinsdag 5 januari 2010 vond in de Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media de toelichting plaats van het advies van de Sectorraad Media van de SARC bij de Beleidsnota Media.

De vertegenwoordigers van de sectorraad werden tijdens die vergadering gevraagd naar het standpunt van de sectorraad betreffende een aantal onderwerpen, zoals de internationalisering en globalisering, de technologische evoluties, mediaconcentratie, de plaats van de distributeurs in het medialandschap en andere.

De Sectorraad Media kan op zulke korte termijn geen volledig en gedragen antwoord bezorgen aan de leden van de Commissie Media. Veel van deze zaken zullen echter in de loop van 2010 aan bod komen tijdens de besprekingen van de sectorraad, voornamelijk aangaande het advies over de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT. De sectorraad doet in dit verband beroep op uitgebreide wetenschappelijke ondersteuning, waardoor het advies over een gefundeerde en objectieve basis zal beschikken en goed uitgewerkt zal zijn. Het zal worden afgeleverd in de tweede helft van dit jaar.

Daarnaast wil de sectorraad ook wijzen op enkele (passages uit) eerdere adviezen en zijn memorandum, waarin enkele van deze thema's reeds werden aangekaart. U vindt de verwijzingen naar en passages uit deze adviezen bijgesloten bij dit schrijven.

Hoogachtend,

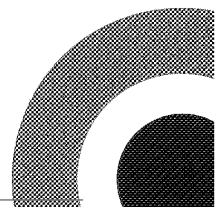
Luk Verschueren,
Algemeen voorzitter SARC

Iris Van Riet,
Algemeen secretaris SARC

Arenbergstraat 9
B-1000 Brussel

T +32 (0)2 553 41 91
F +32 (0)2 553 69 70

E sarc@vlaanderen.be
W www.sarc.be

Bijlage**Relevante uitspraken adviezen en Memorandum Sectorraad Media****A. Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de voorwaarde en procedure voor het verkrijgen van een vergunning voor het aanbieden van een radio- of televisieomroepnetwerk en de bijbehorende zendvergunningen (173-04)**

(...)

Bijkomend audiovisueel platform en toegenomen keuzemogelijkheid voor gebruikers

De sectorraad Media is er zich van bewust dat spectrumruimte een schaars goed is, en is tevreden dat Vlaanderen frequentieblokken en –kanalen in de frequentiebanden III, IV en V heeft kunnen bekomen tijdens de Regionale Radio Conferentie 2006 in Genève.

De sectorraad vindt het positief dat er door het verwerven van deze frequenties een aanvullend platform gecreëerd werd voor het aanbieden van omroep toepassingen. Vooral de bijkomende keuzemogelijkheden die een extra platform schept voor de gebruikers zijn volgens de sectorraad Media een goede zaak.

Efficiënt gebruik spectrum

Vermits het radiospectrum een schaars goed is, acht de sectorraad het van wezenlijk belang dat er efficiënt gebruik wordt van gemaakt. De sectorraad Media is van oordeel dat hierover tussen alle betrokken partijen en overheden een open debat mogelijk moet zijn.

Omwille van het beperkte tijdsbestek kan de sectorraad Media hieraan geen diepgaande gedachtewisseling wijden in het bestek van dit advies. Daarom wil de sectorraad er zich toe beperken een aantal elementen te geven waarvan hij van oordeel is dat ze belangrijk zijn als context voor dit debat: hoe zorg je er als overheid voor dat een aanbod naargelang de noden van de toekomst kan wijzigen, hoe marktrijp zijn de diverse initiatieven, hoe zorg je ervoor dat er op nationaal en internationaal niveau geen storingen ontstaan, hoe wordt er omgegaan met de bevoegdheidsverdeling in ons land etc.

Wholesale-model en onverenigbaarheid

Het voortliggende besluit bepaalt dat de frequenties voor digitale terreestriële radio- en televisieomroep zullen worden toegekend aan een specifieke uitbater van de daartoe vereiste netwerk- en zendapparatuur. Dienstenverdelers zullen dan netwerkdiensten kunnen afnemen van deze marktpeler om een aanbod aan de gebruiker te realiseren.

Hoewel het voorgestelde "wholesale-model" wel de theoretische mogelijkheid biedt om een efficiënt gebruik van radiofrequenties mogelijk te maken, is de sectorraad van oordeel dat dit (kader)besluit op zichzelf genomen geen garantie inhoudt op dit vlak.

Veel zal afhangen van de modaliteiten van de verdere procedure, zoals die door de Vlaamse regering zullen worden bepaald. Daarom hoopt de sectorraad ook in de toekomst betrokken te zullen worden bij het bepalen van de verdere procedure voor toekenning van frequentieblokken en –kanalen.

Verder stelt de sectorraad zich vragen bij de in het besluit voorziene onverenigbaarheden, die beperkt lijken te zijn tot de aanbieders van netwerkcapaciteit. De sectorraad is van oordeel dat het in de digitale omgeving aangewezen is om ook onverenigbaarheden te voorzien om oneerlijke concurrentie tussen dienstenverdelers en omroepen te voorkomen.

Consequenties van een gewijzigd landschap

De sectorraad Media is bezorgd dat door deze wijziging in het omroeplandschap het moeilijker wordt voor kleinere spelers om toegang te krijgen tot bepaalde diensten. Een mattheüseffect moet worden vermeden.

Bovendien drukt de sectorraad de bezorgdheid uit dat er momenteel geen duidelijkheid is over de financiële en geografische consequenties van dit extra platform. Zal een omroep een dienstenleverancier vergoeden of omgekeerd? Wat gaat de bijdrage van de eindgebruiker zijn? Wat zijn de financiële gevolgen voor de spelers op het veld, tot de medewerkers van omroepen toe? Hoe kunnen regionale omroepen zich in dit systeem bewegen?

De sectorraad beseft dat hier in principe de regels van de markt zullen spelen en dat er niet marktverstoring mag worden opgetreden. Toch vraagt de sectorraad hier een blijvende aandacht van de Vlaamse Regering.

(...)

B. Eerste advies over het voorontwerp van decreet betreffende de radio-omroep en de televisie (178-07)

(...)

2.5. De sectorraad Media is voorstander van een getrouwe maar weloverdachte omzetting van de Europese Richtlijn

De sectorraad is van oordeel dat een getrouwe omzetting van de Richtlijn 2007/65/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2007 een goed uitgangspunt is, teneinde te vermijden dat de Vlaamse omroepsector in een nadelige positie wordt geplaatst ten opzichte van mediabedrijven of –aanbieders in andere Europese lidstaten.

Elke afwijking of restrictievere interpretatie zal immers onvermijdelijk leiden tot het verstoren van het evenwicht dat in Europa beoogd werd en zal onmiddellijke gevolgen hebben voor de gehele audiovisuele sector, terwijl de slagkracht van de Vlaamse omroepen vaak reeds beperkt is ten gevolge van de kleine afzetmarkt. Daartegenover staat dat de omzetting van de richtlijn er niet mag toe leiden dat de bestaande bescherming van gebruikers (bijvoorbeeld: inzake bescherming van minderjarigen tegen commerciële communicatie of schadelijke inhoud) zou afnemen. In elk geval is de sectorraad van oordeel dat eventuele specifieke of striktere regelingen dan de bepalingen van de Richtlijn, duidelijk als zodanig moeten worden verwoord, en in de memorie van toelichting dienen te worden aangeduid en goed en omstandig moeten worden geargumenteed en afgewogen (zie bvb. de bespreking in punt 3 “Artikelsgewijze commentaren” inzake sponsorvermeldingen tijdens een programma, artikel 86).

2.6. De sectorraad Media is voorstander van transparantie en de juiste allocatie van verantwoordelijkheden

De sectorraad Media onderschrijft de doelstelling om meer transparantie en een preciezere allocatie van verantwoordelijkheden op de omroepmarkten na te streven en is van oordeel dat de invoering van een categorie ‘dienstenverdelers’ (die niet altijd eigen programma-inhoud produceren, of eigen netwerken uitbaten) daartoe nuttig kan zijn. Wegens het momenteel nog nieuwe en precaire karakter van deze rol, dringt de sectorraad erop aan om er niet alleen naar aanleiding van de goedkeuring van het voorliggende voorontwerp van decreet, maar ook in de toekomst er blijvend op toe te zien dat aan deze dienstenverdelers geen disproportionele verplichtingen worden opgelegd.

Wel merkt de sectorraad Media op dat het zogenaamde ‘drielagenmodel’ niet consequent is toegepast, aangezien de bepalingen in verband met (analoge) radiodiensten niet volgens die structuur zijn opgebouwd, wat doorheen de tekst geregeld tot onduidelijkheid leidt.

(...)

2.8. Expliciteren van beleidsdoelstellingen, zoals het principe van vrijheid van informatie en mediapluralisme, aangezien het schaarsteargument steeds minder opgaat

De sectorraad Media is van oordeel dat de door het decreet nagestreefde doelstellingen (zoals het garanderen van de vrijheid van informatie, het nastreven van pluralisme in de media, de bescherming van minderjarigen en consumenten, leefbaarheid van de Vlaamse omroepsector) beter zouden moeten worden geëxpliciteerd.

In de huidige versie van het voorontwerp van decreet wordt het principe van de vrijheid van informatie of meningsuiting onvoldoende vooropgesteld, temeer aangezien allerlei niet-economische activiteiten in principe onder het toepassingsgebied van het nieuwe decreet zouden vallen als "omroepactiviteiten" (zie evenwel het standpunt van de sectorraad hieromtrent in punt 3. "Artikelsgewijze commentaren"). De sectorraad Media dringt er daarom op aan dat het principe van vrije meningsuiting of vrijheid van informatie (zowel voor niet-professionele als voor professionele aanbieders van informatie) expliciet aan het decreet als uitgangspunt zou worden toegevoegd, waarbij vervolgens de door het decreet opgelegde beperkingen ten aanzien van dat fundamentele recht op de vrijheid van meningsuiting en informatie en het verrichten van diensten in duidelijke regels dienen te worden geformuleerd en gemotiveerd. De beperkingen op deze fundamentele vrijheden dienen te sporen met de duidelijke beleidsdoelstellingen (zoals supra gesteld, de bescherming van minderjarigen bijvoorbeeld, enz.....)

Dit is des te belangrijker aangezien het schaarste-argument steeds minder opgaat en de omroepsector haar plaats binnen de media moet trachten te bewaren, nu via het internet allerlei meningen quasi in real-time en wereldwijd kunnen worden verspreid en draadloze technologieën steeds efficiënter omgaan met radiospectrum. In dat opzicht stelt de sectorraad Media zich de vraag of bepalingen zoals 'may carry' (die in essentie bepalen wat door een omroepnetwerk mag worden doorgegeven en wat niet) niet geheel achterhaald zijn en slechts een anachronisme uit de tijd dat de overheid - wegens schaarste - diende te bepalen wat wel en wat niet op de kabel of radiofrequenties kwam. Een andere illustratie van hetzelfde fenomeen is het feit dat in de omroepsector een quasi absoluut verbod geldt op "politieke commerciële communicatie" terwijl dit niet geldt voor andere (bijvoorbeeld gedrukte) media. Zonder zich definitief uit te willen spreken, wil de sectorraad Media aandringen op een ruimer debat over de mogelijkheid en/of wenselijkheid hiervan.

(...)

C. Tweede advies over het voorontwerp van decreet betreffende de radio-omroep en de televisie (178-16)

(...)

2.3. Uniforme regulering als uitgangspunt, met respect voor eigenheid van de verschillende mediavormen

De sectorraad is van oordeel dat ook het nieuwe voorontwerp van decreet onvoldoende rekening houdt met het principe dat de verschillende mediavormen gelijk moeten worden gereguleerd. Het voorontwerp bevat nog steeds afwijkende regelingen voor verschillende media die onvoldoende worden gemotiveerd. Op dit vlak wordt vooral verwezen naar het door het decreet niet gemaakte onderscheid tussen televisie en radio, bijvoorbeeld inzake commerciële communicatie en naar de verschillende regeling inzake korte berichtgeving voor lineaire en niet-lineaire diensten.

(...)

Ook op een aantal andere vlakken stelt de Sectorraad Media vast dat er een vooruitgang werd geboekt, maar is hij van oordeel dat het voorontwerp nog op tal van factuele punten voor verbetering vatbaar blijft. Hierbij denken wij onder meer aan:

- het principe van de getrouwe maar weloverdachte omzetting van de Europese Richtlijn, met respect voor bestaande bescherming van gebruikers: afwijkingen worden nog steeds onvoldoende toegelicht of gemotiveerd (zie bvb. o.m. artikel 50 en volgende en artikel 91)
- het soms onduidelijk gemaakte onderscheid tussen lineaire en niet-lineaire diensten (bijvoorbeeld in artikel 114 in verband met vrije nieuwsgaring en korte berichten: de sectorraad is van oordeel dat in die bepaling het woord "lineaire" moet worden geschrapt, maar dat in dat geval wel – rekening houdend met de belangen van de exclusiviteitshouder en met het feit dat het om nieuwe vormen van nieuwsberichtgeving gaat – een afzonderlijke, aangepaste regeling dient te worden uitgewerkt voor de niet-lineaire omgeving)
- het principe van transparantie en de juiste allocatie van verantwoordelijkheden: afwijkingen worden nog steeds onvoldoende toegelicht of gemotiveerd
- de noodzaak om beleidsdoelstellingen te expliciteren, zoals het principe van vrijheid van informatie en mediapluralisme, aangezien het schaarsteargument steeds minder opgaat: afwijkingen worden nog steeds onvoldoende toegelicht of gemotiveerd; op dit vlak herhaalt de sectorraad zijn voorstel om de bepalingen in verband met may-carry af te schaffen wegens te verregaande inmenging op de goede zaakvoering van netwerkoperatoren en te vervangen door een controle a posteriori (vb. door de VRM).

(...)

D. Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende de pakketten van digitale frequenties die zullen worden vrijgegeven tijdens een eerste vergelijkende toets voor het verkrijgen van een vergunning voor het aanbieden van een radio- of televisieomroepnetwerk en de bijbehorende zendvergunningen. (187-03)

(...)

Meer aandacht voor technologische evoluties

De sectorraad Media is van oordeel dat het voorliggende besluit onvoldoende rekening houdt met de snelle economische en technologische evoluties in de omroepsector. Zo wordt in het ontwerpbesluit de te gebruiken technologie aan een bepaalde frequentie gekoppeld, met name de DVB-technologie (DVB-T of DVB-H) voor de pakketten uit bijlage I en de DAB-technologie voor het pakket uit bijlage II. Gelet op de duur waarvoor de vergunningen worden toegekend en de snelheid waarmee de technologie evolueert, zou het goed zijn om ruimte te laten voor technologische – en/of marktevoluties. Daarom wordt voorgesteld een nieuw artikel in te lassen dat bepaalt dat de Vlaamse Regulator voor de Media op gemotiveerd verzoek van de vergunninghouder in de loop van de termijn waarvoor de vergunning is toegekend, afwijkingen kan toestaan op de te gebruiken technologie zoals die is bepaald in de artikelen 3 en 5 van het ontwerpbesluit. De sectorraad Media is bovendien van oordeel dat de VRM bij de beoordeling hiervan voldoende rekening moet houden met de belangen en opmerkingen van alle betrokken partijen, zoals onder meer de dienstenverdelers en de aanbieders van omroepdiensten.

Vragen bij de opportuniteit van mogelijke opsplitsing van het geheel van frequenties

De sectorraad media stelt zich vragen bij de opportuniteit van de formulering van het huidige artikel 2 van het ontwerpbesluit. Volgens dat artikel is het enkel "mogelijk" om voor het geheel van frequenties één vergunning te verkrijgen. Om versplintering van de omroepmarkt en inefficiënt gebruik van frequenties te vermijden, lijkt het eerder aangewezen een zo significant mogelijk pakket aan de markt aan te bieden. Enkel wanneer geen kandidaat zou kunnen worden gevonden voor één globale vergunning, zou ervoor mogen worden geopteerd om deze frequenties niet in één pakket toe te kennen. De sectorraad is van oordeel dat dit principe expliciet zou moeten worden toegevoegd.

(...)

E. Memorandum 2009-2014 – Bijdrage Sectorraad Media

(...)

1. Prioriteiten voor een goed mediabeleid

1.1 Iedereen in Vlaanderen, inclusief de kansarme en zwakke groepen, heeft nood aan een ruim, **toegankelijk, veelzijdig en kwaliteitsvol media-aanbod** waarin een verscheidenheid aan meningen de goede werking van de democratie voor een inclusieve en multiculturele samenleving helpt garanderen. Dergelijk divers medialandschap vormt een onlosmakelijk deel van de notie dat de media vrij zijn en van de vrijheid van meningsuiting.

1.2 De overheid moet er op toe zien dat ze de verschillende media erkent in hun eigenheid. Dagbladen, periodieke pers, radio, televisie en internet, ze nemen allemaal een eigen plaats in het medialandschap in. Ze bereiken ieder op hun manier zeer specifieke doelgroepen. Ze gebruiken hiervoor ieder een eigen scala aan instrumentaria en een specifieke benadering.

1.3 Het is aan de overheid om dit te helpen garanderen, niet door het opleggen van beperkingen maar door het **creëren van een positief kader** dat de verscheidenheid aan media en meningen en de toegang hiertoe voor alle burgers, helpt garanderen. Media zijn een essentiële basisvoorwaarde voor een goed werkende democratie.

1.4 Hierbij moet de overheid in het bijzonder **oog hebben voor de kwetsbare en kansarme groepen**. Dit heeft twee aspecten.

1.4.1 Enerzijds moet de overheid garant staan voor mediaparticipatie door kansarmen (zoals armen, minderheden, allochtonen, gehandicapten). Zij moeten verzekerd zijn van toegang tot de media zowel voor wat betreft de productie als de consumptie ervan.

1.4.2 Anderzijds moet de overheid zorgen voor de **bescherming van kansarme en kwetsbare** (zoals jongeren, senioren, consumenten...) **groepen** in de samenleving in relatie tot media, en dit via positieve acties zoals het **stimuleren** van **mediageletterdheid** en van **veilige mediaomgevingen**.

2. Directe en indirecte financiële steunmaatregelen

2.1 Het blijvende belang van vrijheid van meningsuiting creëert voor de overheid een zorgplicht tegenover de media. Dit houdt in dat deze overheid een sociale verantwoordelijkheid draagt ten aanzien van de ondersteuning van de media onder haar bevoegdheid.

(...)

2.2. Meer directe ondersteuning van de Vlaamse productiesector

Binnen een internationale context gekenmerkt door processen van globalisering, moet de overheid een bijdrage leveren om de culturele eigenheid binnen het medialandschap te bewaren.

(...)

7. Internationale context en de Vlaamse media-eigenheid

Binnen een globaliserende mediamarkt moet de overheid de continuering van de Vlaamse media(inhoud) garanderen en stimuleren. De overheid moet **blijvend waken over de lokale verbondenheid** en eigenheid van de Vlaamse media en moet de **productie van Vlaamse media-inhoud blijvend stimuleren**.

7.1 Processen van **internationalisering, globalisering en concentratie** hebben een impact op de Vlaamse media- en reclamemarkt, zowel in haar eigendomsstructuren als in haar inhoud. De druk van de internationale mediamarkt en de regels van de media-economie, noopt de spelers op de kleine, Vlaamse mediamarkt tot een zekere vorm van concentratie. Deze moet de

noodzakelijke economies of scale en economies of scope realiseren om een bloeiende Vlaamse mediamarkt te blijven garanderen.

7.2 De overheid moet er blijvend over waken dat de concentratie in de Vlaamse media de diversiteit, pluriformiteit en kwaliteit van de media en hun inhoud niet in het gedrang brengt. Monitoring van bewegingen in de media(eigendoms)structuren blijft aangewezen. Hierbij moet niet uitsluitend de economische leefbaarheid en eerlijke concurrentie, maar ook de inhoudelijke diversiteit en kwaliteit in acht wordt genomen. Op geen enkele manier mag mediaconcentratie de verscheidenheid van meningen in de media in de weg staan.

7.3 Tegelijk moet de overheid de leefbaarheid en het succes van de eigen media stimuleren. De media articuleren en continueren immers bij uitstek de identiteit van de gemeenschap waartoe ze zich richten. Dit verantwoordt blijvende inspanningen vanwege de overheid. De sectorraad bepleit hierbij, evenwel zonder exclusiviteit, het belang van de eigen, gemeenschapsvormende taal.

Hierbij moet de overheid erkennen dat de cultuur volop in beweging is door de komst van nieuwe burgers in de gemeenschap. De overheid moet er op toe zien dat de **multiculturaliteit** van de Vlaamse samenleving in de media voldoende aan bod komt. Hiertoe moet ze initiatieven steunen die de multiculturaliteit in media-inhoud helpen garanderen. De sectorraad denkt hierbij aan blijvende initiatieven om journalisten te sensibiliseren om in hun berichtgeving meer aandacht te besteden aan structureel discriminerende mechanismen, maar ook voor andere vormen van media-inhoud zoals fictie geldt deze blijvende aandacht.

Centraal bij dit alles is de idee dat de overheid er op toe moet zien dat ze van de 'zwakte' (klein gebied) een sterkte helpt maken in de vorm van sterke Vlaamse verankering. Door te zorgen voor **kwaliteitsvolle, sterke Vlaamse media** die perfect inspelen op de noden van alle groepen van onze samenleving, kunnen publiek noch adverteerders om die media heen.

8. Vlaams mediabeleid binnen België en Europa

De mediasector bevindt zich op het kruispunt van verschillende bestuursniveaus en beleidsdomeinen. Het mediabeleid articuleert zich op een globaal, een Europees en Belgisch én een Vlaams niveau. De Sectorraad Media **ondersteunt het subsidiariteitsprincipe** met het oog op een **coherent beleid tussen de verschillende niveaus**. Hierbij onderlijnt de sectorraad enkele bijzonder aandachtspunten.

De sectorraad pleit er voor om binnen de complexe staatsstructuur **wat betreft media open samenwerkingsverbanden aan te gaan met andere bestuursniveaus over gemeenschappelijke doelstellingen**. Tegelijk vraagt de sectorraad – zonder hierover stelling te willen innemen – een **open discussie over welk van deze niveaus het best geschikt is voor de uitoefening van een coherente set bevoegdheden**. Vooral voor samenwerkingverbanden tussen media en telecom, bijvoorbeeld op het vlak van digitaal dividend, is een open discussie essentieel als Vlaanderen en België de boot niet helemaal willen missen.

Tot slot wijst de sectorraad op het blijvende belang om in een door Europagestuurd beleidsdomein als media, er over te waken dat het beleid een eigen Vlaamse stempel blijft drukken. Dit hoeft geenszins in tegenspraak te zijn met het subsidiariteitsprincipe.

(...)